

2411-475

Պրոնտառնեթ ԲՈՒՐ ՆԵՐՍԻՍԻ, Միացե՛ք

817

ՀՐԵՆՑ ԳԵԼԻԿՅԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ —

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ —

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՊԼԱՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

347.2
9-17

ԿՈՒՍՂՐԱՏ

1 9 3 4

ՕՆՐԵՎԱՆ

2-12709 a

MAR 20 1905

Գրութեանը ընդ յերկրներէ, միացեալ

ՀՐԱՆՏ ԳՍԼԻԿԵԱՆ

Հանրային—
սոցիալիստական—
սեփականութեան պաշտպանութիւնը

ՄԱՍՈՒՆ. N 36504

ՄԱՍ. N 36504

ԿՈՒՍՏՐԱՏ 1934 ՅԵՐԵՎԱՆ

12 MAR 2013

9-17

Գ Լ Ո Ի Ե Ա.

ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԻԿՏԱՏՈՒՐԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆՈՒՄ

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի շրջանը կապիտալիստական հասարակարգի և կոմունիստական, անդասակարգ հասարակության միջև յերկարածգվող փոխանցման ժամանակաշրջանն է*): Պրոլետարիատի կողմից իշխանության բռնազրավումը, սակայն, դեռ չի նշանակում դասակարգերի լիկվիդացիա. փոխանցման ժամանակաշրջանում շարունակում են գոյություն ունենալ դասակարգեր. վորպես դասակարգ մնում է ինքը՝ պրոլետարիատը, անշուշտ վոչ այլևս վորպես շահագործվող, կեղեքվող դասակարգ, այլ վորպես գերիշխող դասակարգ, վորպես պրոլետարիատի դիկտատուրայի հեղեմոն, վորպես վոչ-պրոլետարական բոլոր աշխատավորական մասսաների կազմակերպիչն ու ղեկավարողը, վորպես սոցիալիզմ կառուցող դասակարգ: Մնում է նաև գյուղացիությունը վորպես մասնավոր արտադրողների հատուկ դասակարգ և, վերջնպես, մնում են ջախջախված

*) Եկապիտալիստական և կոմունիստական հասարակության միջև բնկնում է առաջինը հեղափոխականորեն յերկրորդին վերածելու շրջանը: Այդ շրջանին համապատասխանում է նաև քաղաքական փոխանցման շրջանը, և այդ շրջանի պետությունը չի կարող այլ լինել, քան պրոլետարիատի հեղափոխական դիկտատուրան», ասել և մարքսիզմի հիմնադիրը Գոթայի ծրագրի քննադատության մեջ:

3789-88

բուրժուազիայի մնացորդները—քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական ելեմենտները:

Անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութեան ստեղծումը հնարավոր է միայն սոցիալիստական շինարարութեան պրոցեսով, ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան և կենցաղի վերափոխման, դասակարգերի գոյութեան և զարգացման բոլոր պայմանները և պատճառները լիովին արմատախիլ անելու միջոցով, թշնամի դասակարգային ուժերի դիմադրութիւնը վճռական ու անխնա խորտակելու և կապիտալիստական հասարակարգը ռեստավրացիայի յենթարկելու բոլոր փորձերը ժամանակին լիկվիդացիայի յենթարկելու ուղիով և վերջապես իր, դասակարգի ներսում հին կապիտալիստական հասարակութեան ժառանգութիւն մնացած դասակարգային ու կենցաղային մնացորդները վերացնելու միջոցով: Սրանից յերևում է, վոր պրոլետարիատի ղեկատարութեան շրջանը դասակարգային պայքարի շարունակութիւնն ու սրումն է, տարբեր ձևերով ու յեղանակներով: Լենինն իր մարքսիստական դիալեկտիկայի սպառիչ վերլուծումով ընդգծել է, վոր «պրոլետարիատի ղեկատարութեան համառ կռիվ է, արյունոտ ու անարյուն, բռնի ու խաղաղ, ռազմական ու տնտեսական, մանկավարժական ու վարչական՝ ուղղված հին հասարակութեան ուժերի և տրադիցիաների դեմ» (Լենին. Ժողովածու XXV, էջ 191, հր. Բ.):

Հետևաբար պրոլետարիատի վրա ծառայող պատմական միսիան է՝ դասակարգային պայքարը հասցնել մինչև իր տրամաբանական վախճանը, այլ խոսքով՝ մինչև դասակարգերի վերացումը, մինչև հասարակութեան դասակարգային բաժանման և այդ բաժանումն ստեղծող սոցիալտնտեսական պայմանների լիակատար վոչնչացումը, մինչև անդասակարգ կոմունիստական հասարակութեան կազմա-

վերացումը, յերբ գոյութիւնն չի ունենա նաև ինքը՝ պրոլետարիատը*):

Պրոլետարիատի ղեկատարութեան պատմաշրջանում դասակարգային պայքարի հիմքը կազմում է պայքարող յերկու տարբեր սոցիալ-եկոնոմիկական ֆորմացիաների հակադրութիւնը, անհաշտութիւնը: Այդ դասակարգային պայքարը «մեռնող կապիտալիզմի և ծնվող կոմունիզմի» պատմական գոյամարտն է: Յե՛վ քանի աճում ու զարգանում, ամրանում ու հաղթանակում է սոցիալիստական տնտեսութիւնը, ավելի կատաղի և որհասական է դառնում կապիտալիստական ելեմենտները—կուլակութեան և քաղաքային բուրժուազիայի մնացորդների ու նրանց քաղաքական ազենտութեան ընդդիմութիւնը:

Պատմութիւնը ցույց է տալիս, վոր վոչ մի դասակարգ ինքնակամ չի հեռացել պատմութեան թատերաբեմից: Միշտ ել բարձրացող նոր դասակարգի տիրապետութիւնը և նրա ներկայացրած արտադրական ու այլ հասարակական հարաբերութիւնների սիստեմը կարողացել է հիմնավորվել և ուժեղանալ նախկին տիրապետող դասակարգի հե-

* «Քանի դեռ գոյութիւնն ունեն նաև ուրիշ դասակարգեր, մասնավորապես կապիտալիստական դասակարգը, քանի դեռ պրոլետարիատը կռվում է նրանց հետ (քանի վոր նրա իշխանութեան անցնելով նրա թշնամիները չեն վոչնչանում, չի վոչնչանում հին հասարակական կառուցվածքը), նա պարտավոր է ի գործ դնել բռնութեան միջոցները, քանի վոր բռնութիւնը—կառավարման միջոց է, յեթե նա ինքը դեռ մնում է դասակարգ և յեթե դեռ չեն չջացել այն տնտեսական պայմանները, վորոնց վրա հենված է դասակարգային պայքարը, այլ խոսքով՝ դասակարգերի գոյութիւնը, պետք է բռնութեամբ վերացվեն և վերափոխվեն, նրանց վերափոխման պրոցեսը պետք է բռնութեամբ արագացվի» (Կարլ Մարքսի ղեկավարութիւնների Բակունինի «Պետականութիւն և անարխիա» դրքի մասին):

դափոխական բռնի տապալման միջոցով միայն: Մարքս-լենինյան տեսությունը հերքում է այն ոպորտունիստական տեսակետը, թե հնարավոր է անցնել անդասակարգ հասարակութայն ինքնահոսով, առանց կռվի: Այլ ոպորտունիզմի գաղափարախոս Բուխարինը փորձում էր ապացուցել, վոր «խորհրդային իշխանութայն ուժը և նրա ամրութայնն այնքան բացորոշ է, վոր մեր հասարակութայն բուրժուական խավերի համար բոլորովին ակնհայտ է նոր կարգի դեմ պայքարի, ակտիվ և սուր քաղաքական կռվի փորձերի լիակատար անհուսալիութայնը»:

Նրանք, ովքեր մոռացել են Լենինի նախազգուշացումներն այն մասին, վոր կուլակութայնը սոցիալիզմի ամենավտխերիմ թշնամին է, նրանք, համենայն դեպս, չեն մոռացել մեր ժողովրդական տնտեսութայն վերակառուցման շրջանում տապալված, ջախջախված, բայց դեռ չվոճնչացված կապիտալիստական դասակարգերի ու նրանց քաղաքական ազենտուրայի քաղաքական-տնտեսական պայքարի, նրանց հակահեղափոխական վնասարարութայն խոշոր ու կազմակերպված դավադրութայնները: «Արդյունաբերութայն կուսակցութայն», մենշևիկների «խորհրդային բյուրոյի», «աշխատավորական գյուղացիական» կուսակցութայն, ելեկտրոհիդրոկայանների վնասարարութայն վերաբերյալ դատավարութայնները միանգամայն յեկան ապացուցելու ոպորտունիստական վտանգավոր այն տեսութայնը, թե կուլակութայնը կարող է խաղաղ ձևով ներածել սոցիալիզմի մեջ, վոր ալ ոպորտունիստական այդ տեսութայնը և նրա պրակտիկական հակահեղափոխութայն ոգտին մատուցված արջի ծառայութայն է: Մարքս-լենինյան հեղափոխական թեորիան միշտ էլ պնդել ու հաստատել է, վոր դասակարգերի վոճնչացումը, անդասակարգ հասարակութայն անցման պրոցեսը նշանակում է ամենավճռական, ամենահետևողական

պայքար կապիտալիստական դասակարգերի ու կապիտալիստական ելեմենտների հետ:

Առաջին հնգամյակի իրականացումով մենք համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա հիմնականում վերացրինք վերջին կապիտալիստական դասակարգը—կուլակութայնը, բայց այդ դեռ չի նշանակում, վոր մենք լիկվիդացիայի յենթարկեցինք կապիտալիզմի ելեմենտների ու կապիտալիստական հարաբերութայններին մնացորդները:

17-րդ կուսկոնֆերենցիան այս տեսակետից իր պատմական դիրեկտիվներով հետևյալ հիմնական խնդիրներն առաջադրեց. 1) անցում դեպի անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութայն, լիկվիդացիա կապիտալիստական և պարագիտ (հացկատակ) ելեմենտների, լիկվիդացիա կապիտալիստական հարաբերութայնների հնարավորութայն, 2) նորագույն տեխնիկայի հիման վրա ժողովրդական տնտեսութայն բոլոր բնագավառների վերակառուցման ավարտում, 3) աշխատավորական մասսաների կուլտուրայի ու կենցաղի նոր մակարդակի վրա բարձրացում և 4) քաղաքի և գյուղի հակասութայնը վերացնելու համար հիմնական նախապայմանների ստեղծում: Այս վիթխարի տնտեսական-քաղաքական խնդիրների լուծումն է, վոր ծառանում է անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութայն ստեղծելու կոչված 2-րդ հնգամյակի առաջ. իսկ այդ խնդիրների լուծման ուղին դասակարգային պայքարի միջոցով է հարթում իր ճանապարհը: 17-րդ կուսկոնֆերենցիան մարքս-լենինյան դիալեկտիկայի պարզորոշութայնը ընդգծեց, վոր սոցիալիստական արշավի հաջողութայնն անխուսափելիորեն առաջ է բերում դասակարգային պայքարի սրումը՝ նոր ձևերով առանձին շրջաններում և սոցիալիստական շինաբարութայն առանձին ձակատամասերում: Վերջին տարվա իրադարձութայնները յեկան հաստատելու, վոր ջախ-

Չախված, բայց դեռ լիովին չվոչնչացված դասակարգային թշնամին ուժեղ փորձեր և անում արգելակելու մեր սոցիալիստական առաջխաղացումը, քայքայելու մեր սոցիալիստական տնտեսութունը, քաղաքում և հատկապես գյուղում և այդ նպատակով նա ձգտում է սողոսկել կոլտընտեսութունների ու խորհրդային տնտեսութունների ներսը, տեղ գրավել, ղեկավարության մեջ և անյատելից՝ ներքուստ կազմալուծել սոցիալիստական գյուղատնտեսութունը, միասարարութուն կատարելով և սարտաժ կազմակերպելով պետության առաջադրութուններին՝ մթերումների նկատմամբ, հափշտակելով խորհրդային իրավակարգի հիմքը կազմող հանրային (սոցիալիստական) գույքը: Սոցիալիստական տնտեսության և մասնավոր սեփականության պատմական գոյամարտն է, վոր մեր շինարարության և դասակարգային պայքարի ներկա փուլում շարունակվում է նոր ձևերով, նոր մեթոդներով ու նոր տակտիկայով:

Ներկա հնգամյակում տեղի պետք է ունենա արտադրական միջոցների մասնավոր սեփականության լիակապար վոչնչացումը, իսկ դա, ըստ ելույթյան, նշանակում է կապիտալիստական ելեմենտների ամբողջական լիկվիդացիա: Ավելին. դա նշանակում է նաև վոչնչացումն այն պատճառների, վորոնք ծնում են դասակարգային տարբերութուններ, քանի վոր դասակարգային հակադրութունները ծագում են անում արտադրական միջոցների մասնավոր սեփականութունից:

Մրանից հետևում է, վոր արտադրական միջոցների մասնավոր սեփականության լիակատար վոչնչացումն է այն հիմքը, վորի վրա տեղի յե ունենում կապիտալիստական ելեմենտների լիկվիդացիան, հետևաբար նաև դասակարգային տարբերութուններ առաջացնող պատճառների վոչնչացումը:

Ինքնին հատկանալի յե, վոր կապիտալիստական հարաբերությունների և ելեմենտների տնտեսական հիմքը կազմող մասնավոր սեփականության վոչնչացման այս պատմական սլոցեան առաջ պիտի բերի քաղաքի ու գյուղի կապիտալիստական տարրերի մնացորդների, հատկապես կուլակության, բուռն, համառ դիմադրութունը: Յեվ քանի մոտենում է կապիտալիստական ելեմենտների վերջնական լիկվիդացիայի ժամը, այնքան ավելի կատաղի յե դառնում նրանց որհասական կռիվը: Չախված դասակարգային թշնամին, հարկավ, համաձայն դասակարգային ուժերի նոր տեղաշարժերի ու հարաբերության, փոխում է իր դիմադրության, իր պայքարի մեթոդները, իր տակտիկան, բաց կուլի մեթոդներից անցնելով ընդհատակյա, քողարկյալ, թաղուն ձևերի: Նույնիսկ կապիտալիստական ելեմենտների տնտեսական հիմքի՝ արտադրության միջոցների մասնավոր սեփականության վերջնական և ամբողջական վոչնչացումից հետո ել դասակարգայնորեն թշնամի, անհարազատ տարբերը (կուլակը, նեպմանը, սպեկուլյանտը) պիտի շարունակեն իրենց պայքարը, բանի վոր նրանց տնտեսական հիմքի լիկվիդացիան դեռ չի նշանակում զիտակցության անմիջական վերափոխում: Անշուշտ տարբեր են նրանց պայքարի բնույթը, մեթոդները, յերբ կուլակն ու նեպմանն ունեն իրենց տնտեսութունը և այդ տնտեսութունը դարձնում են պայքարի, դիմադրության անհրաժեշտ բազա՝ սոցիալիստական ծավալուն արշավին դիմադրավելու համար, իրենց գոյութունը յերկարաձգելու համար: Բոլորովին այլ է լինելու նրանց պայքարը և զրա մեթոդները, յերբ նրանք լիովին զրկված արտադրության միջոցներից, ինքնուրույն տնտեսության բազայից, շարունակում են իրենց պայքարը թեկուզ տեղավորված սոցիալիստական շինարարության այս կամ այն ողակում, հետևաբար չպետք

ե մոռանալ այն կարևոր հանգամանքը, վոր կապիտալիստական ելեմենտների տնտեսական արմատների ամբողջական վոչնչացումից հետո ել գեռ յերկար ժամանակ շարունակվելու յե այդ ելեմենտների դիմադրությունը:

Կապիտալիստական ելեմենտների տնտեսական հիմքի վոչնչացման ներկա պատմական պրոցեսը դասակարգային պայքարի նոր, ավելի բարդ ու հետևաբար ավելի պատասխանատու փուլումն է գտնվում: Այդ փուլի վրա յե, վոր մեր ուշադրությունը հրավիրեց Համկ(բ)Կ ԿԿ և ԿԿ-ի հռչակարյան պատմական պլենումը և հատկապես կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինը առաջին հնգամյակի արդյունքների և գյուղի աշխատանքի նկատմամբ իր արտասանած ծրագրային ճառերում:

Վերջին ժամանակներս,—ասում են ընկ. Ստալինը,—փոխվել է դասակարգային թշնամու ղեմքը, փոխվել է դասակարգային թշնամու գործելակերպը գյուղում: Գրասակարգային թշնամին հասկացել է փոխված դրությունը, հասկացել է գյուղի նոր իրավակարգի ուժն ու կարողությունը, փոխել է իր գործելակերպը, կոլտնտեսությունների դեմ ուղղակի գրոհ տալուց անցել է ընդհատակյա աշխատանքի: Իսկ մենք այդ չենք հասկացել, չենք ըմբռնել նոր պայմանները և շարունակում ենք փնտռել դասակարգային թշնամուն այնտեղ, վորտեղ նա չկա այլևս, շարունակում ենք մեր հին տակտիկան՝ պարզ ձևով պայքարել գյուղում կուլակության դեմ, մինչդեռ այդ տակտիկան վաղուց արդեն հնացել է: Ներկայիս կուլակները և յենթակուլակները նստած են հենց կոլտնտեսության մեջ և վարում են այնտեղ պահեստապեանների, ծախսարարների, հաշվետարների, քարտուղարների և այլ պաշտոններ: Նրանք յերբեք չեն ասի՝ «կորչեն կոլտնտեսությունները» նրանք «կոլտնտեսությունների կողմնակից են», սակայն կոլտնտեսություններում սաբոտա-

ժային և վրասարար այնպիսի աշխատանք են կատարում, վոր կոլտնտեսությունները վողջ չեն պրծնում նրանց ձեռքից: Այդպիսի ճարպիկ թշնամուն տեսելու և դեմագոգիայի չենթարկվելու համար պետք է ունենալ հեղափոխական զգաստություն, պետք է ունենալ ընդունակություն՝ պատուելու թշնամու դիմակը, ցույց տալու կոլտնտեսականներին նրա իսկական հակահեղափոխական ղեմքը:

Կուլակները ջախջախվել են, սակայն դեռ հեռու յեն վերջնականապես վոչնչացված լինելուց: Իեռ ավելին. նրանք դեռ շուտով վերջնականապես չեն վոչնչացվի, յեթե կամուխտները հորանջեն ու բարեհոգություն անեն՝ յենթադրելով, վոր կուլակներն իրենք գերեզման կիջնեն, այսպես ասած՝ իրենց գարգացման կարգով...»:

Գրասակարգային թշնամու պայքարի նոր տակտիկան ամբողջովին մերկացվեց վերջին տարվա բերքահավաքի ու հացամթերումների ժամանակ ինչպես Խորհրդային Միության այլ վայրերում, Հյուսիսային Կովկասում, Ուկրայինայում, Ստորին Վոլգայում, Կուլսնպես և մեզ մոտ Խորհրդային Հայաստանում:

«Նախկին մարդիկ», վորոնց սոցիալիստական հաղթական գրոհը դուրս շարտեց արտադրությունից, այժմ վործում են վրասել գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման հոյակապ գործին, աշխատում են քայքայել կոլտնտեսությունները, վրասել սոցիալիստական արդյունաբերությանը:

Իա դասակարգային պայքարի լոգիկան է:

Կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինը մարքսիստական-լենինյան դիալեկտիկայի իր փորձված գենքով, ծայրագույն պարզորոշությամբ դեռ 1929 թ. աջ թեքման վերաբերյալ իր ճառում ընդգծել է, վոր «պատմության մեջ դեռևս չի յեղել այնպիսի դեպք, վոր մեռնող դասակարգերը կամովին հեռանան ասպարեզից: Պատմության մեջ դեռ չի յեղել

այնպիսի դեպք, յերբմա հացող բուրժուազիան փորձած չլինի իր ուժերի բոլոր մնացորդները իր գոյութիւնը պաշտպանելու համար: Լավ կլինի արդոք մեզ մոտ խորհրդային ստորին ապարատը թե վատ, մեր առաջնութեացը, մեր արշավը կնվազեցնի կապիտալիստական տարրերին և դուրս կմղի նրանց, իսկ նրանք, մեռնող դասակարգերը, դիմադրութիւն ցույց կտան հակառակ ամեն ինչի»:

Դասակարգային թշնամու արագորեն վոչնչացումը հրամայականորեն պահանջում է բարձրացնել հեղափոխական զգոնութիւնը, ամրացնել պրոլետարիատի զիկտատուրան, անխնա կրակ բաց անել ուղորտունիզմի ու հատկապես ներկա ետապում գլխավոր վտանգ հանդիսացող աջ թեքման վրա, ամրացնել հեղափոխական որինականութեան մարտական ֆրոնտը:

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ.

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՐԱՎԱԿԱՐԳԻ ՀԻՄՔՆ Ե

Կապիտալիստական հասարակարգի հիմքը մասնավոր սեփականութիւնն է: Իշխանութեան համար ֆեոդալիզմի կապանքների դեմ պայքարող յերբորդ դասակարգը—բուրժուազիան իր իրավակարգի տնտեսական հիմքի գաղափարախոտական-իրավական ձևակերպումը տվեց մասնավոր սեփականութեան ինստիտուտի միջոցով, վորպես անհրաժեշտ իմպուլս ապրանքային տնտեսութեան անարգել զարգացման: Փրանսական մեծ հեղափոխութիւնը սրբազան ու անձեռնմխելի հայտարարեց մասնավոր սեփականութիւնը, այլ խոսքով՝ արտագրութեան միջոցներն ամբողջով բռնի ուժով քաղաքական իշխանութեան հասած բուրժուական դասակարգին: 1789 թ. օգոստոսի 26-ին ազգային ժողովի կողմից

ընդունված «մարդու և քաղաքացու իրավունքների դեկլարացիան» վերջնականապես քաղաքական-իրավական ձևակերպում տվեց մասնավոր սեփականութեանը: Նա վորպես նոր ավետարան հռչակեց, վոր «ամեն մի քաղաքական միութեան նպատակն է քաղաքացու բնական անտարելի իրավունքների պաշտպանութիւնը»: «Քանի վոր սեփականութիւնն անձեռնմխելի ու սրբազան իրավունք է, հետևաբար վոչ վորքի չի կարելի զրկել այդ իրավունքից»: Այս թեզիսը վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ կապիտալիզմի ամենակենսական շահերի սոցիալ-իրավական ձևակերպումը:

Կապիտալիզմի ամբողջ պատմութիւնն ապացուցեց, վոր կապիտալիստական մասնավոր սեփականութիւնը ժխտում է քաղաքացու ամենատարրական իրավունքը—սեփական աշխատանքի սեփականութիւնը:

Քաղաքացու բնական իրավունքի ցուցանակի տակ բուրժուազիան արյունով ամրապնդեց իր տիրապետութեան տնտեսական դիրքը: Մասնավոր սեփականութեան անձեռնմխելիութիւնն ու սրբազանութիւնը բուրժուական հեղափոխական դրոշակն էր ֆեոդալիզմի դեմ, կապիտալիստական հասարակարգի հիմքը, մարդը մարդու ձեռքով շահագործելու և կեղեքելու միջոցը:

«Ժամանակակից բուրժուական մասնավոր սեփականութիւնն արտադրութեան յեղանակի պրոդուկցիան յուրացնելու ամենավերջին ու ամբողջական արտահայտութիւնն է, հենված դասակարգերի հակամարտութեան, վոմանց կողմից ուրիշների շահագործման վրա»: Ահա մարքսիստական սպառնիչ անալիզը բուրժուական դասակարգի տնտեսական հիմքի—մասնավոր սեփականութեան ինստիտուտի:

Բուրժուազիան սրով ու հրով դատաստան տեսավ,—և տեսնում է նաև այժմ,—իր հասարակարգի վոչնչացման, քայքայման ներկա պատմաշրջանում բոլոր այն բանվո-

ըրկան, աշխատավորական մասսաների հետ, վորոնք սպառնում են կապիտալիստական մասնավոր սեփականութեանը, նրանց հետ, ովքեր սպառնում են արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականութեանը: Բուրժուական պետութիւնը շարժման մեջ գրեց իր՝ ճնշման ու հարկադրանքի բոլոր ուժերը՝ դատարանները, բանտերը, յեկեղեցին, վոստիկանութիւնը, բանակը և իդեոլոգիական բոլոր միջոցները՝ պաշտպանելու համար բուրժուական հասարակարգի հիմքը կազմող մասնավոր սեփականութիւնը:

Չնայած այն հանգամանքին, վոր Փրանսական մեծ հեղափոխութիւնն իր գրոշակի վրա մասնավոր սեփականութեան անձեռնմխելիութեան կողքին գրեց նաև «հավասարութեան» լոզունգը, սակայն կապիտալիստական, այլ խոսքով՝ արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականութիւնն է, ըստ ելութեան, համազոր, համիմաստ վոչ միայն տնտեսական, այլև իրավական անհավասարութեան: Մարքսը խոսելով հողային ռենտայի մասին, վորպես արտադրութեան միջոցների սեփականութեան բնորոշ ձևի, հատուկ ամեն մի դասակարգային հասարակութեան, ընդգծել է, վոր «այն առանձնահատուկ տնտեսական դերը, վորի մեջ ծնվում է անմիջական արտադրողներին չվճարված հավելյալ արժեքը, սահմանում է տիրապետութեան-յենթակայութեան հարաբերութիւնը (ստրկութիւն)»: Իրավական ձևական հավասարութեան պատրանքի տակ փաստական տնտեսական անհավասարութեան պատմական յերևույթն ամենից ավելի բնորոշ է և առանձնահատուկ կապիտալիստական հասարակարգի համար, քանի վոր արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականութիւնն է, վոր հնարավորութիւն է տալիս բուրժուական դասակարգին անխնա շահագործելու, կեղեքելու պրոլետարիատին և աշխատավոր գյուղացիութեանը:

«Կոմունիստական մանիֆեստ»-ում Մարքսը և Ենգելսը մերկացրին սրբազան սեփականութեան բուրժուական լոզունգի ներքին բովանդակ զգվելիութիւնը: «Եւրջ վորով-ված եք նրա համար, վոր մենք ուզում ենք վոչնչացնել մասնավոր սեփականութիւնը: Բայց ձեր ներկա հասարակութեան մեջ մասնավոր սեփականութիւնն արդեն վոչնչացված է ազգաբնակչութեան $\frac{9}{10}$ -ի համար»:

Բնականաբար բուրժուազիան մասնավոր սեփականութեան դեմ ուղղված ամեն մի վոտնձգութիւնը համարում է կապիտալիստական հասարակարգի վրա կատարված մահափորձ և արյունով դատաստան է տեսնում պրոլետարական-աշխատավորական լայն մասսաների հետ, վորոնց իրավազրկումով, սեփականազրկումով է պայմանավորված իր դասակարգի տիրապետութիւնը, տնտեսական հզորութիւնը:

Բուրժուազիայի քրեական իրավունքն ու քրեական քաղաքականութիւնը, վորի միջոցով բուրժուազիան հաշիվ է տեսնում հեղափոխական պրոլետարիատի ու առհասարակ բոլոր շահագործվող աշխատավորների հետ հանդիսանում է դասակարգային տիրապետութեան և հարկադրանքի հզոր գինը, վորով պաշտպանութեան տակ է առնվում բուրժուազիայի քաղաքական տիրապետութիւնն ու կապիտալիստական տնտեսական շահագործումը: Առհասարակ մասնավոր սեփականութեան ինստիտուտը պատմական այն տնտեսական հիմքն է, վորի վրա բարձրացավ քրեական իրավունքի վերնաշէնը: Բուրժուական քրեական իրավունքի ամենակարգուր պրինցիպներից մեկը մասնավոր սեփականութեան և մասնավոր սեփականատերի պաշտպանութեան սկզբունքն է, վորի կենսազորման համար է պայքարում բուրժուական դասակարգային արգարադատութիւնն իր բոլոր ապարատներով և վորի հավերժացումն է հանդիսանում

քրեական իրավունքի բուրժուական գիտությունն ու որենսդրությունը:

«Ամբողջ որենսդրության նպատակն է ունևորներին պաշտպանել չունևորներից: Որենքներն անհրաժեշտ են լիկ այն պատճառով, վոր գոյություն ունեն չունևորներ», ասում է Ենգելսը:

Մարքսիստական այս վերլուծումն իր հիմնավորումն է ստանում բուրժուական բոլոր յերկրների որենսդրությամբ, քանի վոր տնտեսական հանցագործությունների համար նախատեսված ռեպրեսիաները խիստ ծանր են, և քրեական որենսդրով նախատեսված մասնավոր սեփականության պաշտպանության հետ համեմատած խիստ աննշան է բանվորների կյանքի ու անվտանգության պաշտպանությունը:

Հետևաբար սեփականության հարցը յուրաքանչյուր հասարակական կառուցվածքի ամենահիմնական ու կենսական պրոբլեմն է, սեփականությունը դասակարգային պայքարի առարկան է:

Սոցիալիստական հեղափոխությունը փոխում է սեփականության խարակտերը: Մարքսը «Կապիտալի» մեջ պատմական այս պրոցեսի հանճարեղ բնութագրումը տվեց իր հետևյալ լուսաբանությամբ. «յուրացման կապիտալիստական յեղանակը, վորը ծնունդ է առնում արտադրության կապիտալիստական յեղանակից, հետևաբար նաև կապիտալիստական մասնավոր սեփականությունը, առաջին բացասումն է անհատական մասնավոր սեփականությանը, հիմնված սեփական աշխատանքի վրա: Բայց կապիտալիստական արտադրությունը բնության անխուսափելի պրոցեսով առաջ է բերում սեփական բացասումը: Իս բացասման բացասումն է, դա բանվորի մասնավոր սեփականությունը չե, վոր վերականգնում է, այլ կապիտալիստական աշխարհը գրավելու հիման վրա ինդիվիդուալ սեփականությունը, այլ

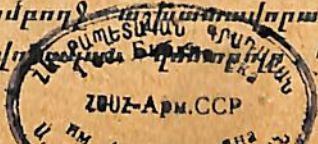
խոսքով կոոպերացիայի և հողի ու արտադրության այլ միջոցների վրա, վորոնք արտադրված են իրենց իսկ աշխատանքով»:

Պատմության մեջ առաջին անգամ Հոկտեմբերյան հեղափոխությունն էր, վոր վոչնչացրեց կապիտալիստական մասնավոր սեփականությունը, եքսպրոպրիացիայի յենթարկելով բուրժուազիայի արտադրության միջոցները:

Պրոլետարական հեղափոխությունն էր, վոր պատռեց արտադրության հասարակական բնույթի և նրա կապիտալիստական պատյանի միջև յեղած վարագույրը: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը վոչնչացրեց կապիտալիստական մասնավոր սեփականությունը, վոչնչացնելով նաև կապիտալիստներին ու կալվածատերերին վորպես դասակարգ, ջախջախեց կապիտալիզմը վորպես սիստեմ:

Սոցիալիստական հեղափոխությունը փոխեց սեփականության բնույթը, սեփականությունը դարձավ հանրային (սոցիալիստական):

Սորհրդային Ռուսաստանի Սորհուրդների Յ-րդ համագումարում, 1918 թ. ընդունված «Սոցիալիստիկական ու շահագործվող ժողովուրդների իրավունքների դեկլարացիայում», Հոկտեմբերյան հեղափոխության հանճարեղ առաջնորդ Լենինը գրեց «Վորպես հիմնական ինդիք առաջադրելով մարդու կողմից մարդուն ամեն մի շահագործման վերացում, ամբողջական վերացումը հասարակությունը դասակարգերի բաժանման, անխնա ճնշել շահագործողների դիմադրությունը, հաստատել հասարակության սոցիալիստական կազմակերպությունը և բոլոր յերկրներում սոցիալիզմի հաղթանակը, հողի մասնավոր սեփականությունը վերացվում է, հողն իր կառուցումներով և ինվենտարներով հայտարարվում է ամբողջ աշխատավորական ժողովրդի հարստությունը: Բանվորական կոոպերացիան հանդիսանում է

առաջին քայլը դեպի Ֆաբրիկաների, գավոզների, հանքերի, յերկաթուղիների և արտադրութայն ու տրանսպորտի այլ միջոցների ամբողջական փոխանցման բանվորա-գյուղացիական պետութայն սեփականութուն. բոլոր բանկերը դառնում են պետութայն սեփականութունը, վորպես աշխատավորական մասսաները կապիտալի լծից ազատագրելու պայմաններից մեկը»:

Յերկու հեղափոխութայն — սեփականութայն յերկու տարբեր սիստեմ:

Բուրժուական հեղափոխութայնից սկսած մինչև հիմա աշխարհի $\frac{5}{6}$ մասում դեռ ծածանվում է «Մասնավոր սեփականութունը սրբազան ու անձեռնմխելի» դրոշակը և տիրապետող ու շահագործող դասակարգը իր եներգիայի ամբողջական լարումով, հարկադրանքի և իդեոլոգիական ազդեցութայն բոլոր ուժերով, խարեյութայն և ստի ամենանուրբ պրիոմների միջոցով աշխատեց ամրացնել իր իրավակարգի տնտեսական հիմքը, կապիտալիստական սիստեմի տնտեսութայն հիմնական անկյունաքարը կազմող մասնավոր սեփականութայնը: Պրոլետարական հեղափոխութայնն իր դրոշակի վրա գրեց «Սոցիալիստական սեփականութայնը սրբազան է ու անձեռնմխելի»: հանրային սեփականութայնը խորհրդային հասարակակարգի հիմքն է: Յեվ արդարև, ինչ կլինեք հեղափոխութայն ճակատագիրը, յեթե արտադրութայն հիմնական միջոցները, ժողովրդական տնտեսութայն հիմնական բարձունքներն սկզբից ևեթ չլինեյին հաղթական պրոլետարիատի ձեռքում, յեթե եքսպրոպրիացիայի չենթարկվեյին շահագործող դասակարգերը: Հնարավոր կլինեք արդյոք քաղաքական իշխանութայնը պահել առանց տնտեսական Ֆունդամենտի, կարելի՞ կլինեք արդյոք սոցիալիզմի կառուցումն առանց հանրային սեփականութայն:

Անշուշտ վոչ:

Հետևաբար սեփականութայն խնդիրը յուրաքանչյուր հասարակակարգի ամենակարգինայ, ամենաարմատական հարցն է, սեփականութայնը դասակարգային պայքարի ու գոտեմարտի հիմնական ոբյեկտն է:

Հոկտեմբերյան հեղափոխութայնից հետո կոմունիստական կուսակցութայն կենտրոնական տնտեսական խնդիրը ամբողջ փոխանցման ժամանակաշրջանի համար դարձավ պրոլետարական դիկտատուրայի ամրապնդման ու զարգացման հետ միաժամանակ համառ պայքար սոցիալիզմի շուտափույթ կառուցման համար:

Այս սոցիալ-տնտեսական բարդ պրոբլեմի լուծման հաջողութայնը պահանջում էր, վոր պրոլետարիատն իր հետևից տանելով գյուղացիութայն չքավոր ու միջակ մասսաներին, վոչ միայն ազգայնացներ հողը, գործարանները, արտադրութայն միջոցներն ու գործիքները, այլև միաժամանակ ամենավճռական, անխնա կռիվ մղեք նախկին շահագործող դասակարգերի դեմ, այդ պայքարի պրոցեսում ավելի ևս համախմբելով ու կազմակերպելով իր ուժերը, նպատակ դնելով վերջնականապես վոչնչացնել այդ դասակարգերը և նրանց մնացորդներն, արմատախիլ անելով կապիտալիստական տնտեսութայն բոլոր մնացորդները:

Բոլորին հայտնի յե այն բացառիկ նշանակութայնը, վոր Հոկտեմբերյան հեղափոխութայն հանճարեղ առաջնորդը նվիրում էր եկոնոմիկային՝ քաղաքականութայն համար, վորակելով վերջինս վորպես կոնցենտրացիայի յենթարկված եկոնոմիկա: Կուսակցութայն Յ-րդ համագումարը կուսակցութայն ծրագրի մեջ իր տնտեսական քաղաքականութայնը հետևյալ կերպով ձևակերպեց.

«Անշեղ շարունակել և մինչև վերջը հասցնել սկսված և հիմնականում ու գլխավորապես արդեն վերջացած՝ բուր-

ժողովրդի եքսպրոսիտացիան—արտադրութեան միջոցները դարձնել աշխատավորութեան սեփականութիւնը:

Կապիտալիստական սիստեմի տնտեսութեան հիմքերը վերջնականապէս կործանելու, արտադրութեան միջոցներէ մասնավոր սեփականութիւնը վերացնելու և սոցիալիստական տնտեսութեան հիմքերն ամրացնելու այս հիմնական քաղաքականութիւնը կուսակցութիւնը շարունակեց համառ ու անշեղ կերպով մեր ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր շրջաններում՝ սկսած ռազմական կոմունիզմից, անցնելով վերականգնման ու վերակառուցման շրջանները և հաղթականորեն կենսագործելով ամբողջ ճակատով կապիտալիստական ելեմենտների վրա՝ ծավալուն արշավի քաղաքականութիւնը: Մեր յերկրում սոցիալիզմը կառուցելու տնտեսական այս հիմնական քաղաքականութեան կենսագործումն իր հաղթական ճանապարհը հարթեց դասակարգային պայքարի սրման ու բարդացման պայմաններում՝ մեթոդների ու տակտիկայի համապատասխան փոփոխութիւններով:

Գյուղում կապիտալիստական վերջին դասակարգի հիմնական եքսպրոսիտացիան նույնպէս տեղի ունեցավ Հոկտեմբերյան հեղափոխութենից հետո, շնորհիվ հողի ազգայնացմանը, գյուղատնտեսական արտադրութեան հիմնական միջոցների պետականացմանը: Նոր տնտեսական քաղաքականութեան ընթացքում գյուղատնտեսութեան բնագավառում կենսագործված քաղաքականութիւնը՝ քաղաքի և գյուղի, արդյունաբերութեան ու գյուղատնտեսութեան զոգման ամրապնդումը, յերկրի ինդուստրիալիզացիայի պայմաններում հնարավորութիւն տվեց պրոլետարիատին, կոմկուսակցութեան ու նրա հանճարեղ ղեկավար ընկ. Ստալինի ղեկավարութեամբ առաջադրել ու հաջողութեամբ լուծել համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակութիւնը վորպես դասակարգ լիկվիդացիայի յենթարկելու պատմա-

կան ամենաբարդ ու դժվար պրոբլեմը: Համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակութեան վորպես դասակարգի վերացման քաղաքականութիւնը վոչ այլ ինչ է, յեթե վոչ կապիտալիստական այդ վերջին դասակարգն արտադրութեան միջոցներից իսպառ զրկելը, այլ խառով՝ կուլակութեան եքսպրոսիտացիան, կապիտալիստական մասնավոր սեփականութեան վերջնական ու ամբողջական վոչընչացումը:

Կուսակցութեան 17-րդ կոնֆերենցիան հանրագումարի յենթարկելով մեր ժողովրդական տնտեսութեան և հատկապէս հնգամյակի արդյունքները, արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան բնագավառներում ձեռք բերված աննախընթաց հաջողութիւնները, արձանագրեց, վոր՝

1) Հնգամյակը չորս տարում իրագործելու համար մղված պայքարի հաջողութիւններն իրենց արտահայտութիւնը գտան սոցիալիզմի հաղթական շինարարութեան մեջ ԽՍՀՄ-ում: Սոցիալիզմի այդ հաջողութեան հիմքը հանդիսանում է ինդուստրացման քաղաքականութիւնը, ծանր արդյունաբերութեան բարձրացումը, արտադրութեան միջոցների արտադրութեան ծավալումը: Անցած ժամանակաշրջանում մեր ծանր արդյունաբերութիւնը կանգնեցված է ամուր վտտքերի վրա և զբանով իսկ ստեղծված է սեփական բազա վողջ ժողովրդական տնտեսութեան վերակառուցման ավարտման համար, սոցիալիստական խոշոր մեքենայական ինդուստրիայի պատվանդան:

2) Գյուղատնտեսութեան ասպարեզում տեղի յե ունեցել արմատական բեկում, վորն արտահայտվել է նրանում, վոր գյուղի չքավոր և միջակ մասսաները վերջնական շրջադարձ են կատարել ղեպի սոցիալիզմը: Գյուղատնտեսութեան մեջ իշխող դիրքը գրավել են սոցիալիստական ձեւերը (կոլտնտեսութիւնները և խորհրտնտեսութիւնները):

Խորհրդային Միութիւնը մանր և մանրագույն հողագործութեան յերկրից վերածվել է յերկրագնդի ամենախոշոր հողագործական յերկրի՝ կոլեկտիվացման, խորհրդային տնտեսութիւնների ծավալման, մեքենայական տեխնիկայի լայն կիրառման հիման վրա: Սոցիալիզմի այս հաղթութիւնը, վոր լուծում է պրոլետարական հեղափոխութեան ամենակարևոր խոշոր խնդիրը, ունի համաշխարհային պատմական նշանակութիւն:

3) Առաջին հնգամյակի սոցիալիստական շինարարութեան կարևորագույն արդշունքը հանդիսանում է կապիտալիզմի բարձրագոյն փերջնական արձագանքումը գյուղում, վորը կանխորոշում է կապիտալիստական տարրերի լիակատար վերացումը և դասակարգերի լրիվ վոչնչացումը: Սոցիալիզմի հիմքի կառուցման ավարտումը ԽՍՀՄ-ում նշանակում է, վոր լենինյան «ով—ուժ» հարցը լուծված է ընդդեմ կապիտալիզմի և հոգաւտ սոցիալիզմի ամբողջութեամբ և անդառնալիորեն, քաղաքում թէ գյուղում:

17-րդ կուսակոնֆերենցիան միաժամանակ տվեց առաջին հնգամյակում ավարտված սոցիալիզմի ֆունդամենտի հաստատ պատվանդանի վրա կառուցվող սոցիալիզմի շենքի վիթխարի պլանը, ընդգծելով, վոր յերկրի անագին բնական հարստութիւնները, սոցիալիստական շինարարութեան բոլշևիկյան տեմպերը, բանվորական-կոլտնտեսական լայն մասսաների աճող ակտիվութիւնն ու կուսակցութեան ճիշտ գիծը լիովին ապահովում են սոցիալիստական տնտեսութեան արտադրական ուժերի այնպիսի ծավալումը 2-րդ հնգամյակում, վորի հիման վրա վերջնականապես կվերացվեն կապիտալիստական տարրերը ԽՍՀՄ-ում: Յերկրորդ հնգամյակի հիմնական քաղաքական խնդիրը հանդիսանում է կապիտալիստական տարրերի ու առհասարակ դասակարգերի վերջնական վերացումը, դասակարգային տարբե-

րութիւնների ու շահագործում ծնող պատճառների լիակատար վոչնչացումը, կապիտալիզմի մնացորդների հաղթահարումն եկոնոմիկայում ու մարդկանց գիտակցութեան մեջ, յերկրի ամբողջ աշխատավոր բնակչութեան վերածումն անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութեան գիտակից ու ակտիվ կառուցողներին:

Ինչպես Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնից մինչև այժմ անցած 15 տարվա ճանապարհը, նույնպես և սոցիալիզմի կառուցման ուղին դասակարգային պայքարի ուղին է, տարբեր ճակատամասերում և բնագավառներում, տարբեր տակտիկաներով ու մեթոդներով:

Այս տեսակետից կուսակցութեան 17-րդ կուսակոնֆերենցիան մարքս-լենինյան դիալեկտիկայի կատարյալ պարզորոշութեամբ և հետևողականութեամբ գծել է մեր հետագա պայքարի ու հաղթանակների ուղին: «Բանվոր դասակարգը սոցիալիզմի նոր հաջողութիւնները կապահովի միայն պայքար մղելով կապիտալիզմի մնացորդների դեմ, անողոր հակահարված տալով կործանվող կապիտալիստական տարրերի դիմադրութեանը, հաղթահարելով աշխատավորութեան մեջ նկատվող բուրժուական ու մանր-բուրժուական նախապաշարումները, համառ աշխատանք կատարելով նրանց նց սոցիալիստական վերադաստիարակման համար: Դա նշանակում է, վոր հետագայում ևս անխուսափելի յե դասակարգային պայքարի սրումն առանձին մոմենտներում, հատկապես առանձին շրջաններում ու սոցիալիստական շինարարութեան առանձին բնագավառներում, վորը դրա հետ մեկտեղ ընդգծում է աշխատավորութեան առանձին խավերի ու խմբերի վրա բուրժուական ազդեցութիւնների մնալու,

վորոշ դեպքերում նաև ուժեղանալու անխուսափելիութիւնը, պրոլետարիատի խորթ դասակարգային ազդեցութիւնների դեռ յերկար ժամանակ բանվորների և ան-

գամ կուսակցութեան մեջ թափանցելու անխուսափելիութեանը: Այդ նկատառումով կուսակցութեան առաջ խնդիրն է դրվում ամբաստանել պրոլետարական դիկտատուրան և ել ավելի ծավալել պայքարն ընդդէմ օպորտունիզմի ու հատկապէս աջ թեքման, իբրև տվյալ շրջանի գլխավոր վտանգի»:

Այս բոլորը քաղաքական մարտական դիրեկտիվներ են սոցիալիզմի կառուցման ու դասակարգային պայքարի հետագա ետապի համար՝ դասակարգային ուժերի նոր հարաբերութեան ու կապիտալիստական ելեմենտների վրա մինչև վերջ շարունակվող գրոհի ու նրա դեմ ցույց տրվող դիմադրութեան նոր ձևերի ու տակտիկայի պայմաններում:

Հունվարյան պատմական պլենումը տալով կապիտալիստական տարրերի դեմ անցյալում մղվող կռիւ հանրագումարները, միաժամանակ յերևան հանեց, թողազերծ արեց դասակարգային պայքարի ներկա մոմենտում ստացած նոր ձևերը, մասնանշեց այդ կռիւի հանգուցային կետերը և առաջադրեց նոր իրադարձութիւնների պայմաններում շարունակվող դասակարգային պայքարի կազմակերպական նոր ձևերն ու մեթոդները: Ծրագրային ու տակտիկական տեսակետից բացառիկ նշանակութիւն ու կարևորութիւն ունի կուսակցութեան առաջնորդ ընկ Ստալինի ճառը, սոցիալիստական շինարարութեան ու դասակարգային պայքարի հետագա ժամանակաշրջանի հաջողութիւնների համար: Մարքս-լենինյան քաղաքական այդ բացառիկ անալիզը վոչ միայն ինքնին ներկայացնում է թեորետիկական նվաճումների մի կլասիկ արժեք, այլ միաժամանակ անմիջական գործողութեան համար արժեքավոր ստրատեգիական ու տակտիկական ամբողջական պլան:

Առաջին հնգամյակի հաղթական բազաժով մենք հաստատա քայլերով գնում ենք դեպի անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութիւն, մենք կառուցում ենք սոցիա-

լիզմի վիթխարի շենքը, խորտակելով կապիտալիզմի մնացորդ ուժերի բոլոր որհասական կատաղի դիմադրութիւնները: Իրենց անտեսական դիրքերից դուրս շարտված, արտադրութեան միջոցներից սեփականազուրկ դարձած՝ քաղաքի ու գյուղի շահագործող դասակարգերի մնացորդները վերջնականապէս ջախջախված, բայց դեռ լիովին չվոչնչացված դասակարգային գոյամարտի բաց դաշտում այժմ ստեղծված նոր իրադարձութիւնների պայմաններում, համառորեն շարունակում են իրենց դիմադրութեան, վաստարարութեան ու կազմալուծման աշխատանքները, նախընտրելով կռիւի նոր, քողարկված ձևեր, ընդգրկելով ընդհատակյա պայքարի տակտիկան: Նրանք դասակարգային վրեժխնդրութեամբ ու վայրագութեամբ լցված աշխատում են, փորձում են քայքայել, կազմալուծել, թուլացնել խորհրդային իրավակարգի անտեսական հիմքը, հանրային (սոցիալիստական) սեփականութիւնը, սոցիալիզմի անտեսական սիստեմը, պատվանդանը: Այս նպատակով նրանք բոլորովին չհրաժարվելով հանդերձ պայքարի հին գենքերից և մեթոդներից, աշխատում են թափանցել մեր սոցիալիստական արդյունաբերութեան ու առևտրի որգանքները (զավոդները, գործարանները, առևտրական, մատակարարման և կոոպերատիվ ցանցը), սողոսկել սոցիալիստական գյուղատնտեսութեան մեջ, կոլտնտեսութիւններից և խորհրտնտեսութիւններից ներս և ներքուստ քայքայել, կազմալուծել հանրային (սոց.) սեփականութիւնը և իրենց հափշտակութիւններով, վաստարարութիւններով, սաբոտաժով, կոլտնտեսական ու բանվորական հետամնաց շերտերին պրովոկացիայի յենթարկելով, իրենց զաղափարախոսական ազդեցութեան տակ զցելով, նրանց միջոցով իրենց սոցիալական պատվերը կատարել տալով: Արդո՛ւ տեղերում դասակարգային թշնամուն նույնիսկ հաջողվում է սողոսկել կուսակցութեան

մեջ, կուսակցական տոմսը գրպանում իր վրասարար մեքենայութունները, խարդավանանքներն ավելի հաջողությամբ կատարելու նպատակով:

Դասակարգային պայքարի ներկա առանձնահատուկ պայմաններում, ավելի քան վորևե ժամանակ, անհրաժեշտ է հեղափոխական զգոնություն, դասակարգային աշարջություն, դասակարգային թշնամու, առաջին հերթին կուլտուրային, ինչպես նաև բուրժուական այլասերման յենթարկված ամեն գույնի ու տեսակի պարագիտների (հացկատակների) և ժուլիկների դեմ խորհրդային իրավակարգի հիմքը հանդիսացող հանրային (սոցիալիստական) սեփականությունը պաշտպանելու համար:

Կապիտալիստական քայքայվող տարրերի դեմ սոցիալիստական գույքը, պրոլետարիատի ու աշխատավորության զոհողութուններով ստեղծված ժողովրդական բարիքը պաշտպանելու մասին հեղափոխական զգոնության վճռական խոսք է ասել նաև Լենինը:

«Հասկանալի չէ, վոր հին հասարակության բոլոր քայքայվող ելեմենտներն անխուսափելիորեն բավական բազմաթիվ գլխավորաբար կապված մանր բուրժուազիայի հետ, չեն կարող «իրենց ցույց չտալ» այսպիսի խոր հեղաշրջման ժամանակ: Իսկ քայքայվող ելեմենտներն ուրիշ կերպ չեն կարող «իրենց ցույց տալ», յեթե վոչ ավելացնելով հանցագործությունները, խուլիզանությունը, կաշառքը, սպեկուլիացիան և ամեն տեսակ խայտառակություններ: Նրանց ուղղելու համար անհրաժեշտ է ժամանակ և յերկաթյա ձեռք»:

Մարքսիստական այս սպառիչ անալիզը պայքարի ու գործողության ամբողջական ու կոնկրետ մի ծրագիր է պրոլետարիատի համար պատմական այն եպոխայում, յերբ նա կառուցում է անդասակարգ սոցիալիստական հասարակություն, յերբ նա պատժիչ ու դաստիարակիչ մեթոդ-

ների գործադրումով պետք է վերափոխի ամբողջ ազգաբնակչության մտայնությունը, վերացնի կապիտալիզմից տխուր ժառանգություն մնացած քայքայման, այլասերման, նեխման բոլոր մնացորդները մարդկանց դիտակցության ու կենցաղի մեջ: Ազգաբնակչության բոլոր տարրերն աշխատավոր դարձնելու և ամբողջ աշխատավորությունը սոցիալիզմ կառուցող դիտակից ու անձնվեր մարտիկների վերածելու պատմական ամենաբարդ ու պատասխանատու միսիան պրոլետարիատը կարող է կատարել միայն այն դեպքում, յերբ նա հեղափոխական զգոնությամբ ու վճռականությամբ սրի պայքարը դասակարգային կռվի բոլոր ձակատամասերում, ամրացնելով պրոլետարիատի դիկտատուրան, գործեղացնելով հեղափոխական որինականությունը:

«Խորհրդային իշխանությունը պողպատյա իշխանություն է, հեղափոխական, հանդուգն, արագ շարժվող ու անխնայ՝ ճնշելու համար կեղեքողներին, նույնպես և խուլիզաններին», ասել է Լենինը: Մրանով սոցիալիստական շինարարության մեծ վարպետը տվել է վոչ միայն սոցիալիզմի թշնամիների տարբեր կատեգորիաների քաղաքական դիագնոզը, այլ նաև պայքարի ու գործողության մեթոդները, ընդգծելով, վոր պրոլետարիատի դիկտատուրայի գործողացման, խորհրդային իշխանության հանդուգն ու անխնայ ներգործության, միջոցով միայն հնարավոր է հաշիվ տեսնել դասակարգայնորեն թշնամի, անհարազատ, հակահասարակական տարրերի հետ:

«Հարուստներ և ժուլիկներ, դրանք նույն մետալի յերկու յերեսներն են, դրանք պարագիտների յերկու գլխավոր կատեգորիաներն են, վորոնք սնվում են կապիտալիզմի կողմից: Դրանք սոցիալիզմի գլխավոր թշնամիներն են: Լենինի այս պատգամն ամենաարժեքավոր ու գործնական մի ցուցմունք է սոցիալիստական շինարարության, անդասակարգ հա-

սարակութեան բոլոր տեսակի թշնամիներին ճանաչելու և նրանց դեմ պայքարելու մասին այն պատմաշրջանում, յերբ հեղափոխական պրոլետարիատը լծվել է Զ-րդ հնգամյակի քաղաքական ու տնտեսական վիթխարի խնդիրներ լուծմանը: Ընկ. Մուրտուզը ԽՍՀՄ-ի կենտրոնական Գործադիր կոմիտեյի հունվարյան նստաշրջանում իր զեկուցման մեջ սպառիչ պատասխան տվեց հետևյալ այժմեյական հարցին. «Ինչո՞ւ սոցիալիստական տնտեսութեան կազմակերպման հարցերն այժմ հատուկ ուշադրություն պետք է պահանջեն խորհրդային իշխանությունից: Այս հարցի պատասխանը պարզ է և վորոշակի հատկապես այն պատճառով, վոր սոցիալիզմը հաղթանակեց, վոր մեր յերկրում սոցիալատական ձևերը դարձել են տնտեսութեան տիրապետ ձևերը: Յե՞վ դրանից մենք համապատասխան յեղրակաց լթյուններ պետք է անենք մեր ամբողջ գործնական աշխատանքների նկատմամբ: Մենք արդեն անցյալ տարվա յերջերին մի րնգհանուր վճռական յեղրակացություն արինք: Այդ արտահայտվեց խորհրդային կառավարութեան այն ղեկըտով, վորը վերաբերում է պետական ձեռնարկությունների, կուտնտեսությունների ու կոոպերացիայի գույքի պահպանմանը և հանրային (սոցիալիստական) սեփականութեան ամրացմանը»:

Հանրային սեփականությունը, վոր տնտեսական հիմքն է մեր իրավակարգի, ձեռք է բերված, կուտակված ու ամրացած այն անձնուրաց, համառ պայքարի րնթացքում և զոհողություններով, վոր հեղափոխությունից մինչև մեր որերը տարել է հեղափոխական պրոլետարիատը կոմունիստական կուսակցության հմուտ ղեկավարության ներքո: Հեղափոխության առաջընթացը, սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր բնագավառներում ձեռք բերված աննախընթաց վաճուռները, առաջին հնգամյակի հաջող կատարումը չորս

տարում արդյունք են այն հերոսական ձիգերի, այն կնտուզիազմի, վորով պրոլետարիատը և աշխատավոր գյուղացիութեան առաջավոր մասսաներն ամրապնդեցին տնտեսութեան սոցիալիստական սխտեմը, ջախջախելով և վանելով կապիտալիստական տնտեսութեան ձևերը մեր ժողովրդական տնտեսութեան միջից, արթուն պահակ կանգնելով ժողովրդական բարիքին— հանրային սեփականութեան: Դա այն բարիքն է, վոր շուտով պետք է դառնա անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութեան հարստությունը: Այսպիսով սեփականությունն ինչպես ամեն մի հասարակակարգի, նույնպես և խորհրդային հասարակակարգի ամենամարմատական, ամենակենսական հարցն է:

Կուսակցության Զ-րդ համագումարում իր արտասանած ճառում Լենինը պատմական կյախիկ վերլուծումը տվեց այդ հարցին՝ ասելով, վոր ճնախկին բոլոր սահմանադրությունների, մինչև իսկ ամենահանրապետական, ամենադեմոկրատական սահմանադրության վողին, հիմնական բովանդակությունը հանգում է միայն սեփականատիրութեան: Յերբ դասակարգերը փոխարինում էյին իրար, նրանք փոխում էյին վերաբերմունքը դեպի սեփականությունը: Բուրժուազիան փոխարինելով ֆեոդալիզմին, փոխեց իր վերաբերմունքը դեպի սեփականությունը»:

Հաղթական պրոլետարիատը նույնպես փոխեց իր վերաբերմունքը դեպի սեփականությունը: Արտադրութեան միջոցների մասնավոր սեփականութեան սխտեմին Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը հակադրեց այդ միջոցների հանրային սեփականությունը, դարձնելով այդպիսին խորհրդային իրավակարգի հիմքը: Այդ հիմքի պաշտպանութեան համար է, վոր ԽՍՀՄ-ի կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն և ժողովրդական կոմիտարների Մարհուրը 1932 թ. ոգոտոսի 7-ին հրատարակեցին «Պետական ձեռնարկություն»:

ների, կոլտնտեսութիւնները ու կոոպերացիայի գույքի պահպանման և հանրային սեփականութեան ամրացման մասին» քաղաքական բացառիկ նշանակութիւն ունեցող պատմական դեկրետը:

«ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմն ու ժողովրդային, — ասվում է հիշյալ դեկրետում, — գտնում են, վոր հանրային սեփականութիւնը (պետական, կոլտնտեսական, կոոպերատիվ) հանդիսանում է խորհրդային իրավակարգի հիմքը, սրբազան և անձեռնմխելի յե այն, և այն մարդիկ, վորոնք խախտում են հանրային սեփականութիւնը, պետք է ճանաչվին վորպէս ժողովրդի թշնամիներ, հետևաբար վճռական կռիվը հանրային գույքի հափշտակիչները դեմ՝ հանդիսանում է խորհրդային իշխանութեան մարմինների առաջնակարգ պարտականութիւնը:

Կուսակցութեան առաջնորդ ընկ. Ստալինի կողմից ձևակերպված հիշյալ պատմական վորոշումն սկզբունքային պարզորոշութեամբ ու բոլորակից վճռականութեամբ դնում և լուծում է յերկու հիմնական խնդիր. ա) այն, վոր հանրային սեփականութիւն է համարվում վոչ միայն պետական, այլ նաև կոլտնտեսական ու կոոպերատիվ գույքը, քանի վոր թե կոլտնտեսութիւնը և թե կոոպերացիան հանդիսանում են տնտեսական կազմակերպման սոցիալիստական ձևեր և հետևաբար նրանց սեփականութիւնը բաղկացուցիչ մասն է կազմում խորհրդային իրավակարգի տնտեսական հիմքի, քանի վոր պետական, կոոպերատիվ ու կոլտնտեսական գույքը, վորպէս հանրային սեփականութիւն, դառնալու յեն վաղվա անդասակարգ, սոցիալիստական հասարակութեան ընդհանուր բարիք, բ) այն, վոր հանրային գույքի հափշտակիչը ժողովրդի թշնամին է, նրա գործունեութիւնը հակահեղափոխական ակտ է և հետևաբար նա, վորպէս սոցիալիզմի թշնամի, պետք է պատժվի խորհրդային իշխա-

նութեան որենքների բացառիկ խստութեամբ, հատկապէս այն պատմաշրջանում, յերբ մենք սոցիալիզմի հաղթական շենքն ենք կառուցում, իսկ հափշտակիչը, գողը փորձում է, աշխատում է քանդել, քայքայել, թուլացնել այդ վիթխարի շենքի հիմքը:

Հափշտակիչի, գողի սոցիալական վտանգավորութեան իր գնահատականը տվել է կուսակցութեան առաջնորդ ընկ. Ստալինը դեռ շատ տարիներ առաջ, 1926 թ. ապրիլի 13-ին կուսակցութեան Լենինգրադի կազմակերպութեան ակտիվի նիստում «Սորհրդային Միութեան տնտեսական գրութեան մասին» արտասանած իր պատմական ճառում. «Գողը, վոր հափշտակում է ժողովրդական բարիքը և փորում է ժողովրդական տնտեսութեան շահերի հիմքը, նույն լրտեսն է և դավաճանը, յեթէ վոչ ավելի վատթարը», ասել է ընկ. Ստալինը, այդպիսով սկզբունքային սպառիչ հիմնավորում տալով հանրային սեփականութեան հափշտակութիւնները դեմ ամենավճռական ու անխնա կռիվ մղելու անհրաժեշտութեանը:

Հանրային գույքի հափշտակիչներին, վորպէս ժողովրդի թշնամիներ, գնդակահարելու անհրաժեշտութեան մասին մարտական, վճռական դիրեկտիվ տվել է, շատ ավելի առաջ, Հոկտեմբերյան հեղափոխութեան առաջնորդ Լենինը: Համառուսական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյում 29 ապրիլի 1918 թ. «Սորհրդային իշխանութեան հերթական խնդիրների մասին» արտասանած իր ճառում Լենինը վերլուծելով նաև «կոոպատիր կոոպատածը» լոգունգը, ընդգծել է, վոր այդ լոգունգը մեզ մոտ ունի ճիշտ այն իմաստն ու բովանդակութիւնը, վորն ունի «եքսպրոպրիացիայի յենթարկիւր եքսպրոպրիատորներին» լոգունգը, և միաժամանակ ավելացրել է, վոր պրոլետարական հեղափոխութիւնն ասում է՝ «հաշվիր կոոպատածը և մի թույլ տա, վոր դեռ ու դեն

քաշեն ասն, իսկ յեթե ուղղակի կամ անուղղակի քաշող լինի, ապա դիսցիպլինայի այդպիսի խախտողներին գնդակահարիր...»:

Ինչպես յերևում է Լենինի XI հավաքածուի մեջ հրատարակված հրապարագրի որպիսիք Լենինը 1918 թվի հունվարին մշակման համար գրել է նաև №16 թեման հետևյալ խորագրով. «Մահվան պատիժ և գնդակահարությունները կարմիր-գվարդիականներին»: Այս թեմայի խորագրից իսկ յերևում է այն հեղափոխական վճռականությունը, վորով պետք է կռվել հանրային սեփականության հափշտակիչների դեմ:

Այս տեսակետից միանգամայն հետևողական ու հասկանալի յե դառնում ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման այն կետը, վորով հանրային գույքի հափշտակիչների համար հիմնական սոցիալական պաշտպանություն միջոցը սահմանված է գնդակահարություն ամբողջ գույքի գրավումով, հանցանքի մեղմացուցիչ հանգամանքների գոյությունը դեպքում միայն թույլ տալով բավականանալ 10 տարի ազատազրկումով:

Վորպեսզի պարզ ու հասկանալի լինի, թե ինչու հատկապես մեր սոցիալիստական շինարարության տվյալ ժամանակաշրջանում ավելի, քան վորևե այլ ժամանակ, սուր և վճռական ձևով դրվեց հանրային սեփականության պաշտպանության խնդիրը, թե ինչու այդ պաշտպանությունն առաջադրվեց վորպես հեղափոխական որինականության ներկա ժամանակաշրջանի ամենահրատապ ու մարտական խնդիրը և այդ պաշտպանության որենտդրական ձևակերպումը հավերժացավ սոցիալական պաշտպանության առավելագույն միջոցի սանկցիայով, բավական է հետևել այն սպառիչ վերլուծմանը, վոր տվեց կուսակցության առաջնորդը՝ Ստալինը Համկ(բ)Կ ԿԿ և ԿՎՀ-ի միացյալ պլե-

նումի 1933 թ. հունվարի նիստում «առաջին հնգամյակի արդյունքների» մասին իր տված պատմական գեկուցման վերջին մասում:

«Վորպես արդյունք հնգամյակի իրականացմանը՝ արդյունաբերության, գյուղատնտեսության և առևտրի սպարեզներում, մենք ժողովրդական տնտեսության բոլոր բնագավառներում հաստատեցինք սոցիալիզմի սկզբունքը, դուրս հրելով այդտեղից կապիտալիստական տարրերը: Ի՞նչ հետևանք պետք է ունենար այդ կապիտալիստական տարրերի նկատմամբ և ի՞նչ հետևանք ունեցավ նա իրականում: Իրա հետևանքը յեղավ այն, վոր իրենց հունից դուրս զգվեցին մեռնող դասակարգերի վերջին մնացորդները՝ արդյունաբերողները և նրանց սպասավորները—առևտրականները և նրանց մանկավիհները, նախկին ազնվականներն ու տերտերները, կուլակներն ու յենթակուլակները, նախկին սպիտակ սպաներն ու ուրյադնիկները, նախկին վոստիկաններն ու ժանդարմները, շովինիստական հոգով համակված ամեն տեսակ բուրժուական ինտելիգենտները և մյուս բոլոր հակախորհրդային տարրերը: Այդ նախկին մարդիկ դուրս զցված լինելով իրենց հունից և ցրվելով ամբողջ ՍՍՀՄ-ում, բուն դրին մեր գործարաններում, մեր հիմնարկություններում ու առևտրական կազմակերպություններում, յերկաթուղային և ջրային տրանսպորտի ձեռնարկություններում ու գլխավորապես կոլտնտեսություններում և խորհրդային տնտեսություններում: Բուն դրեցին և թագնվեցին այնտեղ, հազներով «բանվորների» և «գյուղացիների» դիմակը, ընդ վորում նրանցից վոմանք խցկվեցին նույնիսկ կուսակցության մեջ: Ի՞նչ բերին նրանք այնտեղ: Իհարկե ատելություն զգացմունք դեպի խորհրդային իշխանությունը, մոլեգին թըշնամություն զգացմունք դեպի տնտեսության, կենցաղի և կուլտուրայի նոր ձևերը:

«Այդ պարոններն այլևս անկարող են սղղակի գրոհի դիմել խորհրդային իշխանության դեմ: Նրանք և նրանց դասակարգերն արդեն մի քանի անգամ այդպիսի գրոհ ավել են, սակայն ջախջախվել ու ցրվել են: Այդ պատճառով միակ բանը, վոր մնում է նրանց անել—վատություն անել և վնասել բանվորներին, կուլտնտեսականներին, խորհրդային իշխանությանը և կուսակցութեանը: Յեվ նրանք վնասում են այնպես, ինչպես վոր միայն կարող են, գործելով դահտնի կերպով: Նրանք հրկիզում են պահեստները և կոտորում մեքենաները, կազմակերպում են սաբոտաժ: Վնասարարություն են կազմակերպում կուլտնտեսություններում և խորհրդային տնտեսություններում, ըստ վորում նրանցից մի քանիսը, վորոնց թվում կան պրոֆեսորներ, իրենց վնասարարական վոզևորությամբ այնտեղ են հասնում, վոր կուլտնտեսություններում և խորհրդային տնտեսություններում անասուններին ժանտախտ, սիբիրախտ են պատվաստում, նպաստում են մենինգիտի տարածմանը ձիերի մեջ և այլն: Սակայն գլխավորն այդ չի: Այդ նախկին մարդկանց «գործունեյության» մեջ գլխավորն այն է, վոր նրանք կազմակերպում են պետական գույքի, կոոպերատիվ գույքի, կուլտնտեսական սեփականության մասսոյական գոյություն ու հափշտակում: Գոյություն ու հափշտակություն գործարաններում, գոյություն ու հափշտակում յերկաթուղային բեռների, գոյություն ու հափշտակություն պահեստներում ու առևտրական ձեռնարկություններում, մասնավանդ գոյություն ու հափշտակություն խորհրդային տնտեսություններում և կուլտնտեսություններում—ահա այդ նախկին մարդկանց «գործունեյության» հիմնական ձևը: Նրանք կարծես դասակարգային բնազդով գգում են, վոր խորհրդային իրավակարգի հիմքն է կազմում հանրային սեփականությունը, վոր պետք է ցնցել հատկապես այդ հիմքը՝

խորհրդային իշխանությանը վնաս տալու համար, և նրանք իրոք աշխատում են ցնցել հանրային սեփականությունը, կազմակերպելով մասսայական գոյություն ու հափշտակություն: Նրանք վատնումներ կազմակերպելու համար ոգտագործում են կուլտնտեսականների, յերեկվա այդ մենատնտեսների և այսոր կուլտնտեսության անդամների մասնավոր սեփականատիրական սովորույթներն ու մնացորդները: Դուք, վորպես մաքսիստներ, պետք է զիտենաք, վոր մարդկանց զիտակցությունն իր զարգացումով հետ է մնում նրանց փաստական գոյությունից: Կուլտնտեսականներն իրենց գոյությամբ այլևս մենատնտեսներ չեն, այլ կոլեկտիվիստներ, սակայն նրանց զիտակցությունն առայժմ դեռ հինն է, մասնավոր սեփականատիրականը: Յեվ ահա շահագործող դասակարգերի շահերից դուրս յեկած այդ նախկին մարդիկ ոգտագործում են կուլտնտեսականների մասնավոր սեփականատիրական սովորույթները, վորպեսզի կազմակերպեն հանրային գույքի գոյություն և դրանով իսկ խախտեն խորհրդային իրավակարգի հիմքը՝ հանրային սեփականությունը:

«Յեթե կապիտալիստները մասնավոր սեփականությունը հայտարարեցին սրբազան ու անձեռնմխելի, ամրացնելով իր ժամանակին կապիտալիստական իրավակարգը, ապա մենք, կոմունիստներս, առավել ևս սրբազան ու անձեռնմխելի պետք է հայտարարենք հանրային սեփականությունը, վորպեսզի դրանով իսկ ամրացնենք տնտեսության նոր, սոցիալիստական ձևերը արտագրության և առևտրի բոլոր բնագավառներում: Թույլ տալ հանրային սեփականության գողացումն ու վատնումը՝ անկախ նրանից, թե խոնքը վերաբերում է արդյոք պետական սեփականության թե հանրային կոոպերատիվ և կուլտնտեսական սեփականության, և անցնել նման հակահեղափոխական այլան-

դակությունները կողքով—նշանակում է նպաստել թուլացնելու խորհրդային իրավակարգը, վորը հենվում է հանրային սեփականության վրա, վորպես իր հիմքի վրա: Իրանից եր յեղում մեր խորհրդային կառավարութիւնը, յերբ նա վերջերս հրատարակեց հանրային սեփականութեան պահպանութեան որենքը: Այդ որենքը ներկա մոմենտին հանդիսանում է հեղափոխական որինականութեան հիմքը, իսկ նրա խտրով կենսագործման պարտականութիւնը, հանդիսանում է ամեն մի կոմունիստի, ամեն մի բանվորի ու կոլտնտեսականի ամենաառաջին պարտականութիւնը: Մեր ժամանակվա հեղափոխական որինականութիւնն իր սուր ծայրովս ուղղված է գողերի ու վնասարարների դեմ, խուլիգանների ու հանրային սեփականութիւնը գողացողների դեմ. մեր ժամանակվա հեղափոխական որինականութեան գլխավոր հոգսն է պահպանել հանրային սեփականութիւնը և վոչ թե ուրիշ բան: Ահա թե ինչու պայքարել հանրային սեփականութեան համար, պայքարել խորհրդային իշխանութեան որենքների համաձայն մեզ տրամադրված բոլոր միջոցներով և յեղանակներով, դա կուսակցութեան հիմնական խնդիրներից մեկն է: Պրոլետարիատի ուժեղ ու հզոր ղեկատարութեամբ—ահա թե ինչ պետք է մեզ այժմ, վորպեսզի մենք ջարդուփշուր անենք մեռնող դասակարգերի վերջին մնացորդները և ջախջախենք նրանց գողունի մեքենայութիւնները...»:

Ահա թե ինչպես է դրված հարցը: Ահա թե ինչն է քաղաքական պատմական իմաստը ոգոստոսի 7-ի բացառիկ որենքի: Պետք է ընդգծել, սակայն, վոր հանրային սեփականութեան պահպանութեան համար անհրաժեշտ պայքարն անհամեմատ ավելի բարդ է, քան դասակարգային թշնամու դեմ բաց դաշտում մղվող կռիվը: Հանրային սեփականութեան պաշտպանութեան համար, հանրային գույքի հափը-

տակումն ու վատնումը կանխելու համար անհրաժեշտ է գործնականութիւն, հաշվառում ու վերահսկողութիւն և հատկապես հեղափոխական զգոնութիւն ու անողորմութիւն, վորպեսզի ինչ դիմակ ել վոր հազնի դասակարգային թշնամին, գողը, հափշտակիչը, հնարավոր լինի նրան քողազերծ անել և խարանել շիկացած յերկաթով:

Վորոնց դեմ, հանցագործների ինչ կատեգորիաների դեմ է ուղղված Խորհրդային Միութեան կառավարութեան ոգոստոսի 7-ի բացառիկ որենքի կրակը.—

ա. Դասակարգային թշնամու, հակահեղափոխականի դեմ, վոր նպատակ դնելով քայքայելու մեր իրավակարգի տընտեսական հիմքը, վերականգնել կապիտալիստների և կալվատեսական հիմքը, վերականգնել կապիտալիստների և կալվածատերերի իշխանութիւնը, մեր արդշունաբերական խոշոր ձեռնարկութիւններում կազմակերպում է վնասարարութիւն պայթեցման, հրկիգման, ներմուծվող թանգարժեք սարքավորումների փչացման և նման դավադրական ակտերի միջոցով:

Վերջին մի շարք տարիների ընթացքում հակահեղափոխական կազմակերպութիւնների վերաբերյալ տեղի ունեցած դատական պրոցեսները միանգամայն լույս սփռեցին ջախջախված, բայց բոլորովին դեռ չվոչնչացված դասակարգային թշնամու վնասարարութեան, ղիվերսիոն վորձերի այդ գործելակերպի վրա:

Յերկրորդ կատեգորիան համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա վորպես դասակարգ վերացված, ապակուլակացված կուլակութիւնն է, ներքին ու արտաքին հակահեղափոխութեան այդ վերջին հենարանը, վորը սոցիալիստական ուսերի վրա վերակառուցվող գյուղում անդառնալիորեն կորցնելով իր անտեսական ղիրքերը, կազմակերպված կամ անկազմակերպ ձևով աշխատում է քայքայել սոցիալիստական գյուղական տնտեսութիւնը — կոլտնտեսութիւնները և խորհրդային տնտեսութիւնները: Կուլակի վնասարարութեան նոր տակ-

ժուաններ և ժուլիկներ—միևնույն ֆետաղի տարբեր յերեսներն են»:

Հինգերորդ կատեգորիան աշխատավորութեան այն հետամնաց, անգիտակից տարրերն են, վորոնք բուրժուական այլասերման յենթարկված, մանր-բուրժուական արադիցիաներից բոլորովին չազատագրված՝ յուրացնում, վատնում, գողանում են հանրային բարիքը, վորոնք շարունակում են իրագործել հայտնի ասացվածքը՝ «մի մեծ պատառ պոկիր ու փախիր»:

Վեցերորդ կատեգորիան այն տնտեսավարներն են, վորոնք իրենց ակներև անփուլթ վերաբերմունքով հեշտացնում; դժուրացնում են հանրային գույքի հափշտակումն ու վատնումը:

Ահա այն վեց կատեգորիայի սոցիալապես վտանգավոր ելեմենտները, վորոնց դեմ վճռական ձևով ուղղված պետք է լինի հեղափոխական որինականութեան կրակը, ԽՍՀՄ-ի կառավարութեան 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայով:

Բացի վերոհիշյալ կատեգորիաների հանցագործներից, վորոնք հափշտակում ու վատնում են հանրային (պետական, կոոպերատիվ ու կոլտնտեսական) գույքը կամ նման հափշտակման համար նպաստավոր պայմաններ են ստեղծում, ոգոստոսի 7-ի բացառիկ որենքիներգործութեան տակ ընկնում են նաև այն հակահասարակական կուլակային կապիտալիստական ժարրերը, վորոնք բռնություն և սպառնալիք են գործ դնում կամ նման բռնութեան ու սպառնալիքի զրդում կոլտնտեսականներին՝ նպատակ ունենալով նրանց պարտադրել հեռանալ կոլտնտեսություններից ու այդպիսով կազմալուծել, քայքայել վերջինները: Այս կատեգորիաների հանցագործությունների նկատմամբ որենքը սահմանում է 5-ից 10 տարի ժամանակով ազատազրկում կոնցենտրացիոն լագերներում: Այս վերջին կատեգորիայի

հանցագործութեան դեմ դատական պայքարի ու ռեպրեսսիայի այս խստութեան և այդպիսի ռեպրեսսիան ոգոստոսի 7-ի պատմական բացառիկ վորոշումով նախատեսելու նպատակն է կազմակերպորեն և տնտեսապես ամրապնդել կոլտնտեսությունները, վորպես սոցիալիստական գյուղատնտեսութեան հիմնական, գերակշռող ձևը:

Տարակույս չկա, վոր ոգոստոսի 7-ի բացառիկ վորոշման խստությունն առաջին հերթին և գլխավորապես ուղղված է դասակարգային թշնամու, ջախջախված, բայց դեռ լիովին չվոհնչացված կուլակութեան դեմ, վորը վորպես վերջին կապիտալիստական դասակարգը մեր յերկրում՝ հանդիսանում է ներքին ու արտաքին հակահեղափոխութեան հիմնական հենարանը և վոր զգալով իր մոտալուտ մահը, իր վերջին ուժերը մոբիլիզացիայի յե յենթարկում, պայքարի և փնասարարութեան նորանոր մեթոդներ է ընտրում՝ դասակարգային վրեժխնդրութեան և մոլեգնութեան իր որհասական հարվածը հասցնելու համար սոցիալիզմը կառուցող մեր յերկրին, նրա տնտեսական հիմքին: Հակահեղափոխական հանցագործների հատկապես այս կատեգորիայի դեմ կուլթ հանցագործների հատկապես այս կատեգորիայի դեմ ուշադրությունն ֆրոնտի վրա յե, վոր դարձնում է մեր ուշադրությունն ընկ. Ստալինը իր այն պատգամով, վոր ներկայումս հեղափոխական որինականութեան սուր ծայրն ուղղված պետք է լինի գողերի ու փնասարարների, խուլիգանների ու հանրային սեփականությունը գողացողների դեմ:

Նկատի առնելով այն հանգամանքը, վոր «մեր ժամանակի հեղափոխական որինականութեան գլխավոր հոգար հանրային սեփականութեան պահպանությունն է», հարց է ծառայում, թե ինչ ձևով և ինչ միջոցներով, աշխատանքի ու պայքարի ինչ մեթոդներով է հնարավոր հաջողութեամբ պաշտպանել հանրային սեփականությունը, սոցիալական

բոլոր շերտերի ու հանցագործների բոլոր կատեգորիաների հափշտակումից, վասնուամից:

Սոցիալիստական գույքի պահպանման յերկու հիմնական միջոցներ կան. դրանցից առաջինը պրոֆիլակտիկ (կանխող) ձեռնարկումներն են և յերկրորդը՝ համապատասխան դատական ռեպրեսիան: Հետևաբար հանրային սեփականությունից պահպանություն համար մղվող պայքարը, վնասարարության դեմ մղվող պայքարը բոլոր որգաններից և կազմակերպություններից պահանջում է հեղափոխական գոնություն և աչալըջություն, պահանջում է կոնկրետ, «պերատիվ դեկավարությունը ամրացնել և ապահովել սոցիալիստական շինարարության բոլոր ճակատամասերը: Ինքնին հասկանալի չէ, վոր այնտեղ, վորտեղ դեկավարները, հատկապես տնտեսավարները չեն տիրապետում իրենց գործին, այնտեղ, վորտեղ ապարառում տեղ են գտնում, նույն իսկ հովանավորվում, «նախկին մարդիկ», այնտեղ, վորտեղ չկա ճիշտ հաշվառում ու իրական վերահսկողություն, վորտեղ պահեստները, խանութները և ձեռնարկությունները հատուկ պաշտպանության ու պահպանության տակ չեն առնվում, այնտեղ հեշտանում է գողի, վնասարարի, հափշտակչի սև գործը: Աշխատանքի ճիշտ կազմակերպումը մեր ժողովրդական տնտեսության բոլոր բնագավառներում և ողակներում, դեկավարության սխտեմը, կադրերի ընտրության մեջ գոռչավորություն և պահանջկոտություն, հաշվապահության, ռեվիզիայի և մասսայական կոնտրոլի լավ գրվածքն այն հիմնական պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումներն են, վորոնց գլխավոր դեր է վերապահված հանրային սեփականության պահպանության համար մղվող պայքարում:

Թե ինչպիսի վճռական նշանակություն էր տալիս Լենինը պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումներին, հատկապես հաշվառման և վերահսկողության գործին, յերևում է «Ինչպես

կազմակերպել մրցությունը» հոդվածից, վորը գետեղված է 27 հատորում.

«Բանվորներ և գյուղացիներ, աշխատավորներ և շահագործվողներ, հողը, բանկերը, գործարանները դարձան ամբողջ ժողովրդի սեփականություն: Ինքներդ ձեռնամուխ յեղեք արտադրության և մթերքների բաշխման հաշվառմանն ու վերահսկողությանը: Այդ է, և միայն այդ է սոցիալիզմի հաղթանակի ուղին, նրա հաղթանակի գրավականը, ամեն տեսակ շահագործման, ամեն տեսակ կարիքի ու ազդատության վրա հաղթանակ տանելու գրավականը: Ռուսաստանի հացը, յերկաթը, անասուը, բուրդը, բամբակը և վուշը հերիք է բոլորիս, միայն թե համաժողովրդական գործարար, գործնական վերահսկողություն սահմանվի նրանց բաշխման վրա, միայն թե հաղթանակ տանենք ժողովրդի թշնամիների, հարուստների և նրանց պնակալեզների, ապա խաբեբանների վոչ միայն քաղաքականություն, այլև ամենաբայ տնտեսական կյանքի վրա:

Վոչ մի ներողամտություն ժողովրդի այս թշնամիներին, սոցիալիզմի թշնամիներին, աշխատավորներին թշնամիներին: Կյանքի ու մահվան պատերազմ հարուստներին և նրանց պնակալեզներին՝ բուրժուական ինտելիգենտներին, պատերազմ՝ խաբեբաններին, պորտաբույծներին և խուլիգաններին: Հարուստները և խաբեբանները միևնույն դրամի յերկու յեբաններն են, նրանք կապիտալիզմի սնած մակաբույծների յերկու գլխավոր խմբերն են, նրանք սոցիալիզմի գլխավոր թշնամիներն են: Այդ թշնամիներին պետք է վերջնել ամբողջ ազգաբնակչության հատուկ հսկողության տակ, նրանց հետ անողջաբար դատաստան տեսնել, յեթե նրանք գեթ նվազագույն չափով խախտեն սոցիալիստական հասարակության կանոններն ու որենքները: Այդ ուղղությամբ ամեն մի թուլություն, ամեն մի տատանում, ամեն մի փափ-

կահոգություն մեծագույն հանցագործությունը կլինե՞ր սոցիալիզմի հանգեպը:

Ի՞նչ է հետևում սրանից. այն, վոր հանրային սեփականության պաշտպանության խնդիրն առաջին հերթին պետք է լինի բանվորների, կոլտնտեսական, աշխատավորական լայն մասսաների հիմնական ամենորյա մտահոգության խնդիրը, նրանց պայքարի, նրանց հեղափոխական զգոնության հիմնական որչեկտը: Մինչև վոր սոցիալիզմը կառուցող մասնաները լիովին չընդունեն և չարժեքավորեն ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման բացառիկ քաղաքական նշանակությունը՝ դասակարգային թշնամու մնացորդների վրա տարվող գրոհը մինչևի վերջը շարունակելու, նրա գործնական, կենսական կարևորությունն իրենց զոհողություններով ու ենտուզիազմով ձեռք բերված ժողովրդական բարիքները պահպանելու տեսակետից, միայն հեղափոխական որինականություն որգաններ ջանքերով ու պայքարով վոչ մի դեպքում հնարավոր չի լինի լիովին ապահովել սոցիալիստական պաշտպանությունը:

Թե ինչ հսկայական դեր է վերապահել Լենինը մասնաներին հափշտակությունների ու գողությունների դեմ պայքարի ասպարեզում, յերևում է նրա հետևյալ խոսքերից.

«Անհրաժեշտ է ծավալել լայն բացատրական աշխատանք բոլոր կատեգորիաների աշխատավորների մեջ և նրանց մոբիլիզացիայի յենթարկել պայքարելու գողություն ու հափշտակություն դեմ, վոր այսորվա պայմաններում հանդիսանում է դասակարգային պայքարի հատուկ մի ձևը: Մեծ պարտականություն է ընկնում այս ուղղությամբ պրոֆեսիոնալ կազմակերպությունների վրա: Վոչ մի բոպե չպետք է մոռանալ, վոր մեր սոցիալիստական ձեռնարկություններում ևս թախանցում է դասակարգային թշնամին—կու-

լակը, առևտրականը, ապարասակարգայնացած ելեմենտը: Նա փորձում է կազմալուծել արտադրությունը, բանվորների հետամնաց խավերի վրա քայքայել ազդեցություն գործ դնել: Անհրաժեշտ է մերկացնել յուրաքանչյուր նման փորձ, գովողություն յուրաքանչյուր դեպք, աշխատանքային կարգապահության խախտման յուրաքանչյուր դեպք, մանր-բուրժուական թափթվածություն յուրաքանչյուր արտահայտություն, մղելով ամենորյա սխտեմատիկ և, վոր դիսավորն է, կոնկրետ պայքար բանվորների այն խմբականների ու շերտերի դեմ, վորոնք համառորեն կառչած են մնում տրադիցիաներին, կապիտալիզմի ունակություններին և շարունակում են թորհրդային պետություն վրա նայել ըստ առաջնության՝ տալ նրան վորքան կարելի յե քիչ աշխատանք և պոկել նրանից վորքան կարելի յե շատ փող»:

Չպետք է մոռանալ, վոր դասակարգային թշնամին, զորը հաշողությամբ խցկվել է մեր սոցիալիստական տնտեսություն մեջ, կոլտնտեսություններում, խորհանտեսություններում, արդյունաբերական ձեռնարկություններում, կոոպերատիվ-մատակարարման ցանցում, սոցիալիստական շինարարություն դեմ իր մղած ակնհայտ թե քողարկյալ պայքարում փորձում է այս կամ այն չափով ոգոստործել կոլտնտեսականներին, բանվորության վոչ-գիտակից, հետամնաց խավերի, բուրժուական գաղափարախոսություն ազդեցությունից դեռ բոլորովին չազատազրված աշխատողների մասնավոր սեփականատիրական ձգտումները, հին վորների մասնավոր սեփականատիրական ձգտումները կենցաղի տրադիցիաները: Դասակարգային թշնամիները հատկապես ընդհանուր լեզու յեն դանում լողերի, ձրիակերների, պարագիտային ելեմենտների հետ, վորոնք հանրային գույքը, կոլտնտեսական, կոոպերատիվ, սեփական գույքը համարում են գողության առարկա: Նրանք, հասագույքը համարում են գողության առարկա: Նրանք, հասագույքը

բակության այդ տականքները, կապիտալիստական դասակարգերի այդ մնացորդները հաճախ ոգտվում են նաև ղեկավարների, անտեսավարների բարեհոգութունից, նրանց սպորտունիստական ներողամտութունից, դասակարգային զգաստության թուլութունից կամ բացակայութունից:

Այս բոլորից պարզ է դառնում այն հանգամանքը, վոր հանրային սեփականության պահպանության խնդիրը պետք է դառնա մասսաների, առաջին հերթին բանվորների ու կուլանտեսականների մտահոգության ու պայքարի հիմնական առարկան:

Թե վորքան է դժվարանում հանրային բարիքի պահպանության գործն այն դեպքում, յերբ հասարակութունը, յերբ մասսաներն անհրաժեշտ զգոնութուն չունեն, յերբ բթանում է դասակարգային գիտակցութունը, պարզ յերևում է այն հանճարեղ անալիզից, վոր տվել է ընկեր Ստալինը Լենինգրադի կուսակազմակերպության ակտիվի նիստում «Սորհրդային Միության անտեսական դրության մասին» 1926 թ. ապրիլի 13-ին տված զեկուցման մեջ (տես «Պրավդայի» 18-ն ապրիլի 1926 թ. համարը):

Մեզ անհրաժեշտ է սիստեմատիկ պայքար մղել գոթության, այսպես կոչված «զվարթ» գոթության դեմ մեր պետության որգաններում, կոոպերացիայի, պրոֆմիութունների և այնի մեջ: Կա ամոթալի, քողարկյալ գոթութուն, կա նաև հանդուգն, «զվարթ» գոթութուն, ինչպես ասում է մամուլը: Մոտերս յես «Կոմսոմոլսկայա պրավդայում» կարգացի ընկ. Ակունեվայի նշումները «զվարթ» գոթության մասին: Յեղել է մի վոմն ֆերթիկ, բեղավոր մի յերիտասարդ, վոր զվարթորեն գողանալիս է յեղել մեր հիմնարկութուններից մեկում, գողացել է սիստեմատիկաբար, անընդհատ և միշտ ել հաջող կերպով է գողացել: Տվյալ դեպքում ուշադրության արժանի յե վոչ այնքան ինքը գողը, վորքան

այն փաստը, վոր շրջապատող հասարակութունն իմանալով այդ գողի մասին, վոչ միայն չի պայքարել նրա դեմ, այլ, ընդհակառակը, դեմ չի յեղել նրան ուսերից փայփայելու և գովասանելու նրան իր ճարակության համար, վորի հետևանքով գողը հասարակության աչքում դարձավ յուրատեսակ մի հերոս: Ահա թե ինչն է ուշադրության արժանի և ահա թե ինչն է վտանգավորը, ընկերներ: Յերբ բոնում են լրտեսին կամ դավաճանին, հասարակության զայրույթը սահման չունի, նա պահանջում է գնդակահարություն: Իսկ յերբ գողը բոլորի աչքի առաջ կազմակերպում է պետական բարիքի հափշտակութունը, շրջապատող հասարակութունը բավականանում է բարեմիտ ժպիտով և գողի ուսերը փայփայելով: Մինչդեռ պարզ է, վոր այն գողը, վոր ժողովրդական բարիքը հափշտակում է և ժողովրդական տնտեսության տակը փորում, միևնույն լրտեսն է և դավաճանը, յեթե վոչ ավելի վատթարը: Անշուշտ վերջի վերջո այդ բեղիկավոր ֆերթիկին կալանավորեցին: Բայց ի՞նչ է նշանակում մի զվարթ գողի կալանավորումը: Նման հարյուրավոր ու հազարավոր գողեր կան մեզ մոտ: Բոլորին չես վոչնչացնի Պետքաղվարչության միջոցով: Այստեղ պետք է այլ միջոց, ավելի իրական ու ավելի լուրջ: Այդ միջոցն այն է, վոր նման գողերի շուրջն ստեղծվի շրջամիջոցն այն է, վոր նման գողերի շուրջն ստեղծվի շրջապատող հասարակության ընդհանուր բարոյական բոյկոտի և ատելության մթնոլորտը: Այդ միջոցն այն է, վոր այնպիսի կամպանիա կազմակերպվի բանվորների ու գյուղացիների մեջ, այնպիսի բարոյական մթնոլորտ ստեղծվի, վոր վերացնի գոթության հնարավորութունը, վորն անհնար դարձնի ժողովրդական բարիքի զվարթ թե վոչ զվարթ գողերի ու հափշտակիչների կյանքն ու գոյութունը: Գողության դեմ պայքարը, վորպես մեր կուտակումները հափշտակումից պահպանելու միջոցներից մեկը, նման խնդիր է»:

1926 թվին արված այս հմուտ անալիզը, պայքարի այս դիրքեկալիքը պահում է իր ամբողջ թարմությունը, իր վճռահան նշանակությունը նաև այժմ, վորպես հանրային (սոցիալիստական) գույքի պահպանություն ամենագործնական, իրական, մասսայական միջոցը:

Հանրային սեփականություն պահպանություն մասսայական-հասարակական մի այլ խոշոր գործունը մասսաների վերաբերմունքն է դեպի աշխատանքը, դեպի արտադրությունը: Սոցիալիստական հարաբերությունների զարգացումը, սոցիալիզմի հաղթանակը կապիտալիզմի վրա վոչ միայն ապահովում է արտադրական ուժերի արագ, աննախընթաց զարգացումը, տեմպը, այլև մարդկանց բնություն արմատական վերափոխումը:

Լենինը սոցիալիզմը բնորոշեց «վորպես քաղաքակրթված կոոպերատորների կառուցվածք, յերբ գոյություն ունի արտադրության միջոցների հանրային սեփականություն, յերբ պրոլետարիատը դասակարգային հաղթանակ է տարել բուրժուազիայի վրա»: Սոցիալիստական եկոնոմիկայի ֆունդամենտի կառուցման ավարտումով թե քաղաքում և թե գյուղում արտադրության հիմնական միջոցները հանրայնացված են, թե արդյունաբերության և թե գյուղատնտեսության բնագավառում վերջնականապես և անդառնալիս ընկնում են «ով ում»-ի պատմական հարցը հոգուտ սոցիալիզմի: Բայց դեռ անմիջական արտադրողների լայն մասսաները չեն դարձել «այն քաղաքակրթված կոոպերատորները», վորոնց մասին ասել է Լենինը: Նրանք դեռ վերջնականապես ու ամբողջովին չեն վերադաստիարակված աշխատանքի սոցիալիստական կոոպերացիայի սկզբունքներով, նրանք դեռ չեն վերածված սոցիալիզմ կերտող գիտակից և անձնվեր կառուցողների: Այնուամենայնիվ, այն պատմական ժամանակաշրջանը, վորի մեջ ապրում ենք մենք բնու-

րոշ է հենց այն սոցիալ-անտեսական պրոցեսներով, վորոնցով պայմանավորված է մասսաների կոմունիստական վերադաստիարակման քաղաքական պրոբլեմի շուտափուլ լուծումը:

Այն նշանակալից փաստը, վոր Բ. հնգամյակը թևակոխելիս բանվորական-աշխատավորական մասսաներից մոտ 5 միլիոն հարվածայիններ սոցիալիստական ենտուզիզմով լծվել են սոցիալիզմի կառուցման վեհ գործին և իրենց խանգավառությունը ու աշխատանքի սոցիալիստական նոր, բարձր մեթոդներով խանգավառում, վարակում են մնացածներին, ինքնին յերաշխիք է, վոր հաջողությունն ապահովված է նաև դասակարգային պայքարի այս ճակատամատում—կապիտալիզմի մնացորդների լիկվիդացիան վոչ միայն եկոնոմիկայում, այլև մարդկանց գիտակցության, կենցաղի մեջ:

Հարվածայնության շարժման պատմությունը նորի կռիվն է հնի դեմ, պատմական այն կռիվը, վոր առաջավոր բանվորները կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությունը տարել են կապիտալիզմից ժառանգություն մնացած բոլոր հիվանդազին, հակահասարակական յերևույթների դեմ, հանուն նոր, սոցիալիստական վերաբերմունքի դեպի աշխատանքը, հանուն նոր, սոցիալիստական աշխատանքային կարգապահության:

Այս տեսակետից նոր դիսցիպլինայի համար մղվող պայքարը, պրոլետարիատի դիկտատուրայի ժամանակ, դասակարգային կռիվի հիմնական ձևերից մեկն է հանդիսանում: Դասակարգային պայքարի այդ ձևը նույնպես հատուկ նշանակություն է ստանում սոցիալիզմի կառուցման ներկա ետապում: Մոտ չորս տարվա սոցիալիստական հարվածայնության արդյունքները գալիս են վերջնականապես համոզելու և հաստատելու, վոր հարվածայնությունը վորպես

սոցիալիստական աշխատանքի մեթոդ, վորպես սոցիալիստական հարաբերութեան ձև՝ բարձրացել է մի նոր մակարդակի վրա, ծնունդ է նոր արտադրական ուժ, արթնացնում է ու կյանքի կոչում ստեղծագործական նոր ուժեր, վորոնք թագնված են սոցիալիստական արտադրութեան խորքերում:

Այս տեսակետից կատարելապես իրավացի յեր 17-րդ կուսկոնֆերենցիան, վոր սոցմրցումը և հարվածայնութեանը գնահատեց վորպես «դժվարութեանները հաղթահարելու և սոցիալիստական շինարարութեան տեմպերն արագացնելու հիմնական աղբյուրը»:

Աշխատանքի սոցիալիստական ձևերը հիմա դարձել են նաև կոլտնտեսական գյուղացիութեան առաջավոր մասի աշխատանքի մեթոդները: Ծնունդ առնելով նյութական արտադրութեան շրջանակում, սոցիալիստական այդ մեթոդները տարածվում են նաև այսպես ասած «հողեկան արտադրութեան մեջ», մարդկանց գիտակցութեան, հոգեբանութեան մեջ: Աշխատանքի հասարակական պրոցեսի մեջ առաջացած այդ նորն արդեն թափանցում է նաև կենցաղի մեջ, քայքայելով հին կենցաղային հասկացողութեանները և ունակութեանները և ստեղծելով նոր կենցաղային հարաբերութեաններ: Ի՞նչն է կարևորը:

Կարևորը հենց այն է, վոր աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի մեջ ընդգրկվեն սոցիալիզմը կառուցող բոլոր մասաները քաղաքում թե գյուղում, վոր աշխատանքային սոցիալիստական կարգապահութեանն ամբապնդվի վորակապես և ծավալվի, վոր բանվորների ու գյուղացիների ստեղծագործական ուժերը, կազմակերպչական ունակութեանները նոր ծավալ, նոր թափ ստանան ու կազմակերպորեն արմատանան:

Այդ տեսակետից բացառիկ նշանակություն ու կարեւորություն ունի ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կո-

միտեյի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի «առանց հարգելի պատճառի պարապուրդի համար արձակելու մասին» հրատարակած՝ 1932 թ. նոյեմբերի 15-ի վորոշումը, վորը լույս տեսավ պատմական այն ժամանակաշրջանում, յերբ մեր յերկրում գործադրկութեանն իսպառ վերացվել է և հետևաբար առանց հարգելի պատճառի տեղի ունեցած պարապուրդն ավելի քան վորևե ժամանակ զգալապես խախտում է մեր արտադրութեան ընթացքը և վնասում աշխատավորութեան կոլեկտիվ շահերին:

Աշխատանքի արտադրողականութեանն, —ասել է Լենինը, — դա վերջնական հաշվով ամենակարևորն է, ամենազլխավորը նոր հասարակական կառուցվածքի հաղթանակի համար... կապիտալիզմը կարող է վերջնականապես հաղթահարվել ու վերջնականապես կհաղթահարվի նրանով, սոցիալիզմն ստեղծում է աշխատանքի նոր, անհամեմտ ավետ ավելի բարձր արտադրողականութեանը»: Այդ առթիվ Լենինը մատնանշել է սոցիալիզմի հաղթանակի յերկու վրձնական պայմանները՝ ա) արտադրութեան և սրբողակցիչայի բաշխման խիստ և համաժողովրդական հաշվառման վերահսկողութեանը, բ) աշխատանքի արտադրողականութեան համազգային մասշտաբով բարձրացումը:

Սոցիալիզմի կառուցման ներկա պատմական ետապում վերոհիշյալ յերկու պատմական պայմանները նոր վորակական բովանդակություն, ավելի վճռական նշանակություն են ստացել. տնտեսական շինարարութեան ճակատում մղված պայքարի ամբողջ պատմությունն ըստ եյութեան պայքար է սոցիալիզմի հաղթանակը յերաշխավորող հիշյալ յերկու վճռական պայմանների իրականացման: Այդ պայքարի միջոցով է, վոր պետք է լիովին վերացվի այն հակասությունը, վորը գոյություն ունի կապիտալիզմից տխուր ժառանգութեան մնացած արտադրական ուժերի համեմատական հե-

տամնաց մակարգակի ու պրոզրեսիվ ձևով զարգացող սոցիալիստական հարաբերությունների միջև:

Ճշգրիտ ասելու համար, սոցիալիզմը կառուցելու և ամրացնելու համար, պրոլետարիատը պետք է կապիտալի դեմ իր հեղափոխական կռվի անմեռ հերոսություններն աշխատավորների ու շահագործողների մասսան, այլև ամբողջ մանր-բուրժուական խավերը ներգրավի նոր տնտեսական շինարարության ուղիում, նոր հասարակական հարաբերություններ, նոր աշխատանքային դիսցիպլինա, նոր աշխատանքային կազմակերպություն ստեղծելու ուղիում, վորը միացնում է գիտության ու կապիտալիստական տեխնիկայի վերջին խոսքը խոշոր սոցիալիստական արտադրություն ստեղծող գիտակից աշխատակիցների մասսայի հետ»:

(ԼԵՆԻՆ):

Բանվորության, կոլտնտեսական գյուղացիության մեջ այժմ միլիոններով են հաշվում այն առաջատար, գիտակից ու անձնվեր մասսաները, վորոնք իրենց ստեղծագործական ենտուզիազմով, իրենց աշխատանքային հերոսություններով, իրենց կազմակերպչական ունակություններով վերադաստիարակում են աշխատավորության մնացյալ զանգվածներին, ներգրավելով նրանց աշխատանքի սոցիալիստական ձևերի մեջ, վերափոխելով նրանց գիտակցությունը, վերաբերմունքը դեպի աշխատանքը, դեպի սոցիալիստական գույքը: Սոցիալիստական (պետական, կոլտնտեսական և կոոպերատիվ) սեփականության պաշտպանությունը յերաշխավորող ավելի հզոր, ավելի ասպանով ազդակ չկա, քան աշխատավորական մասսաների կոմունիստական վերաբերմունքը դեպի աշխատանքը, դեպի ժողովրդական բարիքը, նրանց գիտակցական, մասսայական պայքարը լողերի, պարագլխների դեմ, վորոնք բնական դաշնակիցն ու գործակիցն են դասակարգային թշնամու: Հափշտակությունները, վատնումները կան-

խող, գժվարացնող ավելի սեղմ, ավելի կոնկրետ միջոցն այն պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումներն են, վորոնք պետք է խստորեն իրագործվեն մեր ժողովրդական տնտեսություն, մեր պետական ասպարատի բոլոր ողակների ներսում: Այս բնույթի պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումները գլխավորները հետևյալներն են՝ կազմերի ուսումնասիրությունն ու գտումը, հաշվառման ու հաշվապահության կանոնավոր դրվածքն, իրական կոնտրոլի և ռեվիզիայի ասպանումը, պահեստների, մթերանոցների, արդյունաբերական և առևտրա-կոոպերատիվ ձեռնարկությունների պահպանություն, թյան գործի լավ դրվածքը (պահակներ, լուսավորություն, տեխնիկական միջոցառումներ, հակահրդեհային ձեռնարկություններ և այլն):

Հենց այն հանգամանքը, վոր իրենց տնտեսական դիրքերից դուրս շարտված նախկին կապիտալիստական դասակարգերի մնացորդները (բուրժուա-գործարանատերը, կուլակը, սպեկուլյանտ-միջնորդը և այլն) բանվորի և գյուղացու դիմակ հագած աշխատում են թափանցել մեր պետական ասպարատը, մեր տնտեսության բոլոր բնագավառները, սողոսկել կոլտնտեսություններից ներս, հրավառները, սողոսկել կոլտնտեսություններից և դուրս մայական անհրաժեշտություն և դարձնում ստուգել և դուրս շարտել թշնամի, անհարազատ, ասպազասակարգայնացած տարրերին, վորոնք վոչ մի դեպքում ցած չեն դնում իրենց պայքարի գնքերը, վորոնք ներքուստ դավում են մեր սոցիալիստական շինարարությունը, աշխատում են քայքայել, թուլացնել մեր իրավակարգի տնտեսական հիմքը, յել, թուլացնել մեր իրավակարգի տնտեսական հիմքը: հափշտակում, վատնում են հանրային սեփականությունը:

ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Կոմիտեի 6-րդ գումարման 3-րդ նստաշրջանում դրված գեկուցումների ավյալները և մեր իսկ իրականության մեջ արձանագրված բազմաթիվ փաստերը գալիս են հիմնավորելու այն դրությունը, վոր կոլտնտեսու-

թյուններում սողոսկած թշնամին—կուլակը հատուկ ձգտում է հայտարարում դեպի հաշվառման հետ կապված պաշտոնները: Վիժեցնելով հաշվառման գործը, քառասային դրուժյան մասնելով հաշվապահությունը, կեղծելով, խարդախելով պահեստների հաշվառման տվյալներն ու փաստաթղթերը, դասակարգային այդ թշնամիները կարող են ավելի հաջող կերպով կազմակերպել և թազցնել իրենց ֆլասարարությունները, հափշտակումներն ու վատնումները և այդպիսով դժգոհություն, անբավականություն առաջացնել կոլտնտեսականների մեջ, տնտեսապես, կազմակերպորեն քայքայել կոլտնտեսությունները, միաժամանակ վիժեցնել մթերումների, պետութային հանդեսը յեղած պարտավորությունների կատարման գործը:

Ահա թե ինչու անհրաժեշտ է պարտավորեցնել կոլտնտեսարչություններին, հաշվետարներին, պահեստապետներին և առհասարակ կոլտնտեսական գործի հաշվառումը տնօրինող բոլոր պաշտոնները տալ վստահելի, հարազատ, ազնիվ ու ստուգված, խորհրդային իշխանութային ու սոցիալիստական շինարարութային նվիրված մարդկանց: Ահա թե ինչու ամեն մի խաբեյություն կոլտնտեսական գույքի, կոլտնտեսական աշխատանքի և կոլտնտեսական բերքի հաշվառման նկատմամբ պետք է համարել ոժանդակություն կուլակին և հակախորհրդային տարրերին, ընդունել վորպես փորձ կոլտնտեսական գույքը հափշտակելու և այդպիսի արարքների հեղինակներին պատժել 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի վորոշման բովանդակ խստությամբ:

Նույն յերևույթը կա նաև քաղաքում, մեր արդյունաբերութային, մեր տրանսպորտի, կոոպերատիվ-մատակարարման ցանցում: Բացի ջախջախված բուրժուազիայի մնացորդներից, նրանց գաղափարախոսներից և ապադասակարգայնացած ելեմենտներից, դեպի քաղաք են խուժում նաև ապա-

կուլակացածները, իրենց տնտեսական դիրքերից դուրս շարտված կուլակներն ու յենթակուլակները, տերտերն ու գյուղական շարչին և աշխատում են ու հաճախ հաջողում են խցկվել մեր պետական ապարատի, մեր ժողովրդական տնտեսութային այս կամ այն ողակում, հատկապես կոոպերատիվ-առևտրական ցանցում, տեղավորվում են այնտեղ վորպես «սպեց», «վորակյալ», «փորձառու», «հմուտ» աշխատակիցներ և բնականաբար իրենց ամբողջ «մասնագիտությունն» ու «փորձառությունը» գործ են դնում վորքան կարելի յե մեծ պատառ պոկելու մեր ժողովրդական բարիքից, բանվորի և կոլտնտեսականի անձնվեր աշխատանքով ձեռք բերված հանկոտանքից, մյուս կողմից թուլացնել, կազմալուծել մեր բային բարիքից, մյուս կողմից թուլացնել, կազմալուծել մեր ժողովրդական տնտեսությունը: Յեվ քիչ չեն այնպիսի դեժողովրդական տնտեսությունը: Յեվ քիչ չեն այնպիսի դեժողովրդական տնտեսավարներ, վորոնք կամ իրենց կավարներ, այնպիսի տնտեսավարներ, վորոնք կամ իրենց հանցավոր անփութութային, իրենց հեղափոխական դասակարգային զգոնութային բթացման հետևանքով և կամ գիկարգային զգոնութային բթացման հետևանքով հաշտվողականութային հովանավորում են դասակարգային այդ թշնամիությամբ հովանավորում են դասակարգային այս թշնամիությամբ հովանավորում են դասակարգայնացած տարրերին, այսպիսով հեշներին, ապադասակարգայնացած տարրերին, այսպիսով հեշտացնում ֆլասարարների, հափշտակիչների հակահեղափոտացնում ֆլասարարների, հափշտակիչների նկատմամբ է, յսական գործը: Ահա նման տնտեսավարների նկատմամբ է, յսկող ԽՍՀՄ-ի կենտգործկոմի Նախագահությունը իր 27 մավոր 1933 թ. վորոշումով հրահանգում է կիրառել ոգոստոսի 7-ի որենքը:

Հափշտակումների և վատնումների դեմ պրոֆիլակտիկ պայքարի կարևոր միջոցներից մյուսը հանդիսանում է հաշվառման և հաշվետվութային գործի կանոնավոր գրվածքը: Հաշվառման և հաշվետվութային վատ գրվածքը, քառասային դրությունը բարենպաստ մթնոլորտ են ստեղծում դասակարգային թշնամու ֆլասարարութային համար: Հետևաբար տնտեսական որգանների և կազմակերպությունների (արդյունա-

բերութեան, տրանսպորտի, մատակարարման, առևտրի ու գյուղատնտեսութեան հանրայնացված սեկտորի) վարչութիւնները սիստեմատիկ, իրական պայքար պետք է մղեն հաշվառման և հաշվետվութեան գործի զբաղման բարելավման համար: Մյուս կողմից, հսկող օրգանները, ԲԳ տեսչութեան և արդարադատութեան մարմինները պետք է վճռական ձեռնարկումների միջոցով արմատախիլ անեն հաշվառման ու հաշվետվութեանը վարելու համար սահմանված կանոնները խախտելու ամեն մի հանցավոր փորձ, լինի դա հաշվապահական ու վիճակագրական աշխատողների կողմից, թե վարչութիւնների պետերի կամ տնտեսավարների կողմից:

ԽՍՀՄ-ի Գերագույն դատարանի 42-րդ պլենումն իր 27 փետրվարի 1933 թ. վորոշումով դատարանների հատուկ ուշադրութեան և հրավիրում հաշվառման և հաշվետվութեան ընագավառում ծագող հետևյալ հանցագործութիւնների վրա.

1. Հանրային (սոցիալիստական) սեփականութեանը հափշտակելու կամ այդպիսի հափշտակումների հետքերը թաքցնելու համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու նպատակով հաշվառման ու հաշվետվութեան գիտակցաբար խճճումը և սխալ հաշվետվութիւններ ներկայացնելը:

2. Հաշվապահական ու վիճակագրական մարմինների աշխատակիցների կողմից հաշվառումը և հաշվետվութեանը վարելու կանոնների չարամիտ խախտում, վորը հանգում է հիմնարկութեան կամ ձեռնարկութեան նորմալ գործունեութեան կողմալուծման և հող ե ստեղծում շարաշահութիւնների համար:

3. Ձեռնարկութիւնների և տնտեսական կազմակերպութիւնների վարչատնտեսական պերսոնալի (գործարանների ղերեկատրներ, խորհմանատեութիւնների ղերեկատր-

ներ, կուսնտեսութիւնների վարչութիւններ, ցեխերի պետեր, պահեստապետներ, խանութի վարիչներ և այլն) կողմից ակնհայտ կերպով համապատասխան միջոցներ ձեռք չառնելը դրանց կողմից ղեկավարվող տնտեսական կազմակերպութիւնների և ձեռնարկութիւնների հաշվառումը և հաշվետվութեանը կանոնավոր կազմակերպելու և պատշաճ վիճակում դնելու համար, վորի հետևանքով հիմնարկութեան կամ ձեռնարկութեան աշխատանքները գնում են դեպի քայքայում:

4. Ձեռնարկութիւնների և տնտեսական կազմակերպութիւնների վարչատնտեսական պերսոնալի կողմից «Համայնացված սեկտորի, հիմնարկութիւնների և տնտեսական կազմակերպութիւնների գլխավոր ու ավագ հաշվապահների իրավունքների ու պարտականութիւնների մասին» ԽՍՀՄ-ի Ժողկոմխորհի 1932 թ. սեպտեմբերի 29-ի վորոշման (Որ. և կարգ. Ժող. նո. 72—1932 թ. հրատ. կետ 440) խախտումը—գլխավոր և ավագ հաշվապահներին հարկադրել չնախատեսված նպատակների համար կամ անհամապատասխան չափով ասիգնովիաներ դուրս գրելու, Ֆինանսա-բյուջետային դիսցիպլինայի կրճատման վերաբերյալ նրանց ցուցումների անտեսումը, նրանց նորմալ գործունեութեանը խանգարող պայմանների մեջ դնելը, բյուջետային դիսցիպլինայի վերաբերյալ որեւէ պահանջներն անշեղ կերպով կիրառող գլխավոր և ավագ հաշվապահների արձակումը կամ տեղափոխումը:

5. Պահեստային տնտեսութիւնը պատշաճ պայմանների մեջ դնելու համար ձեռնարկութիւնների, վարչատնտեսական պերսոնալի կողմից ակնհայտ կերպով միջոցներ ձեռք չառնելը, վորի հետևանքով պայմաններ են ստեղծվում ձեռնարկութեան գույքի ճիշտ հաշվառման և հաշվե-

ավության խանդարման և հնարավորութիւնն տալիս չարաշահութիւններն:

6. Պլանների կատարում կամ գերակատարում ցույց տալու նպատակով դիտավորյալ կերպով վոչ-ձիշտ տվյալներ հաղորդելը:

7. Գերիտորական պարտքերի մասին ժամանակից ուշ տեղեկութիւններ տալը, գերիտորներին պահանջներ ներկայացնելու համար սահմանված ժամկետների բաց թողնելը, վորի հետևանքը լինում է հայցի վաղեմիութեան պայմանաժամի բաց թողնելը և պարտքը գանձելու անհնարութիւնը:

ԽՍՀՄ-ի Գերագույն դատարանի պլենումը պարզաբանում է, վոր «հաշվառման և հաշվետվութեան գիտակցաբար խճճումը, ակնհայտ կերպով հաշվետվական սխալ տվյալներ ներկայացնելը, հաշվապահական և վիճակագրական մարմինների աշխատակիցների կողմից հաշվառման ու հաշվետվութիւնն վարելու կանոնների չարամիտ խախտումները և պլանների կատարման կամ գերակատարման մասին դիտավորյալ կերպով սխալ տվյալներ հաղորդելը, յեթե վերը թված արարքները նպատակ են ունեցել հանրային սեփականութեան հափշտակութիւնը կամ այդպիսի հափշտակութեան հետքերը թաղցնելը, վորակիւմ են 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի որենքի համաձայն:

Յեթե սրա վրա ավելացնենք նաև այն բնորոշ փաստը, վոր ջախջախված դասակարգային թշնամու մնացորդները, հատկապես գյուղում, հատուկ յեռանդով ձգտում են գրավել հաշվառման ու հաշվետվութեան պաշտոնները՝ ավելի հեշտ կերպով կազմակերպելու համար հափշտակումները, յուրացումները և վատնումները, ապա կարելի յե լիովին բմբռնել այն վճռական դերը, վոր պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումների գծով վերապահված է հաշվառման ու հաշվետվու-

թեան կանոնավոր դրված շին հանրային սեփականութեան պահպանութեան համար պայքարի ասպարեզում: Այս մոմենտը գալիս է ավելի ևս հիմնավորելու այն պահանջը, վոր հաշվապահական բոլոր պաշտոնները պետք է տալ ազնիվ ու ստուգված մարդկանց, վոր 1933 թ. ընթացքում պետք է կատարել կոլանտեսական հաշվետարներին, տնտեսական մասի վարիչներին, պահեստի պահապաններին հանրային ստուգումն ու գտումը, վոր առևտրական-կոոպերատիվ ցանցի պահեստներին ու մեծ խանութներին և բազաներին վարիչներին հանձնարկումը պետք է կատարվի նրանց հատուկ ատեստացիոն (վերաստուգող) հանձնաժողովից անցկացնելուց հետո, ինչպես պահանջում է ԽՍՀՄ-ի ժողկոմխորհի «Պետական կոոպերատիվ-առևտրական ձեռնարկութիւններում հափշտակութիւնների և վատնումների դեմ պայքարն ուժեղացնելու ձեռնարկումների մասին» 16-ին փետրվարի 1933 թ. վորոշումով և նրան ի վարգոցումն ԽՍՀՄ-ի Մատժողկոմատի և Յենտրոսյուզի կողմից արված հրահանգով:

Ավելորդ չի լինի հիշատակել, վոր ԿՎՀ, ԲԳՏ կոմիսարիատն արդեն հատուկ վորոշում է ընդունել կոլանտեսութիւնների, հաշվետարներին, գանձապահներին, տնտեսավարների և պահեստապետների գտումն անցկացնելու մասին: «Սոցիալիստական գյուղատնտեսութեան» 17-ին մայիսի 1933 թ.վի № 89-ում հրապարակված այդ վորոշման համաձայն, առաջարկվում է բոլոր ԾՎՀ-ԲԳՏ-ներին, սկսած 1933 թ. մայիսի 15-ից մինչև նույն թ.վի սեպտեմբերի 15-ը, բոլոր կոլտոգներում (հողի հասարակական ոգտագործման ընկերություններ, գյուղարտել, կոմոնս) անցկացնել հաշվապահների, հաշվետարներին, գանձապահներին, տնտեսավարների, պահեստապետների, պահեստների ու ամբարների վարիչներին կոլտոգի վարչութեան քարտուղարներին մատասյական ստուգումն ու գտում, վորպես հիմնական խնդիր դնելով վոչ մի

այն կոլխոզի սպարաօրից անհարազատ, քայքայված տար-
րերին մաքրելը, այլև բարելավել կոլխոզի աշխատանքները,
վերացնել նկատվող բոլոր բացերը, միաժամանակ գտման
պրոցեսում ի հայտ բերված թույլ, վոչ ստուգված անձնա-
վորություններին փոխարինել լավագույն, առաջավոր կոլ-
խոզիկներով, վորոնք սպացուցել են իրենց նվիրվածու-
թյունը կոլխոզային աշխատանքներին: ԿՎՀ-ԲԳՏ այդ վորո-
շումներով տալիս է նաև հատուկ դիրեկտիվ «ստուգման
ժամանակ դասակարգային խորթ տարրերին հանել աշխա-
տանքից և հեռացնել կոլխոզից (յեթե կոլխոզի անդամ են),
իսկ ստուգման յենթակա կոլխոզի այն անդամների վերա-
բերմամբ (պահեստապետ, սնտեսավար և այլն), վորոնք չեն
արդարացրել իրենց կոշումը թույլ լինելու պատճառով կամ
այդ աշխատանքներում ստուգված չեն, բավականանալ մի-
այն նրանց փոխարինելով առաջավոր կոլտնտեսականներով,
թողնելով նրանց կոլտնտեսության անդամ»: Առաջարկվում
է նույնպես «հասարակական գտման և ստուգման ժամանակ
կազմակերպել ու ներգրավել այդ աշխատանքներում կոլ-
խոզային ակտիվին, հարվածայիններին ու կոլտնտեսական
մասսային և կոլտնտեսության անդամի նկատմամբ կոլ-
խոզից հեռացնելու վորոշումն անցկացնել կոլխոզի ընդհա-
նուր ժողովում»:

Անդրժողովուրդը և ՀամԿ(բ)Կ Անդրյերկումը «1933 թ.
բամբակի մշակման ու քաղհանի կամպանիան անցկացնելու
ձեռնարկումների մասին» իրենց վերջին վորոշման մեջ հա-
տուկ կանգ են առել նաև գյուղական կադրերի կարևոր
ինչդրի վրա և «առաջարկել են հանրապետությունների կուս-
կոմների կենտկոմներին ու շրջանային կուսկազմակեր-
պություններին անշեղորեն շարունակել գյուղի կադրերի
ստուգումն ու ամրացումը (մինչև ստորին կոլտնտեսական

կադրերը), ձգտելով խնամքով ընտրել գյուղ ուղարկվող
աշխատողներին»:

Պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումների շարքում նվազ կարե-
վոր տեղ չի վերապահված ռեվիզիոն հանձնաժողովների
կանոնավոր, բարեխիղճ աշխատանքին ու հասարակական,
հատկապես բանվորական կոնտրոլին, մասնավորաբար առև-
տրական-կոոպերատիվ ձեռնարկություններում:

Կուսակցական ու խորհրդային դիրեկտիվ որգանները
տարիների ընթացքում մի շարք անգամ այս ուղղությամբ
տվել են կարուկ հրահանգներ, առաջարկել են կազմակեր-
պական համապատասխան ձևեր, մեր ժողովրդական տնտե-
սության տարբեր բնագավառների վրա մասսայական իրա-
կան կոնտրոլ ապահովելու համար:

Բանվորական մասսայական կոնտրոլի մասին մենք ու-
նենք կուսակցական մի շարք դիրեկտիվ վորոշումներ հատ-
կապես սպառնալից քաղաքացիայի սիստեմի նկատմամբ: Նրանցից
հիշատակենք միայն մեկը, վորպեսզի պարզվի այն բացա-
ռիկ նշանակութունը, վոր կուսակցությունը տալիս է բան-
վորական մասսայական վերահսկողությանը սպառնալից-
քաղաքացի սիստեմում գոյություն ունեցող բացերը լիկվի-
դացիայի յենթարկելու և կոոպերացիայի աշխատանքները
հիմնովին վերակառուցելու գործում: Իր 6 սեպտեմբերի
1930 թ. վորոշումով կուսակցության կենտկոմը պարտա-
վորեցնում է կուսակցական, պրոֆեսիոնալ և կոմսոմոլի
կազմակերպություններին՝ վճռականորեն ուժեղացնել ի-
րենց ղեկավարությունն ու մասնակցությունը սպառնալից-
քաղաքացի աշխատանքներին, մոբիլիզացիայի յենթարկելով
բանվորական մասսաներին՝ ոգնելու կոոպերացիային, լայն
բանվորական կոնտրոլի յենթարկելու նրանց ամենաբյա աշ-
խատանքները, ուղղորդել կենտրոնը դարձնելով արտա-
դրության, մթերումների, փոխադրության, պահպանման ու

բախշման ասպարեզում գոյութիւն ունեցող բացերի ու ճեղքվածքների վրա: Կենտկոմն առաջարկում է բանվորական կոնտրոլն առավելագուցն չափով մոտեցնել կոոպերատիվ ստորին ողակներին (խանութներ, պահեստներ, ճաշարաններ, փոքր, ֆերմաներ, տնտեսութիւն և այլն), բանվորական բրիգադների միջոցով ստուգման, հետազոտման յենթարկել կոոպերացիայի աշխատանքների տարբեր բնագավառները (առևտրական ցանցը, մատակարարման բազաները, տեղական մթերուսները, մերձքաղաքային տնտեսութիւնները, հասարակական սնունդը և այլն), միաժամանակ ապահովել կոոպերատիվ բյուրոնների ու խանութային հանձնաժողովների աշխատանքների ամենորոյա ոժտանդակութիւնն ու ղեկավարութիւնը:

Վորպես բանվորական կոնտրոլի վերահսկողութիւն ձևերից մեկը առաջարկում է գործարանների ու ֆաբրիկաների և կոոպերատիվ ձեռնարկութիւնների սխտեմատիկ կապը (շեֆութիւն, բրիգադներ, հաշվետվութիւն և այլն):

Այս և սրան հաջորդող մի շարք այլ կուսակցական ու կառավարական վորոշումներն ու դիրեկտիվները գալիս են ապացուցելու, վոր մեր ժողովրդական տնտեսութիւնն տարբեր բնագավառներում ու ողակներում գոյութիւն ունեցող բացերն ու ճեղքվածքները ժամանակին յերևան հանելու, նրանց հեղինակներին մերկացնելու և այդ հիվանդագին յերևույթները շուտափուլթ լիկվիդացիայի յենթարկելու գործում կարևոր դեր է վերապահված հսկողութիւնն ու վերահսկողութիւնն աշխատանքների կանոնավոր ղրվածքին և հետևաբար հանրային սեփականութիւնը հափշտակումներից ու վատնումներից պաշտպանելու խնդրում ևս գործնական պրոֆիլակտիկ մի ձեռնարկումն էլ ներքին ու հասարակական կոնտրոլն է:

Այն հանգամանքը, վոր մասսայական բանվորական վե-

րահսկողութիւնն հիմնական ուշադրութիւնն ուղղվում է ղեպի կոոպերացիայի ճակատը, իր հիմնավորումն և գտնում այն փաստի մեջ, վոր մեր ժողովրդական տնտեսութիւնն հատկապես այդ բնագավառումն է, վոր ամենից ավելի կան բացեր, թերութիւններ, խեղաթյուրումներ, ոպորտունիտատական թեքումներ, այդ բնագավառումն է, վոր ամենից ավելի խցկված կան անհարագատ, խորթ, կասկածելի ու վնասարար տարրեր և հափշտակումներն ու վատնումներն առավելագուցն շատ են կոոպերատիվ-առևտրական ցանցում:

Տարակույս չկա, վոր պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումների լավ ղրվածքը մեծապես ղժվարացնում է դասակարգային թշնամու, ապադասակարգայնացած ելեմենտների ու բուրժուական այլասերման յենթարկված աշխատավորների վնասարարութիւններն ու չարագործութիւնները: Յեվ հետեւաբար հանրային սեփականութիւնն պահպանման գործում հիմնական, վճռական դեր է վերապահված տնտեսական ձեռնարկութիւնների ղեկավարութիւնը:

Հափշտակութիւնների, վատնումների դեմ պայքարի կարևոր մի շրջան էլ հանցագործութիւնները ժամանակին յերևան հանելը, իսկական մեղավորներին մերկացնելը և դատական պատասխանատվութիւնն հանձնելն է: Այս ուղղութիւնը հատուկ պարտականութիւնն ղրեց ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ և ԿՎՀ-ի հունվարյան պլենումը մեքենա-տրակտորային կայանների և խորհրդային տնտեսութիւններին կից կազմալիերակցած քաղբաժինների վրա, պարտավորեցնելով վերջիններին ապահովել հանրային սեփականութիւնն հափշտակում և գյուղատնտեսութիւնն բնագավառում կուսակցութիւնն և կառավարութիւնն ձեռնարկումների դեմ սարտաժկազմակերպողների նկատմամբ վարչական ու պատժիչ միջոցների ժամանակին և ճիշտ կատարումը, համաձայն ջոցների ժամանակին և ճիշտ կատարումը, համաձայն խորհրդային կառավարութիւնն հրատարակած որենքների:

Քաղաքաժինների խնդիրների մասին պլենումի կողմից ընդունված բանաձևը հատուկ պարտավորություն է դնում հիշյալ բաժինների վրա—«բաց անելով այս կամ այն հաշվետարի ու տնտեսավարի վնասաբար աշխատանքի փաստերը կուրսնտեսութեան մեջ, մերկացնելով ճշգրտակալան տեղեկանքները խորհանտեսութեաններում, մերկացնելով յենթակուլակներին և հափշտակումներ կատարողներին, կուրսնտեսութեաններում—կուրսնտեսութեան վարչութեան անդամների շարքերում, վճռական պայքար մղելով կուրսնտեսական և խորհանտեսական սեփականութեանը հափշտակողների, գոփողների ու լողերի դեմ, կուրսնտեսութեան և խորհանտեսութեան կենդանի ու մեռած ինվենտարի նկատմամբ անփույթ ու անբարեխիղճ վերաբերմունքի դեմ, կուրսնտեսութեանների և խորհրդային տնտեսութեանների ամենորյա կյանքից ու աշխատանքից վերցրած կոնկրետ փաստերի հիման վրա կազմակերպել կուրսնտեսականների ու խորհրդային տնտեսութեանների աշխատողների լայն մասսայի պայքարը կուրսնտեսութեանների ու խորհանտեսութեանների կազմակերպական-տնտեսական ամրացման համար, հանրային կուրսնտեսական և խորհանտեսական սեփականութեան պահպանման և անձեռնմխելիութեան համար, կուրսնտեսութեանների և կուրսնտեսականների յեկամուտների աճման համար, կուրսնտեսութեանների և խորհանտեսութեանների կողմից պետութեան հանդեպ իրենց պարտավորությունները ժամանակին և լրիվ կատարելու համար»:

Նույն ձևով, մասսայական շահագրգռութեան և նախաձեռնութեան միջոցով ժամանակին պետք է մերկացվեն մեր ժողովրդական տնտեսութեան մնացյալ բնագավառներում տեղի ունեցող հափշտակումների, վատնումների փաստերը և նրանց կոնկրետ մեղավորները ժամանակին անհրաժեշտ

հակահարվածի պետք է յենթարկվեն: Այս աշխատանքը պետք է զլխավորեն կուսակցական և պրոֆեսիոնալ բջիջները տեղերում, այս աշխատանքի համար պետք է պատասխանատու համարել առաջին հերթին ձեռնարկ-հիմնարկների ղեկավարութեանը: Հանրային սեփականութեան պաշտպանութեան գործը միանգամայն կդժվարանա, յեթե վարչութեանները, ղեկավարները նեխված լիբերալիզմով կամ ոպորտունիստական հաշտվողականութեամբ տարված հովանավորեն, քողարկեն վնասարարներին, վատնողներին, յեթե նրանք աշխատեն դատական պատասխանատվությունից ազատել հափշտակիչներին, գողերին ու յուրացնողներին: Կուսակցութեան, բանվոր դասակարգի կամքը պահանջում է վերջ տալ նեխված լիբերալիզմին, փափկամորթութեան, զինվել հեղափոխական զգոնութեամբ և միանգամ ընդմիջտ ամբացնել այն զխտակցութեանը, թե հանրային սեփականութեան գողութեանն ու յուրացումը վոչ մի դեպքում անպատիժ չի մնում, վոր հեղափոխական որենքը, վոր պրոլետարական դատարանն անողոք կերպով պետք է պատժի և կպատժի հանրային սեփականութեանը խախտող բոլոր անձանց և առաջին հերթին՝ դատակարգային թշնամուն (կուլակին, նեպմանին, սպեկուլյանտին):

Հանրային (պետական, կուրսնտեսական և կոոպերատիվ) սեփականութեան պաշտպանութեան մարտական պարտականութեանը մեծապես ծանրանում է նաև արդարագատութեան որդանների վրա, վորպես հեղափոխական որինականութեան մարմինների: Նրանք պարտավոր են ակտիվ մտնակցութեան ցույց տալ և նախաձեռնութեան ի հայտ բերել սոցիալիստական սեփականութեան պահպանութեան պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումներին, նրանք պարտավոր են սխտեմատիկ ստուգման յենթարկել այդ ուղղութեամբ իշխա-

Նության պատշաճ որգանները կողմից տրված վորոշումների և առաջադրութունների կենսագործման ընթացքը, ապահովել արգարադատության տեղական մասսայական ակտիվի (հասարակական դատարաններ, դատախազության ոժանդակող խմբակներ, թղթակիցների բՆիշներ և այլն) կողմից ժամանակին անագանգումը հանրային գույքի պաշտպանութունը վտանգող յերևույթների ու փաստերի, պարտավոր են ժամանակին միջոցներ ձեռք առնել այն ղեկավարների գեմ, վորոնք իրենց հանցավոր անփութությամբ կամ ոսրոտունիստական վերաբերմունքով դյուրացնում կամ քողարկում են հափշտակիչների, վսասարարների սև գործը:

Հեղափոխական որինականության մարմինների ավելի պատասխանատու և անմիջական պարտականութունն և խըատորեն պատժել, դատական ռեպրեսիայի յենթարկել խորհրդային իրավակարգի հիմքը հանդիսացող հանրային սեփականությունը հափշտակող, յուրացնող, վատնող ժողովրդյան թշնամիներին, նման պրոցեսների շուրջը մորելիզացիայի յենթարկելով խորհրդային հասարակայնության, պրոլետարական-կորոնտեսական մասսաների հեղափոխական զգոնությունն ու ակտիվությունը:

Գ Լ Ո Ի Խ Գ.

ՈԳՈՍՏՈՍԻ 7-Ի ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎՈՐՈՇՄԱՆ ԿԵՆՍԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՀԱՅՍՍՏԱՆՈՒՄ

Խորհրդային Հայաստանում ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի և ժողկոմխորհի 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման առաջին հերթին արձագանգեց կուսակցության Կենտկոմը: ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի քարտուղարությունը, նպատակ դնելով լայնորեն մասսայականացնել ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի և ժողկոմխորհի 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի քաղաքական ու

անտեսական հսկայական նշանակություն ունեցող վորոշումը՝ պետական ձեռնարկությունների, կորոնտեսությունների ու կոոպերացիայի գույքը պահպանելու և հանրային սեփականությունն ամրացնելու մասին, իր 14 ոգոստոսի վորոշումով առաջարկեց.

1. ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի բոլոր շրջկոմներին ու քաղկոմներին ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի և ժողկոմխորհի վերոհիշյալ վորոշումը մասսայական քննարկմամբ դարձնել յուրաքանչյուր բանվորի, կորոնտեսականի, բանվորի, ծառայողի, չքավոր ու միջակ մենատնտեսի—բոլոր աշխատավորների սեփականությունը:

2. Պարտավորեցնել կուսակցության շրջկոմներին ու քաղկոմներին ոգոստոսի 15—20-ը հիշյալ վորոշումը քննարկել՝

- ա. ձեռնարկությունների բանվորների ճաշի ընդմիջումի ժամանակ կազմակերպված թուրքիկ միտինգներում.
- բ. հիմնարկների ծառայողների կոլեկտիվի ժողովներում.

գ. կորոնտեսականների ու աշխատավոր մենատնտեսների յերեկոյան ընդհանուր ժողովներում.

դ. խորհանտեսությունների բանվորների ժողովներում:

3. Գյուղում, ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի և ժողկոմխորհի ոգոստոսի 7-ի վորոշման քննարկումը սերտորեն շաղկապելով կուսակցության Մոսկվայի Կոմիտեյի 2-րդ պլենումում ընկ. Կազանովիչի արտասանած ճառի հետ, վորը վերաբերում և գյուղատնտեսության բարձրացման ու կորոնտեսությունների ամրացման մարտական խնդիրներին, պետք և դարձնել բերքահավաքի տեմպի ուժեղացման, աշխանացմանի նախապատրաստման և գյուղում կիրառվող հերթական տնտեսական քաղաքական կամպանիաների ուժեղացման հզոր խթան:

4. Կենտրոնը մատնանշում է, վոր անհրաժեշտ է վերոհիշյալ վորոշումն առանձնապես մանրադնին քննարկել յերկաթուղու, պետաուետրի, կոոպերացիայի և միլիցիայի ու դատական օրգանների աշխատողների մեջ:

Կուսակցութեան Կենտկոմի այս մարտական ու գործնական դիրեկտիվից չորս օր անց, ոգոստոսի 18-ի ՀՍԽՀ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն ի կենսադործումն ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի և Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի օգոստոսի 7-ի վորոշման «պետական ձեռնարկությունների, կոլանտեսությունների և կոոպերացիայի գույքի պահպանութեան ու հանրային սեփականութեան ստրապնդման մասին» վորոշում է առաջարկել՝

«1. Գերագույն դատարանի նախագահութեանը և Հանրապետական դատախազութեանը՝ յերեք օրվա ընթացքում հատուկ շրջաբերականով հրահանգել դատարաններին, դատախազներին, ժողքնինչներին ու դատապաշտպանների կոլեկտիվին՝ անմիջապես ու հիմնովին ուսումնասիրել ԽՍՀՄ-ի Կենտգործկոմի և Ժողկոմխորհի օգոստոսի 7-ի վորոշումը թե սոցիալ-քաղաքական արժեքավորման և թե իրավական-դատավարական ձևակերպման տեսակետից: Վորոշման ծանոթութեան առնչութեամբ ստեղծել ու կազմակերպել դատական-աշխատավորական հասարակայնութեան:

2. Գերագույն դատարանի նախագահութեանը և հանրապետութեան դատախազութեանը՝ շտապ կարգով ներկայացնել օրինագծեր այն փոփոխությունների, վորոնք հիշյալ վորոշման հեռանկարով պետք է մացնել գործող որինսդրութեան մեջ և միաժամանակ համապատասխան մեկնաբանութեան տալ վորոշման կենսադործման ուղղութեամբ:

3. Գերագույն դատարանի նախագահութեանը և հանրապետութեան դատախազութեանը՝ առաջադրել պատշաճ մարմիններին, արագորեն հայտաբերել, հետապնդել և հատուկ

կարգով քննարկել ոգոստոսի 7-ի վորոշմամբ նախատեսված հանցանքները, կազմակերպել ցուցադրական դատեր, ներգրավել դատավարություններին բանվորներին, կոլտրեսականներին ու մենատնտես աշխատավորներին: Միաժամանակ կատարել հայտաբերված հանցանքների ու դատավարությունների ամփոփումներն ու պարբերաբար գեկուցել Կենտգործկոմի նախագահութեանը:

4. Հանրապետութեան Միլիցիայի Գլխ. վարչութեանը՝ հրահանգել քաղաքի ու շրջանի միլիցիայի վարչություններին ու վողջ միլիցիական կազմին՝ հիմնապես ուսումնասիրել հիշյալ վորոշումները, կանխել վորոշմամբ նախատեսված հանցանքները և անմիջապես հայտաբերել ու հետապնդել տեղի ունեցած հանցանքները:

5. Քաղխորհուրդներին ու շրջգործկոմներին՝ հրահանգել բոլոր խորհրդային մարմիններին ու պաշտոնյաներին՝ ուսումնասիրել ոգոստոսի 7-ի վորոշումը, հասցնելով այդ ուսումնասիրութեանը մինչև գործարան, գյուղխորհուրդ, ՄՏԿ, կոլանտեսութեան, պատխմբակ, բրիգադ, ցեխ, այլև աշխատավոր-մենատնտեսներին, ձեռնարկելով բոլոր միջոցները խորհրդային աշխատավորական ակտիվ հասարակայնութեան ստեղծելու:

6. Բոլոր կենտրոնական գերատեսչութեաններին ու տեղական մարմիններին, հասարակական կազմակերպութեաններին ու տնտեսական ձեռնարկութեաններին, հատկապես կոոպերատիվ-կոլանտեսական միավորներին՝ մատուցականացնել օգոստոսի 7-ի վորոշումը, ստեղծել հիմնարկային ու ձեռնարկային ակտիվ հայտաբերելու նախատեսված հանցանքներն ու այդ հանցանքների կոնկրետ հեղինակներին:

7. «Խորհրդային Հայամտան»-ին և մամուլի բոլոր կենտրոնական ու տեղական օրգաններին՝ ամենալայն կերպով

մասսայականացնել ոգոստոսի 7-ի վորոշման քաղաքական նշանակութիւնը սոցիալիստական շինարարութեան ներկայեւոր տեսակետից, արձանագրելով կատարվող հանցանքների հայտարարման ու հետապնդման դեպքերը և լայն տեղ տալ ցուցադրական դատավարութիւններին հաշվետվութիւններին:

8. Կենտգործիկոմի կազմաթնին՝ հրահանգել խորհուրդներին ու գործկոմներին վերադասավորելու իրենց աշխատանքներն ոգոստոսի 7-ի վորոշման կենսագործման ուղղութեամբ, հսկողութիւն ունենալ կատարվող աշխատանքների վերաբերմամբ, հրատարակել հանրամատչելի բրոշուր՝ մասսայականացնելու համար վորոշման քաղաքական նշանակութիւնը և մի ամսից հետո զեկուցում ներկայացնելու այս ասպարեզում կատարված աշխատանքների արդուների մասին»:

Կուսակցական ու խորհրդային դիրեկտիվ որդանների վերոնշյալ մարտական-գործնական վորոշումների լրակատար, ժամանակին ու ճիշտ կենսագործումը պետք է դառնար, ուրեմն, խորհրդային շինարարութեան ու հեղափոխական որինականութեան բոլոր որդանների ու կազմակերպութիւնների քաղաքական զգոնութեան առաջնակարգ հոգսը:

Հանրային (սոցիալիստական) սեփականութեան պաշտպանութեան մասին ԽՍՀՄ-ի Կենտգործիկոմի և Ժողովխորհի 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի քաղաքական բացառիկ նշանակութիւն ունեցող զեկրետի կենսագործման ուղղութեամբ արդարադատութեան որդանների կողմից կատարված աշխատանքների ամփոփումը հետևյալն է:

Գերագույն դատարանն իր 29 ոգոստոսի 1932 թ. № 7 շրջաբերականով արդարադատութեան բոլոր մարմինների դասակարգային զգոնութիւնը հրավիրելով խորհրդային իրավակարգի տնտեսական հիմքը կազմող հանրային (պե-

տական, կոոպերատիվ և կոլտնտեսական) գույքի պահպանութեան կարևորագույն քաղաքական խնդրի վրա, հանձնարարել է՝ ա) տեղական կուսակցական կազմակերպութիւնների հետ միասին և նրանց անմիջական աջակցութեամբ ու ղեկավարութեամբ մասսայականացնել ոգոստոսի 7-ի վորոշման բացառիկ քաղաքական և տնտեսական նշանակութիւնը, կոլտնտեսութիւններում, խորհրտնտեսութիւններում, բանվորական վայրերում, տրակտորակայաններում, գյուղխորհուրդներում, ընկերական-արտադրական կոլտնտեսական և գյուղական դատարանների ակտիվում և այդպիսով բանվորական, կոլտնտեսական և աշխատավորական զանգվածների աջակցութիւնն ու նախաձեռնութիւնն ապահովել սոցիալիստական գույքի պահպանութեան կարևորագույն պայքարում. բ) լայն ծավալել և խորացնել հանրային սեփականութեան պահպանութեան համար անհրաժեշտ պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումները. գ) հեղափոխական որինականութեան հիմնական կրակն ուղղել դասակարգային թշնամու դեմ:

Նույն շրջաբերականով պահանջված է մինչև սեպտեմբերի 15-ը Գեր. դատարանին ներկայացնել մանրամասն զեկուցում կատարված աշխատանքների մասին, ցույց տալով ժողովների, զրույցների և զեկուցումների թիվը:

Այս շրջաբերականի հետ զուգընթաց Գեր. դատարանը ժողդատարանների ամբողջ ցանցից պահանջելով սոցիալիստական գույքի համալրակութեան ու վատնման վերաբերյալ բոլոր գործերը, նրանցից կարևորները վերցրել է իր անմիջական վարույթում, հատուկ իրավասութեան դատական միջակայքի միջոցով քննելու, իսկ համեմատաբար նվազ կոլեկիայի միջոցով քննելու, իսկ համեմատաբար նվազ կարևորութիւն ունեցող գործերը վերադարձրել է ժողդատարաններին, նրանցից սղմից քննելու համար, այդ առթիվ իր 4 սեպտ. 1932 թ. նո. 80 շրջաբերականով տալով դիրեկ-

տիվ՝ հերթից դուրս, շտապ կարգով և կամպանիոն ձևով քննութայան նշանակել հանրային գույքի հափշտակութայան, գողութայան, յուրացման և վատնման վերաբերող բոլոր գործերը, կազմակերպելով ցուցադրական պրոցեսներ, սանդձելով վերջիններին շուրջը հասարակական լայն կարծիք և մեղադրյալների նկատմամբ կիրառել սոցիալական պաշտպանութայան խստագույն միջոցներ: Հատուկ հանձնարարություն է տրված միաժամանակ գործերի նշանակման, քննութայան և արձակված դատավճիռների մասին անպայման տեղական մամուլին և «Սորհրդային Հայաստան»-ին տալ պարբերական ինֆորմացիա:

Հանրային գույքի հափշտակութայան վերաբերյալ իրենց վարույթում յեղած բոլոր գործերն ավարտելու մասին դատարաններին վերջնական պայմանաժամ է տրված մինչև սեպտեմբերի 25-ը:

Հետագայում Գեր. դատարանը, ԽՍՀՄ Գերագույն դատարանից ստանալով հատուկ հրահանգ՝ հափշտակողներին կատեգորիաների, նրանց նկատմամբ կիրառվելիք սոցիալական պաշտպանութայան միջոցների ընտրութայան, հափշտակութայան վերաբերյալ գործերի քննութայան կարգի ու տևողութայան մասին, 1932 թ. հոկտեմբերի 5-ին Հանրապետական դատախազութայան հետ միասին դատական, դատախազական որդաններին տվել է № 84 շրջաբերականը, հրահանգելով 5 որը մի անգամ կենտրոնին տալ ինֆորմացիոն տեղեկագիր հատկապես ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայով դատապարտվածների նկատմամբ:

Հանրային (սոցիալիստական) սեփականութայան պաշտպանութայան վերաբերյալ տրված դիրեկտիվների կենսագործման ընդհանուր ընթացքը պարզելու և հատկապես դատական քաղաքականութայան պրակտիկայի նյութերն ամփոփելու նպատակով, անցյալ տարվա նոյեմբեր և դեկտեմբեր

ամիսներում Գեր. դատարանի և դատախազութայան, այլև ԲԳտեսչութայան Ժողովրդական կոմիսարիատի նախաձեռնությամբ և դատական որդանների մասնակցությամբ կատարվեցին նպատակային մասնակի ստուգումներ ու խորհրդակցություններ թե արապարտութայան և թե տնտեսական որդանների դժով:

Նոյեմբերի 23—24-ին Գեր. դատարանի և Հանրապետական դատախազութայան կողմից հրավիրված բամբակացան շրջանների ու Յերևանի դատական աշխատակիցների խորհրդակցությունը լսելով Գեր. դատարանի, շրջանային դատախազների ու ժող. դատավորների ղեկուցումները, ոգոստոսի 7-ի վորոշման կենսագործման խնդրում արձանագրել է հետևյալ կարևոր բացերը.

1. Դատական-դատախազական որդանների կողմից Միութայան կառավարութայան պատմական վորոշումը մասսայականացված է կամպանիոն ձևով միայն և վոչ բոլոր շրջաններում, այնպես վոր բանվորական և աշխատավորական լայն մասսաների ուղադրությունը հիմնական ձևով և լրիվ չափով մոբելիզացիայի չի յենթարկվել քաղաքական այդ կարևորագույն ակտի շուրջը:

2. Դատական ղեկավար որդանները (Գեր. դատարանն ու Հանրապետական դատախազությունը) վորոշ չափով ուղացրել են հիշյալ ղեկրետի պարզաբանությունը և նրա պլանային անշեղ կենսագործումն ապահովելու համար բավարար չափով կոնկրետ և ոպերատիվ ղեկավարություն ցույց չեն տվել և չեն ստուգել տրված գիրեկտիվների կատարումը:

3. Մի շարք շրջաններում (Թալին, Շամշադին, Սիսիան, Գորիս, Մեղրի, Քեշիշքենդ, Փաշալու) դատական-դատախազական որդաններում չեն մտել սոց. գույքի հափշտակութայան վերաբերյալ գործեր, վորպիսի հանգամանքը հիմնա-

մասին» Միութենական կառավարութեան հիշյալ ղեկընդի
 կենսագործման ընթացքը, հատուկ բրիգադները միջոցով
 նախապես ստուգելով մի շարք տնտեսական հիմնարկներ և
 դատական օրգաններ: Խորհրդակցութեանը մասնավորապես
 արձանագրեց, վոր խորհրդային, տնտեսական օրգաններն ու
 կազմակերպութեաններն ոգոստուսի 7-ի պատմական վորո-
 շումն ընդունել են վորպես ընթացիկ և հերթական մի կամ-
 պանիա, սոցիալիստական սեփականութեան սիստեմատիկ
 պաշտպանութեան համար ձեռք չեն առել անհրաժեշտ պրո-
 ֆիլակտիկ միջոցները (կադրերի ստուգումն ու գտում, հաշ-
 վառման ու կոնտրոլի գործի կազմակերպում, պահեստներ-
 ըի պահպանութեան և այլն) և աշխատանքի ամբողջ ծան-
 բութեանը թողել են արդարադատութեան օրգանների վրա:
 Իսկ վերջինները, չնայած իրենց վորոշ նվաճումներին, վերջ-
 նական հաշվով չեն կարողացել ապահովել պետական, ուղե-
 բատիվ և կոլտնտեսական գույքի պաշտպանութեան համար
 անհրաժեշտ պրոֆիլակտիկ ու դատական պայքարը, չեն
 կարողացել խորհրդային հասարակայնութեանը և հատկա-
 պես արդարադատութեան ստորին մասսայական ակտիվ
 ոգոսագործել այդ կարևորագույն պայքարի համար՝ թե
 հասարակական ներգործութեան ու կոնտրոլի և թե ան-
 դանդաման գծով:

Հիմք ունենալով ԿՎՀ-ի Նախագահութեան և ԲԳ տես-
 չութեան կամխարհատի միացյալ նիստի վորոշումով արված
 դիրեկտիվները, այլև արդարադատութեան աշխատակիցների
 վերոհիշյալ խորհրդակցութեան կողմից ընդունված բանաձևը,
 Գեր. դատարանը և Հանրապետական դատախազութեանը
 ղեկաւորների 28-ի իրենց № 111 միացյալ շրջաբերականով
 կարուկ և կոնկրետ հրահանգներ տվին դատական և դատա-
 խազական օրգաններին՝ թույլ արված սխալներն ու խախ-
 տումներն ամենակարճ ժամանակի ընթացքում լիկվիրա-

ցիայի յենթարկելու և հանրային գույքի պաշտպանութեան
 գործն ապահով հունի մեջ ղնելու համար:

Արդարադատութեան ժողովրդական կոմիտարիատն իր
 վերակազմութեան առաջին իսկ օրից իր ուշադրութեանը
 կենտրոնացրեց հանրային գույքի պաշտպանութեան խըն-
 դիրների վրա: Այդ նպատակով հատուկ հաշվառման յեն-
 թարկվեցին քննչական ու դատական մարմինների վա-
 բույթում գտնվող բոլոր այն գործերը, վորոնք վերաբերում
 էյին սոցիալիստական սեփականութեան դեմ ուղղված հան-
 ցագործութեաններին, նպատակ ղնելով տնտեսական ու
 քաղաքական տեսակետից հատուկ կարևորութեան ներ-
 կայացնող գործերն առանձնացնել և դատական կոլեգիայի
 միջոցով կազմակերպել ցուցադրական մի շարք պրոցեսներ:

Միաժամանակ Արդարադատութեան ժողովում հաշ-
 վառման յենթարկելով դատարաններում և ժողջնիչներ
 կամերաներում անավարտ մնացած սոցիալիստական գույքի
 կամերաներում անավարտ մնացած սոցիալիստական գույքի
 նման գործերի քննութեան համար սահմանված հատուկ
 ժամկետներն առհասարակ խախտվում են—կուտակում ու-
 նեցող ժողդատարաններին և ժողջնչական կամերաներին
 հատուկ մինիմալ պայմանաժամ ե տվել վարույթում յե-
 հատուկ գործերն ավարտելու համար, միաժամանակ հրահան-
 գելով բոլոր դատարաններին և քննիչներին՝ մինչև ապրի-
 վի 15-ն իրենց վարույթում անավարտ չունենալ 1932 թ.
 փոխանցված առհասարակ վորեւ գործ:

Թե տեղական դատական կադրերի աշխատանքներին
 մոտիկից ծանոթանալու և թե սոցիալիստական գույքի
 պաշտպանութեան մասին և հակահեղափոխական սարսուռ-
 ժի դեմ պայքարի վերաբերմամբ կոնկրետ ցուցումներ
 տալու նպատակով Արդժողկոմատի ղեկավար ընկերները
 ներկա տարվա անցյալ 3 ամիսներին յեղել են տեղերում

(Անհրաժեշտ, Արթիկ, Ղարաքիլիսա, Ալլահվերդի, Քեշիշքենդ, Փաշալու, բամբակացան շրջաններ): Արդժողկոմատը միաժամանակ Համկ(բ)ԿԿ Կոմիտեյի և ԿՎՀ-ի հունվարյան պատմական պլենումի և ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնականի նստաշրջանի կարևորագույն վորոշումների հիման վրա, արդարագատության որդանների անելիքների մասին տվել է հետևյալ մի շարք շրջաբերական հրահանգները. 1 փետր. 1933 թ. № 13 շրջաբերական հունվարյան պլենումի վորոշումների դատական գծով կենսագործումն ապահովելու մասին, դատական, դատախազական որդանների հատուկ ուշադրությունը կենտրոնացնելով ջախջախված, բայց դեռ վերջնականապես չվոչնչացված դատակարգային թշնամու որհասական պայքարի և վստահարություն նոր—քողարկյալ մեթոդների վրա, ուղղված խորհրդային իրավակարգի հիմքի՝ հանրային սեփականությունից դեմ, տալով կուսակցություն առաջնորդ ընկ. Ստալինի մարտական զիրեկտիվը՝ լիովին պաշտպանել մեր իրավակարգի հիմքը կազմող հանրային սեփականությունը և հետևաբար ել ավելի վճռական դարձնել պետական, կոոպերատիվ և կոլանտեսական գույքը հափշտակող ու յուրացնող ժողովրդի թշնամիների, առաջին հերթին դատակարգային թշնամու դեմ մղվող պայքարը և մյուս կողմից ամբապնդել պրոլետարական զիկտատուրան, դարձնել այն ավելի ուժեղ ու հզոր, վորպեսզի ջարդուփշուր անենք մեռնող դատակարգի վերջին մնացորդները և ջախջախենք նրա գողունի մեքենայությունները: Իր 15 փետրվարի 1933 թ. № 10 շրջաբերականով Արդարագատության ժողովրդական կոմիսարիատը տվել է հատուկ զիրեկտիվ հանրային գույքի պաշտպանությունից ասպարեկում թույլ աված սխալները վերացնելու և քրեական քաղաքականությունն ու ժեղացնելու մասին: Գարնանացանի նախապատրաստական կամպանիայի և կոլանտեսությունները քաղաքա-

կանապես ու անտեսապես ամբապնդելու մասին տված մի շարք շրջաբերականներում Արդժողկոմատը դատախազական-դատական որդանների հեղափոխական գզոնությունը սրել է հատկապես սոցիալիստական գյուղատնտեսությունից վերաբերյալ գույքի պահպանություն և կուլակություն կողմից սոցիալիստական այդ սեփականությունից դեմ ուղղված հանցագործություններին վճռական հակահարված տալու անհրաժեշտությունից վրա:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, վոր հատկապես պետական ու կոոպերատիվ առևտրի բնագավառումն է, վոր լայնորեն սողոսկել, խցկվել են ճնախկին մարդիկ», և շնորհիվ պահրածեղ կոնտրոլի բացակայություն լայն ասպարեկ է ստեղծվել սոցիալիստական գույքի հափշտակման, յուրացման ու վատնման համար, Արդարագատության ժողովրդական կոմիսարիատն իր 1933 թ. մարտի 2-ի շրջաբերականով հրահանգել է իր քաղաքային և շրջանային դատախազներին՝ ամենագործոն մասնակցություն ցույց տալ ԲԳ տեսչությունից ժողկոմիսարիատի կողմից կազմակերպված առևչություն ժողկոմիսարիատի կողմից կազմակերպված առևտրական-կոոպերատիվ ցանցի ստուգատեսին, ոգտագործետրական-կոոպերատիվ ցանցի ստուգատեսին, ոգտագատեսիլով այդ ռեյտարշավի ընթացքում դատական-դատախազական ստորին ակտիվի նախաձեռնությունը և ստուգատեսի մատերիալների հիման վրա պատասխանատվության հարց բարձրացնել վոչ միայն սոցիալիստական գույքը հափշտակողներին ու վատնողներին, այլև այդ հանցագործությունների համար նպատավոր պայմաններ ստեղծող ղեկավարների համար նպատավոր պայմաններ ստեղծող ղեկավարների նկատմամբ: Իր մարտի 16-ի շրջաբերականով Արդաների նկատմամբ: Իր մարտի 16-ի շրջաբերականով Արդաների նկատմամբ արձանագրելով կոոպերացիայի սխտեմի և հատկապես սպառնկոպերացիայի ցանցում շարունակվող հիվանդագրին ու հանցավոր մի շարք յերևույթները, մատնանշել և նրանց դեմ պայքարի յերեք հիմնական ուղիներ— մատայական, առաջին հերթին բանվորական իրական կոն-

տրոյ, կոոպերացիայի ներսում հաշվառման և վերատուգման աշխատանքների և կազմտեխնիկական պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումների պատշաճ բարձրութեան վրա դնելը և դատական հետապնդման ու ներգործութեան ազդու քաղաքականութիւնը:

Արդժողկոմատը կոոպերացիայի վատառողջ դրութեան հիմնական պատասխանատուն համարելով այդ սխտեմի դեկավարութիւնը, Հայկոոպի վարչութեան ուղարկելով իր այդ շրջաբերականը, հարց է բարձրացրել այդպիսին հասցնել իր ցանցի բոլոր սղակներին, վորպեսզի նրանց անմիջական ոժանդակութեամբ դատական-դատախազական որգանները կարողանան թե կանխել հանցագործութիւնները, թե ժամանակին մերկացնել հանցավորներին և թե ապահովել անհրաժեշտ դատական ռեզրեիսան ու կոոպերացիայի նյութական վնասների բռնազանձումը:

Արդժողկոմատը հիմք ունենալով ԽՍՀՄ-ի Ժողկոմխորհի «պետական առևտրական ձեռնարկութիւններում հափշտակութիւնների ու վատնումների դեմ պայքարն ուժեղացնելու ձեռնարկումների մասին» 1933 թ. փետրվարի 16-ի վորոշումը, ի զարգացումն իր № 20 շրջաբերականի, մարտի 16-ին տվել է լրացուցիչ հրահանգ՝ առևտրական-կոոպերատիվ մարմինների դեկավարների ու պաշտոնատար անձանց նկատմամբ դատական ռեզրեիսան տվելի վճռական դարձնելու մասին, իսկ կոոպերացիայի ներսում գոյութիւն ունեցող հանցագործութիւնները ժամանակին յերեան հանելու նկատառումով, իր ապրիլի 2-ի № 62 շրջաբերականով կոոպերացիայի սխտեմի տեսուչներին վերազահելու և հետաքննական որգանների վորոշ իրավունքները: Սոցիալիստական գույքի պաշտպանութեան գործում դատախազների ու ժողդատավորների պրոֆիլակտիկ աշխատանքները պլանումեր և կանոնավոր հունի մեջ դնելու նպա-

տակով Արդժողկոմատն իր ապրիլի 6-ի № 63 շրջաբերականով հանձնարարել է շրջանային դատախազներին ու ժողդատավորներին՝ անձնապես ամբանալ իրենց շրջանի խոշոր անտեսական միավորներին (կոմբինատ, սովխոզ, ՄՅԿ, խոշոր կոլանտեսութիւն և այլն) և մշտապես մասնակից դառնալ այդ անտեսական միավորի արտադրական պրոցեսներին, մոտիկից ծանոթանալ նրա ներքին պայմաններին, կազրերին, հաշվապահութեանը, հաշվառմանը և կոնտրոլի դրութեանը ու ժամանակին վերացնել այն բոլոր թերութիւններն ու պայմանները, վորոնք հանրային գույքը փչանալու կամ հափշտակելու վտանգի տակ են դնում:

Բացի կոմիսարիատի կողմից տրված վերոհիշյալ դիբեկտիվներէց, Գերագույն դատարանը կառավարութեան և Արդժողկոմատի վորոշումների կենսագործումն ապահովելու նպատակով ժողդատարաններին տվել է № 13 և 14 շրջաբերականները, վորոնցում ամփոփելով և կոնկրետացնելով սոցիալիստական գույքի վերաբերյալ դատական գործերի քնննութեան ընթացքում թույլ տված սխալներն ու բացերը, տվել է անհրաժեշտ ցուցումներն այդ կարևոր բնագավառում ժողդատարանների աշխատանքների վորակը և տեմպը բարձրացնելու համար: Հիմնված քր. վճռաբեկ կոլեգիայի քննութիւնից անցած գործերի կոնկրետ մատեղիայի քննութիւնից անցած գործերի կոնկրետ մատեղիայի վրա, Գեր. դատարանն արձանագրել է, վոր ժողդատարաններից շատերը դեռ չեն հասկացել ոգոստոսի 7-ի վորոշման բացառիկ նշանակութիւնն ու նրա կատեգորիկ պահանջները, վոր նրանք չեն ուսումնասիրում, նույնիսկ չեն կարգում այդ վորոշման վերաբերյալ արված պարզաբանութիւններն ու շրջաբերականները, վոր ժողդատարաններն այդ կատեգորիայի գործերով դատաքննութիւնները ներս այդ կատեգորիայի գործերով դատաքննութիւնները կատարում են թերի, չեն պարզում մեղադրյալների իսկական դեմքը, բոլոր դեպքերում չեն ճշտում հանրային գույ-

քի հասցրած վրասի ճիշտ չափը, խախտում են նման գործերի քննութեան համար հատուկ հրահանգով սահմանված ժամկետները, վոր ժողդատարաններից վումանք խախտելով ոգոստոսի 7-ի վորոշումով սահմանված սանկցիաները (զընդակահարութեան, մեղմացուցիչ հանգամանքների գոյութեան դեպքում 10 տարվա ազատազրկում) մեղադրյալների նկատմամբ, ընտրում են 10 տարուց պակաս ժամանակով ազատազրկում, նույնիսկ յեղել են դեպքեր, յերբ ոգոստոսի 7-ի սանկցիայով քննված գործերով մեղադրյալներին յենթարկել են հարկադիր աշխատանքների, տուգանքի և այլ մեղմ. սոց. պաշտպանութեան միջոցներ: Միաժամանակ Գեր. դատարանը տվել է հրահանգ ընդհանուր կարգով (և վոչ թե ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայով) քննելու սոցիալիստական գույքին վերաբերող աջալիսի հափշտակութեանները գործերը, վորոնց տնտեսական արժեքը փոքր է կամ վորոնց հետևանքները ծանր չեն անդրադարձել տվյալ սոցիալիստական միավորի վրա: Գեր. դատարանը ժողդատարանների ուղղութեանը հատկապես սրել է սոցիալիստական գույքի պահպանութեան հասարակական-մասսայական աշխատանքների վրա, ծանրութեան կենտրոնը դարձնելով հանրային սեփականութեան վրա մասսաների կոնտրոլն ապահովելը և նրա մեթոդները:

Բացի վերոհիշյալ շրջաբերականներից ու գիրեկտիվներից, Սրբժողկոմատը և Գեր. դատարանը հիմք ունենալով ԽՍՀՄ-ի կառավարութեան և ՀՍԽՀ-ի Ժողկոմխորհի վորոշումները, հատուկ շրջաբերական հրահանգներ են տվել 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայի տակ ընկնող հետևյալ բնույթի հանցագործութեանները վերաբերյալ՝ կոլտնտեսութեաններում և խորհանտեսութեաններում կերի ֆոնդի հափշտակման ու անխնա ծախսման, կոլտնտեսական արտադրանքի, կոլտնտեսական աշխատանքի ու կոլտնտե-

քի հասցրած վնասի ճիշտ չափը, խախտում են նման գործերի քննութեան համար հատուկ հրահանգով սահմանված ժամկետները, վոր ժողդատարաններից վումանք խախտելով ոգոստոսի 7-ի վորոշումով սահմանված սանկցիաները (գընդակահարութեան, մեղմացուցիչ հանգամանքների գոյութեան դեպքում 10 տարվա սզատազրկում) մեղադրյալների նկատմամբ, ընտրում են 10 տարուց պակաս ժամանակով սզատազրկում, նույնիսկ յեղել են դեպքեր, յերբ ոգոստոսի 7-ի սանկցիայով քննված գործերով մեղադրյալներին յենթարկել են հարկադիր աշխատանքների, տուգանքի և այլ մեղմ. սոց. պաշտպանութեան միջոցներին: Միաժամանակ Գեր. դատարանը տվել է հրահանգ ընդհանուր կարգով (և վոչ թե ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայով) քննելու սոցիալիստական գույքին վերաբերող աքալիսի հափշտակութեաններին գործերը, վորոնց անտեսական արժեքը վորք է կամ վորոնց հետեանքները ծանր չեն անդրադարձել տվյալ սոցիալիստական միավորի վրա: Գեր. դատարանը ժողդատարանների ուշադրութեանը հատկապես սրել է սոցիալիստական գույքի պահպանութեան հասարակական-մասսայական աշխատանքների վրա, ծանրութեան կենտրոնը դարձնելով հանրային սեփականութեան վրա մասսաներին կոնտրոլն ապահովելը և նրա մեթոդները:

Բացի վերոհիշյալ շրջաբերականներից ու գլխերկտիվներից, Արդժողկոմատը և Գեր. դատարանը հիմք ունենալով ԽՍՀՄ-ի կառավարութեան և ՀՍՍՀ-ի ժողկոմխորհի վորոշումները, հատուկ շրջաբերական հրահանգներ են տվել 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի վորոշման սանկցիայի տակ ընկնող հեռակալ բնույթի հանցազորութեաններին վերաբերյալ՝ կուլանտեսութեաններում և խորհանտեսութեաններում կերի ֆոնդի հափշտակման ու անխնա ծախսման, կուլանտեսական արտադրանքի, կուլանտեսական աշխատանքի ու կուլանտես-

№ 1 ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՀՍՍՀ ժողդատարանների և Գերադոյն դատարանի կողմից 1932 թ. ոգոստոսից մինչև 1933 թվի հունիսի 1-ը, ոգոստոսի 7-ի վորոշման կարգով դատապարտվածները
Ա.

Գործերի և դատապարտվածների թիվն ըստ ժողովրդական տնտեսութեան տարրերը բնագավառների.

Հերթական №-ը	Հափշտակված գույքի տեսակը	Գործերի թիվը	Դատապարտվածների թիվը
1	Արդյունաբերութ. ցանցում	1	3
2	Խորհանտեսութեան >	6	14
3	Պետառուարի >	16	24
4	Կուլանտեսութեան >	31	74
5	Կոոպերատիվ >	7	26
6	Տրանսպորտի >	2	4
7	Աղունավարձ >	2	3
8	Տրակտորներ >	1	2
Ը ն դ ա մ ե ն ը .		66	150

Բ.

Դատապարտվածների սոցիալական կողմն ըստ հափշտակված գույքի տեսակների.

Հերթական №-ը	Հափշտակված գույքի տեսակները	Կուլանտեսական	Մուտեսական	Պետառուարի	Կոոպերատիվ	Տրանսպորտի	Աղունավարձ	Տրակտորներ	Ը ն դ ա մ ե ն ը
1	Արդյունաբերական . . .	—	—	—	—	1	1	1	3
2	Խորհանտեսական . . .	2	—	3	—	2	7	—	14
3	Պետառուարի	3	1	3	1	13	3	—	24
4	Կուլանտեսական	21	4	23	15	11	—	—	74
5	Կոոպերատիվ	6	—	3	1	15	1	—	26
6	Տրանսպորտի բեռներ . .	—	—	1	—	1	2	—	4
7	Աղունավարձ	—	—	—	—	3	—	—	3
8	Տրակտորների փչացում .	—	—	—	—	2	—	—	2
Ը ն դ ա մ ե ն ը .		32	5	33	19	46	14	1	150

սական բերքի հաշվառման գործում թույլ տրված խաբե-
յությունը, գյուղատնտեսական սարքածը, սերմացուի գո-
ղությունը, ցանքի նորմաների փաստաբար նվազեցումը,
բերքի և ցանքի փաստաբար աշխատանքը, չարամտորեն
արտերը փչացնելը, տրակտորների, յերկրագործական մե-
քենաների ու ձիերի փչացումը, դպրոցական գույքի վա-
նումը, խնայողական դրամարկղների միջոցների վատնումը
և հափշտակումը, մթերված անասունների և մսամթերքի
ապրիլինի ծախսումը, ադունավարձի ապրիլինի ծախսումը
և այլն:

Ինչպես պարզվում է կից № 1 տեղեկագրից, Խորհրդ-
դային Հայաստանում, ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման
հրատարակման թվականից սկսած մինչև ս. թ. հունիսի 1-ը,
նույն վորոշման սանկցիայով ըննված է ընդամենը 104 գործ,
վորից 83-ը ժողդատարանների, իսկ 21-ը Գեր. դատարանի
դատական կոլեգիայի կողմից: Վերոհիշյալ 104 գործերից
որինական ուժ ստացել է միայն 66 գործ, վորոնցով ոգոս-
տոսի 7-ի սանկցիաներով դատապարտված են ընդամենը
150 մարդ: Կից տեղեկագրի թվական տվյալների ուսում-
նասիրությունը պարզում է ուշադրության արժանի հե-
տևյալ կարևոր մոմենտները.

ա. վոր ոգոստոսի 7-ի սանկցիայի ներգործության
տակ ընկնող՝ հանրային գույքի հափշտակումներն ու վա-
նումներն ամենից ավելի տեղի յեն ունեցել կոլեկտիվ արն-
տեսության ընաղավառում (31 գործերով դատապարտված
է 74 հոգի), ապա պետական առևտրի ցանցում (16 գործ,
24 դատապարտյալներ), կոոպերացիայի սխտեմում (7 գործ,
26 դատապարտյալներ), խորհրդային անտեսություններում
(6 գործ, 14 դատապարտյալներ): Արդյունաբերությունն ու
տրանսպորտն անհամեմատ քիչ գործ են տվել տվյալ ժա-
մանակաշրջանում.

բ. ոգոստոսի 7-ի սանկցիայով դատապարտվածների կարևոր մասն ապարատային այն կատեգորիայի աշխատակիցներն են (հաշվային ծառայողներ, պահեստապետներ, վարչության անդամներ, գործակատարներ և այլն), վորոնք անմիջապես կապ ունեն պետական, կոոպերատիվ ու կոլտնտեսական գործի հաշվառման, պահպանման ու տնօրինման աշխատանքների հետ: Թվական տվյալները գալիս են հաստատելու, վոր դատապարտված 53 պաշտոնական անձնավորություններից 10-ը նախագահներ կամ վարիչներ են, 9-ը՝ պահեստապետներ, 9-ը՝ գործակատարներ, 6-ը՝ հաշվապահներ և հաշվետարներ.

գ. ըստ սոցիալական կազմի դատապարտված 150 անձերից 32-ը կուլակներ, նեպմաններ և այլ անհարգատարրեր են, 46-ը՝ ծառայողներ, 33-ը՝ աշխատավոր մենատնտեսներ, 19-ը՝ կոլտնտեսականներ և 14-ը՝ բանվորներ:

Ուշադրության արժանի յե այն հանգամանքը, վոր դատակարգային թշնամին — կուլակն իր հափշտակումների գլխավոր որչեկտը դարձրել և կոլտնտեսական գույքը (32 կուլակային նեպմանական դատապարտյալներից 21-ը հափըշտակել և կոլեկտիվ տնտեսության գույքը).

դ. դատապարտյալներից 18-ը կուսակցականներ են, 11-ը՝ կոմյերիտականներ, իսկ մնացածներն՝ անկուսակցականներ:

Վերոհիշյալ թվական տվյալները գալիս են դատական պրակտիկայով հաստատելու այն հիմնական դրությունը, վորը կուսակցության առաջնորդ ընկ. Ստալինն ընդգծեց հունվարյան պլենումում, այսինքն՝ ա. այն դրությունը, վորը ջախջախված, բայց դեռ լիովին չվոչնչացված կուլակությունն իր հափշտակումների, գլխասարարությունների հիմնական կրակն ուղղում և դեպի կոլեկտիվ տնտեսու-

Հանրային դուրքը վատնելու, փչացնելու և հատիչտակելու վերաբերյալ գործերով ՀՍՈՀ դատական մարմինները կողմից դատապարտվածները սոցիալական կադմի մասին

(Սբո մեջ չեն մտնում ոգոստոսի վերոշման կարգով դատապարտվածները)

ՇՐՋԱՆՆԵՐ	Դատապարտվածները ընդհանուր թվով		Ս Ե Ռ		Տ Ա Ր Ի Բ					Ս Ո Ց Ի Ա Լ Ա Կ Ա Ն Դ Ր Ո Ի Թ Յ Ո Ի Ն										ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ		ՌԵՑԻԴԻՎ		Ա Ջ Գ Ո Ի Թ Յ Ո Ի Ն							
	Արական	Քրական	16 տարեկ մինչև 17 տ.	18 տ. մինչև 24 տ.	25 տ. մինչև 59 տ.	59 տ. բավաբ	Կուլակ	Ունեւոր	Միջակ	Զբաղվոր	Կրթչորհրդակ	Բաւորակ	Բանվոր	Մասայր	Կրող, աշխատող	Վոչ կրող, աշխատ.	Անաթաւաւ յեկա-մաւով ապրողները	Ապագաւաւաւաւաւաւաւ-նայած	Այլք	Հիմ անդ թեկնածու	ԿԳՏԱՄանդ թեկնածու	Անկրուակց.	Դատապարտված ընդ թվից	Դատ. ընդ. թվ նախն. դատով.	Հայ	Քրյուբ	Ռուս	Յեղիւր	Այլք		
1932 թ.																															
Աբարան	34	34	—	1	8	34	1	—	—	11	7	13	—	—	—	—	—	—	—	3	6	25	—	—	34	—	—	—	—		
Ալլանվերդի	174	157	17	—	38	136	—	—	—	23	35	61	—	—	—	—	—	—	—	62	30	82	1	—	134	—	—	—	—		
Աղբարա	43	43	—	—	13	29	—	—	—	13	7	17	—	—	—	—	—	—	—	7	7	29	2	—	37	—	—	—	—		
Աղտարակ	40	39	1	—	12	27	—	—	—	5	6	28	—	—	—	—	—	—	—	16	3	41	—	—	39	—	—	—	—		
Արթիկ	74	71	3	—	21	53	—	—	—	7	10	40	1	7	9	—	—	—	—	20	13	41	—	—	70	—	—	—	—		
Բասարգեչար		թ	վ	—	4	—	—	—	—	—	4	26	—	—	—	—	—	—	—	4	5	29	—	—	46	—	—	—	—		
Գորիս	46	44	2	—	9	32	—	—	—	32	8	26	4	5	10	—	—	—	—	12	7	63	—	—	49	—	—	—	—		
Դիլիջան	90	86	4	—	20	67	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	20	7	38	—	—	46	—	—	—	—		
Յեթեան	50	47	3	—	13	37	—	—	—	—	2	7	—	—	—	—	—	—	—	8	8	4	—	—	14	—	—	—	—		
Թալին	14	14	—	—	2	12	—	—	—	7	3	28	—	—	—	—	—	—	—	13	2	197	1	—	49	—	—	—	—		
Իջևան	54	53	1	—	2	16	—	—	—	18	12	54	2	67	105	—	—	—	—	71	40	17	—	—	290	—	—	—	—		
Լենինական	308	293	15	19	112	176	—	—	—	10	15	25	—	—	—	—	—	—	—	8	4	11	—	—	10	—	—	—	—		
Կարմիր գյուղ	25	25	—	—	7	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	57	—	—	27	—	—	—	—		
Կոտայք	28	27	1	—	3	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—		
Հրազդան	2	2	—	—	1	1	—	—	—	20	15	25	3	1	1	—	—	—	—	2	2	8	—	—	10	—	—	—	—		
Համարու	66	64	2	4	19	37	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	8	—	—	28	—	—	—	—		
Հարաքելիսա		թ	վ	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—		
Հափան	11	10	1	—	1	7	—	—	—	2	3	20	—	—	—	—	—	—	—	9	4	17	—	—	28	—	—	—	—		
Հուրդուղուլի	29	29	—	—	12	16	—	—	—	2	12	10	—	—	—	—	—	—	—	8	4	21	—	—	28	—	—	—	—		
Մարտունի	26	25	1	—	6	20	—	—	—	3	2	18	1	1	3	—	—	—	—	4	3	61	—	—	79	—	—	—	—		
Սեղրի	28	27	1	—	6	19	3	—	—	22	11	39	—	—	—	—	—	—	—	20	7	7	3	—	12	—	—	—	—		
Ն.-Ախտա	85	83	2	—	18	66	1	—	—	1	5	5	—	—	—	—	—	—	—	6	—	3	—	—	6	—	—	—	—		
Ն.-Բայազետ	13	12	1	—	2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	12	—	—	15	—	—	—	—		
Շամշադին	6	6	—	—	2	4	—	—	—	8	1	5	—	—	—	—	—	—	—	5	5	32	—	—	78	—	—	—	—		
Սիսիան	19	19	—	—	3	16	—	—	—	30	11	42	5	1	25	—	—	—	—	20	12	77	—	—	14	—	—	—	—		
Ստեփանավան	114	102	12	6	32	76	—	—	—	6	3	79	1	5	60	—	—	—	—	54	23	—	—	—	141	—	—	—	—		
Վաղարշապատ	154	149	5	—	41	107	1	—	—	2	4	3	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	4	—	—	—	—		
Վեդի	10	10	—	—	5	4	—	—	—	11	3	13	—	—	—	—	—	—	—	6	2	21	—	—	27	—	—	—	—		
Փաշալու	29	29	—	—	9	20	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Քեշիշեհնդ		թ	վ	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ը ն դ ա մ ե ն ը	1572	1500	72	42	430	1072	28	11	4	242	166	607	17	137	332	3	7	3	13	30	403	184	980	7	6	1344	132	73	6	17	
1933 թ. I—IV																															
Աբարան	6	5	1	—	5	18	—	—	—	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	6	—	—	—	—	—	
Ալլանվերդի	23	20	—	—	—	20	—	—	—	4	3	13	—	—	—	—	—	—	—	3	3	14	—	—	21	—	—	—	—	—	
Աղբարա	20	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	9	—	—	11	—	—	—	—	—	
Աղտարակ		թ	վ	—	7	—	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	5	9	—	—	18	—	—	—	—	—	
Արթիկ	18	14	4	—	4	—	—	—	—	1	2	14	—	—	—	—	—	—	—	16	4	26	—	—	45	—	—	—	—	—	
Բասարգեչար		թ	վ	—	8	34	—	—	—	4	4	31	—	—	—	—	—	—	—	6	11	43	—	—	43	—	—	—	—	—	
Գորիս	46	43	3	—	13	43	—	—	—	11	1	20	—	—	—	—	—	—	—	3	9	25	—	—	37	—	—	—	—	—	
Դիլիջան	60	52	8	—	16	19	—	—	—	2	3	8	—	—	—	—	—	—	—	23	4	49	—	—	76	—	—	—	—	—	
Յեթեան	40	35	5	—	4	15	—	—	—	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	8	—	—	18	—	—	—	—		
Թալին	19	19	—	—	7	54	—	—	—	20	11	33	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	
Իջևան	76	75	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	20	—	—	—	—	—	
Լենինական		թ	վ	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	
Կարմիր գյուղ	5	5	—	—	9	—	—	—	—	8	4	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	
Կոտայք	22	22	—	—	11	2	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3	3	58	—	—	29	—	—	—	—	—	
Հրազդան	3	3	—	—	18	41	4	—	—	31	6	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Համարու	64	58	6	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	14	—	—	22	—	—	—	—	—	
Հարաքելիսա																															

Թյունը, վորը գերեզմանափորն և հանդիսանում կուլակա-
յին-կապիտալիստական տնտեսության.

բ. այն դրությունը, վոր դասակարգայնորեն թշնամի,
անհարազատ տարրերը սողոսկելով կոլանտեսություններից
ներս, հատուկ ձգտում են ցույց տալիս դեպի հաշվապա-
հական, պահեստային պաշտոնները, քանի վոր այդ գծով
ներանք ավելի հեշտ կարող են կազմակերպել կոլանտեսական
գույքի հափշտակումն ու վատնումը և թագցնել իրենց հան-
ցագործության հետքերը՝ քառասային դրության մատնելով
հաշվառման ու հաշվետվության գործը:

Կենդանի կյանքից վերցրած հիշյալ փաստական
տվյալները դալիս են միաժամանակ ապացուցելու, թե ինչ
իրատեսությամբ, մարքս-լենինյան վորպիսի հստակատե-
սությամբ և ձևակերպված ոգոստոսի 7-ի պատմական վո-
րոշման այն կետը, վոր առավելագույն պատիժ և նախա-
տեսում նաև կոլանտեսությունների վարչության այն
անդամների համար, վորոնք հափշտակում են իրենց վստահ-
ված հանրային սեփականությունը, իսկ նման վարչության
անդամներ, ինչպես յերևում է թվական տվյալներից, քիչ չեն:

Վորպեսզի մենք կարողանանք վորոշել այն կարևոր
հանգամանքը, թե խորհրդային Հայաստանում ընդհանրապես
հանրային սեփականության դեմ ուղղված բոլոր կատեգո-
րիաների հանցագործությունների հետ համեմատած ոգոս-
տոսի 7-ի սանկցիայով քննված և լուծված գործերն ինչ
պատկեր են տալիս, և հետևաբար այդ հանգամանքը ևս
հաշվի առնենք, ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման կեն-
սագործման ընթացքի քաղաքական գնահատականը տալիս
անհրաժեշտ է ուշադրության առնել № 2 վիճակագրության
տեղեկագիրը, վորն ընդգրկում է ամբողջ 1932 թ. 28 շրջան-
ներով ու ընթացիկ տարվա առաջին յեռամսյակը 25 շրջաննե-
րով: Այդ թվական տվյալները վերաբերում են Քրեական

որեն սզրքի 104, 135, 137, 138, 142, 154 155, 193 և 200 հոդվածներին, վորոնք բոլորն ել նախատեսում են հանրային գույքին վնաս հասցնող քրեական արարչներ:

Ինչպես տեղեկագիրն ե ցույց տալիս, ամբողջ 1932 թ. ընթացքում վերոհիշյալ բոլոր հոդվածներով դատապարտված ե ընդամենը 1572 հոգի, իսկ միայն ներկա տարվա առաջին յեռամսյակում՝ նույն հանցանքների համար 688 հոգի, այլ խոսքով՝ դատապարտվածների թիվն աճել ե 75 տոկոսով:

Սոցիալական պաշտպանության միջոցների № 3 տախտակը ցույց ե տալիս, վոր ներկա տարվա առաջին յեռամսյակի ընթացքում 5 տարուց ավելի ազատազրկման վճիռներ չեն հանված, մինչդեռ անցյալ տարվա ընթացքում 9 հոգի դատապարտված են 5-ից 8 տարի, իսկ յերեք հոգի՝ 8-ից 10 տարի ժամանակով ազատազրկման: Այս հանգամանքը չպիտի բացատրել նրանով, վոր դատարանների քրեական քաղաքականությունն այս տարվա ընթացքում թուլացել ե, այլ նրանով, վոր սոցիալիստական գույքի համալրակության ե վատնման վերաբերյալ հանցագործությունները քննվում են ոգոստոսի 7-ի սանկցիայով: № 1 տեղեկագրում հիշատակված գործերի մեծագույն մասը քննված են այս տարվա ընթացքում: Արգարադատության ժողովրդական կոմիտեի ատի վերակազմությունից հետո, յերբ զգալապես ուժեղացավ հեղափոխական որինականության կրակը բոլոր նրանց դեմ, վորոնք չարամտորեն փորձում են քայքայել, թուլացնել խորհրդային իրավակարգի հիմքը կազմող հանրային սեփականությունը:

Սոցիալական պաշտպանության միջոցների ուսումնասիրությունը միաժամանակ ցույց ե տալիս, վոր սոցիալիստական տնտեսության համար ծանր հետևանքներ չունեցող վերոհիշյալ կատեգորիաների հանցագործությունները

րի նկատմամբ ժողդատարանները հիմնականում կարողացել են ընտրել դատական ներգործությունն պատշաճ միջոցներ ու չափեր և ընդհանուր առմամբ չեն ընկել յերկու տարբեր ծայրահեղությունների մեջ:

Դատապարտվածների սոցիալական շերտավորման տեղեկագրերի ուսումնասիրությունից կարելի յե հետևյալ հիմնական յեզրակացություններին հանգել.

ա. դատակարգային թշնամին՝ կուլակը հիշյալ կատեգորիաների գործերով անցյալ տարի տվել ե 24 հանցագործ, իսկ ներկա տարվա առաջին յեռամսյակում—միայն 4 հոգի: Այս նվազումը պետք ե վերագրել միայն այն հանգամանքին, վոր այս տարվա ընթացքում կուլակների նկատմամբ խստացրած ե պատժիչ քաղաքականությունը և ընդհանուր առմամբ կուլակների կողմից կատարվող հանցագործությունները վորակվում են ոգոստոսի 7-ի սանկցիայով կամ Գրեական որենսզրքի 71 հոդվածով (հակահեղափոխական սաբոտաժ):

բ. վերոհիշյալ կատեգորիաների հանցագործների մեջ գլխավոր տեղը գրավում են կոլտնտեսականները (անցյալ տարի դատապարտված 1980 հոգուց 735-ը յեղել են կոլտնտեսականներ, այս տարվա առաջին յեռամսյակում դատապարտված 872 հոգուց 340 նույնպես կոլտնտեսականներ են), ապա ըստ թվի գալիս են՝ միջակ գյուղացիներ (379 և 217), ծառայողներ (343 և 107), ապա չքավորներ (230 և 117), բանվորներ (160 և 53): Ուրիշ խոսքով՝ հիմնականում կոլտնտեսական ու կոոպերատիվ ցանցում աշխատանքում կոլտնտեսական ու կոոպերատիվ ցանցում աշխատող ստորին ակտիվն ե, վոր մերկացվում ե վերոհիշյալ բնույթի հանցագործությունների մեջ.

գ. զգալի տոկոս ե տալիս կուսակցական, կոմյերիտական շերտը (1980 հոգուց 428-ը կուսակցականներ և թեկնածուներ են՝ 21,6 տոկ., իսկ 233-ը՝ կոմյերիտական-

և հազարավոր ուրբիները պակասորդներ հաճախ դուրս են գրվում վորպես փնաս, մի առևտրական պուճուխի ավելցուկով ծածկվում ե մյուսի պակասորդը, հափշտակիչները և վատնողները գործերը չեն հանձնվում դատական որդանների և շնորհիվ այդ հանգամանքի՝ հանցագործներն անպատիժ շրջագայում են մի խանութից մյուսը և մի պահեստից մի ուրիշը և շարունակում են հափշտակել ու վատնել հանրային գույքը:

Առևտրա-կոոպերատիվ ցանցում ծավալված հանցագործությունների ամենակարևոր պատճառն այն ե, վոր հատկապես ժողովրդական տնտեսություն այդ բնագավառումն ե, վոր խցկված են լինում դասակարգայնորեն խորթ և քայքայված տարրերը: Ստուգման արդյունքները յեկան հաստատելու, վոր կոոպ-առևտրական սխտեմի ղեկավարությունը ցարդ լուրջ ձեռնարկումներ չի կատարել ապարատը մաքրելու, թարմացնելու, ամրապնդելու ուղղությամբ:

Անմխիթար դրություն մեջ ե նաև կոոպ-առևտրական կազմակերպությունների ներսում հաշվառման ու հաշվետվության, ներքին ու արտաքին հասարակական կոնտրոլի գործը: Այս ուղղությամբ ցույց տրված անուշադիր, վարժ դեպքերում նաև հանցավոր անփուլթ վերաբերմունքի հետևանքով շարաշահությունների դեմ փաստորեն վոչ մի պայքար չի տարվել: Տվյալներից պարզվում ե նաև այն հանգամանքը, վոր վոչ պրոֆկազմակերպությունները, վոչ ԲԳ տեսչության տեղական որդանները, վոչ ել դատական-դատախազական մարմինները բավարար չափով սխտեմատիկ և սեփեղ պայքար չեն կազմակերպել կոոպ-առևտրական կազմակերպություններում գոյություն ունեցող հափշտակումների, վատնումների, շարաշահությունների և այլ հանցագործությունների դեմ թե պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումների գծով և թե վարչական դատական ազդու ներգործության միջո-

ցով: Նույնիսկ յեղել են դեպքեր (Շամշադին, Բայազետ, Աղբաբա և այլն), յերբ ԲԳ տեսչության մարմինները փոխանակ կուսակցական ու դատական պատասխանատվության յենթարկելու շարագործներին, բավականացել են կարգապահական թեթև տույժով ու պակասորդ գումարի դանձման առաջարկով: Մեյդարչավի հետևանքով դատական մարմիններին հանձնված ե հափշտակումների, վատնումների, ինքնամատակարարման և գների խախտման վերաբերյալ 247 գործ, աշխատանքից հեռացված են 186 աշխատակիցներ, 154 հոգի յենթարկված են կարգապահական և 12 հոգի՝ կուսակցական պատասխանատվության:

Բնականաբար սխալ կլինի ասել, վոր միամսյա ուղեարշավին հաջողվել ե լիովին պարզել կոոպերատիվ-առևտրական ցանցի ներսում գոյություն ունեցող բոլոր հիվանդագլին յերևույթները, բոլոր հանցագործությունները: Սխալ պիտի համարել նաև փնասի այն չնչին չափը, վոր յերևան սխտի համարել նաև փնասի այն հիմնական դրությունը, վոր հանրատատելու համար այն հիմնական դրություն գործը հատկապես յին սեփականության պաշտպանության գործը հատկապես առևտրա-կոոպերատիվ կազմակերպություններում դեռ շատ անբավարար պայմաններում ե գտնվում, վոր տնտեսական հասարակական կազմակերպությունները սոցիալիստական հասարակական մտահոգություն, իրենց հեղափոխական գգոնության, հեղափոխական որինականության գրկավոր առարկան:

Հակառակ Արդարադատության ժողովրդական կոմիսարիատի և Գեր. դատարանի այն կազմակերպական ձեռնարկումների, վորոնք վերևում հիշատակվեցին, հակառակ

հետևողական: Հակառակ, սակայն, այս զգալի բեկմանը, ընդհանուր առմամբ ղեռ բավարար չի կարելի համարել դատական-դատախազական մարմինների աշխատանքները, նկատի առնելով, վոր արդարադատութեան մարմինները սոցիալիստական սեփականութեան պաշտպանութեան կարևորագույն պայքարի ասպարեզում չեն կարողացել հենվել բանվորական, կոլտնտեսական մասսաների աջակցութեան և նախաձեռնութեան վրա, չեն կարողացել անհրաժեշտ չափով ոգտագործել նաև արդարադատութեան ստորին մասսայական ցանցը (կոլտնտեսական, արտադրական, ընկերական և գյուղական դատարանների կազմը, դատախազութեան ոժանգակող խմբակները, բանվ. և գյուղ. թղթակիցները, ժողատենակալները և այլն) հատկապես ահազանգման խնդրում:

Անբավարար է հետաքննութեան, նախաքննութեան և մասամբ նաև դատաքննութեան վորակն ու տեմպը: Սոց. գույքի հափշտակութեան վերաբերող գործերի քննութեան համար հատուկ հրահանգով սահմանված ժամկետները խախտվում են, նախաքննութեան անվորակութեան և վորոշ դեպքերում նաև աշխատակիցների հեղափոխական աշարջութեան պակասի հետևանքով բոլոր դեպքերում քողարկերձ չի լինում դասակարգային թշնամին, քննութեամբ չիտվին չի պարզվում հանցագործների սոցիալական դեմքը, ղեռնա շարունակվում են աջ ոպորտունիզմի վորոշ դեպքեր՝ սոցիալիստական պաշտպանութեան միջոցների ընտրութեան ասպարեզում: Դատական-դատախազական որգանները հարկ յեղած ձևով չեն կարողանում մասսաների ուշադրութեանն ու ակտիվութեանը մոբիլիզացիայի յենթարկել դատական պրոցեսների շուրջը, չեն կարողանույ մատսայականացնել հատկապես տեղական և կենտրոնական մամուլի միջոցով՝ դատավճիռների քաղաքական նշանակու-

թյունը. ղեռնա դատական որգանները չեն կարողանում պարզել այն ընդհանուր նյութական վնասը, վորին յենթարկվում է մեր ժողովրդական անտեսութեանը հանրային (պետական, կոպերատիվ և կոլտնտեսական) գույքի հափշտակման, յուրացման և վատման հետևանքով: Խնչպես քննչական կամերաները, նույնպես և դատաբանները անհրաժեշտ ուշադրութեան չեն դարձնում ժամանակին ապահովելու պետութեան կրած վնասի բռնագանձումը, իսկ անմիջապես շահագրգռված անտեսական կազմակերպութեաններն իրենց հերթին, անհրաժեշտ նախանձախնդրութեանն ի հայտ չեն բերում այս խնդրում և չեն աջակցում դատաքննչական մարմիններին՝ նյութական վնասի ճիշտ չափը ճշտելու և նրա բռնագանձումը ապահովելու համար անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք առնելու ուղղութեամբ:

Շարունակում են անբավարար մնալ արդարադատութեան մարմինների, մասնավորապես դատախազների ընդհանուր հսկողութեանը և պրոֆիլիակտիկ ձեռնարկումները՝ սոցիալիստական գույքի պահպանութեան ուղղութեամբ: Մյուս կողմից դատաքննչական գործերը չեն ոգտագործվում տրտեսական հիմնարկների ու կազմակերպութեանների ներքին դրութեանը հանգամանորեն պարզելու և կուսակցական կամ խորհրդային գծով անհրաժեշտ պղղանշան ու հակահարված տալու ուղղութեամբ: Շնորհիվ այդ հանգամանքի, սոցիալիստական գույքի հափշտակութեանը կանխող ձեռնարկումներն ու աշխատանքները սեալ ոգուտ չեն տալիս:

Արդարագատութեան որգանները ղեռ անհրաժեշտ չափով չեն ծավալել ու խորացրել իրենց պայքարն այն պետական որգանների ու անտեսական կազմակերպութեանների ղեկավար և այլ պաշտոնական անձանց ղեռ, վորոնք ինքնահոսի մատնելով իրենց վատահաված հանրային գույքը,

հեշտացնում են հափշտակիչները և վնասարարները սե գործը:

Վերոհիշյալ բացերը վերացնելու և խորհրդային իրավակարգի հիմքը հանդիսացող հանրային սեփականություն պաշտպանություն ինդրում հետևողական դասակարգային քաղաքականությունն ապահովելու նպատակով՝ Արդարադատության ժողովրդական կոմիտարիատն անհրաժեշտ է համարել ոգոստոսի 7-ի վորոշման տակ ընկնող բոլոր հանցագործությունների դատաքննությունը կենտրոնացնել Գեր. դատարանի դատական կոլեգիայում՝ ուժեղացնելով և կոմպլեկտավորելով վերջինիս կազմը: Այդ կենտրոնացումը վոչ միայն հնարավորություն կտա դատական միամական պրակտիկա ապահովելու հանցագործությունների այս կարևորագույն կատեգորիայի նկատմամբ, այլ և միաժամանակ հանրապետական դատախազությունը հնարավորություն կտա անմիջապես հսկելու այդ գործերի նախաքննություն վորակի ու տեմպի վրա:

Սակայն անհրաժեշտ է վճռականորեն ընդգծել, վոր Արդարադատության ժողովրդական կոմիտարիատի բոլոր ձեռնարկումներն ու ձիգերը լիովին չեն ապահովի սոցիալիստական սեփականության պահպանությունը, յեթե խորհրդային ու սոստեսական բոլոր որգանները, յեթե կուս. և հոտարակական բոլոր կազմակերպություններն անհրաժեշտ նախաձեռնություն ու շահագրգռվածություն ի հայտ չբերեն դասակարգային պայքարի այս կարևորագույն ճակատամասում, յեթե չապահովվի պրոֆիլակտիկ ձեռնարկումները ամբողջական և ժամանակին կատարումը, յեթե բանավորական, կոլտնտեսական և աշխատավորական լայն մասունները մորելիլգացիայի չենթարկվեն այս պայքարի շուրջը: Անհրաժեշտ է ընդգծել, վոր չնայած այն հանգամանքին, վոր ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշումից անցել է արդեն 10

ամսից ավելի, չնայած նաև այն բացառիկ քաղաքական նշանակությունը, վոր սոցիալիստական շինարարություն և դասակարգային պայքարի ներկա ետապում վերապահված է հանրային սեփականության պահպանություն կարևորագույն հարցին, խորհրդային իրավակարգի հիմքի պաշտպանությունը մեզ մոտ դեռևս ապահով հունի մեջ չի գրված: Այս հանգամանքն ընդգծված է վոչ միայն Սորերըգային Հայաստանի (Կենտկոմ, Կենտգործկոմ, Բանգյուղատեսչություն-ԿՎՀ), այլև Միություն գեկավար որգանների կողմից: ԽՍՀՄ-ի Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն սույն թվի մարտի 27-ին լսելով ԽՍՀՄ-ի Գեր. դատարանի հաշվետու գեկուցումը ոգոստոսի 7-ի վորոշման կատարման ընթացքի մասին, արձանագրել է, վոր Սորերըգային Հայաստանում ևս թույլ է այդ պատմական վորոշման կենսագործման ընթացքը:

Սորերըգային իրավակարգի հիմքը հանդիսացող հանրային սեփականության պաշտպանության համար արված հիմնական մարտական դերեկտիվները հետևյալներն են.

ա. Չթուլացնելով պայքարը հանրային սեփականության հափշտակության բոլոր դեպքերի հանդեպ, ռեպրեսիայի ամենախիստ միջոցը կիրառել պետարդյունաբերություն, խորհրդային առևտրի, խորհրդային և կոլեկտիվ տնտեսությունների և տրանսպորտի մեջ սողոսկած դասակարգայնորեն թշնամի տարրերի և նրանց գործակալների նկատմամբ.

բ. Ոգոստոսի 7-ի որենքն անպայման կիրառել կազմակերպված խմբակների կողմից կատարված հափշտակումների վերաբերյալ գործերի, սխտեմատիկ հափշտակությունների նկատմամբ, թեկուզ հափշտակումը տեղի ունեցած լինի մի անձի կողմից, խոշոր չափերի հասնող հափշտակումների, այլև այն հափշտակությունների վերաբերյալ գործերի նկատմամբ, վորոնց մասնակցել են պետական ձեռնար-

կությունների և կազմակերպութունների պաշտոնատար անձնավորութունները, կեղծիքների միջոցով կատարվող հափշտակումների վերաբերյալ գործերի նկատմամբ, ըստ վորում մեծ մասամբ հիշյալ բոլոր կատեգորիաների հափշտակումների կազմակերպիչների նկատմամբ:

դ. 1932 թ. ոգոստոսի 7-ի որենքը կիրառել նաև այն անտեսավարների նկատմամբ, վորոնք ակնհայտ կերպով անհրաժեշտ միջոցներ ձեռք չեն առնում պահպանելու սոցիալիստական գույքը:

դ. կարիքից դրդված, անգիտակցաբար կատարված կամ հանցանքը մեղմացնող այլ հանգամանքների գոյության դեպքում աշխատավորների կողմից կատարված՝ հանրային գույքի մանր, յեզակիլ գողութունների վերաբերյալ գործերը լուծել Քրեական որենսգրքի նորմալ հոդվածների հիման վրա:

Վերահիշյալ կարևորագույն դիրեկտիվների լրիվ կենսագործումն ապահովելու և այդպիսով խորհրդային իրավակարգի հիմքը հանդիսացող հանրային (սոցիալիստական) սեփականության լիակատար պաշտպանությունը հաստատ հիմքերի վրա կարող և դրվել միայն այն դեպքում,

ա. յերբ կուսակցական բոլոր որդանները կուսակցական և կոմյերիտական կազմակերպութուններին ակտիվ կերպով լծեն հանրային սեփականության պահպանության քաղաքական կարևորագույն պայքարին, գուգորդելով այդ պայքարը մասսաներին կոմունիստական վոգով վերադաստիարակելու աշխատանքների հետ.

բ. յերբ կուսակցական ամենախիստ պատասխանատուության յենթարկվեն և անխտիր դատի հանձնվեն այն կուսակցականներն ու կոմյերիտականները, վորոնք մերկացվում են հանրային գույքի հափշտակման, վատնման կամ յուրացման մեջ և կամ վորոնք կորցնելով իրենց դասակարգա-

յին զգոնությունը և հեղափոխական հեռատեսությունը, վախկոտությամբ, իմբակային-ընտանեկան նկատառումներով կամ հանցավոր անփութությամբ հեշտացնում են հանրային բարիքը հափշտակողների և վատնողների ֆրասարար գործը, չեն մերկացնում իրենց ապարատում գոյություն ունեցող հիվանդագլխի յերևույթները, ճնշում են առողջ բուշեիկյան ինքնաքննադատությունը.

գ. յերբ բոլոր քաղաքային խորհուրդները և շրջգործկոմները սիստեմատիկ կերպով լսեն տնտեսական ու դատական մարմինների զեկուցումներն ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման կենսագործման ընթացքի մասին և խորհուրդների ամբողջ սիստեմի գծով վերից վար ուժեղացնեն հանրային (պետական, կոլտնտեսական և կոոպերատիվ) սեփականության պահպանմանը նվիրված պայքարը, նրան մասնակից դարձնելով բանվորական, կոլտնտեսական և աշխատավորական լայն մասսաներին.

դ. յերբ պրոֆմիութենական կենտրոնական ու շրջանային բոլոր կազմակերպութունները լայն ծավալեն և խորացնեն իրենց մասսայական բացատրական աշխատանքները սոցիալիստական գույքի պահպանության ինդիքների շուրջը, մասսաներին վերադաստիարակեն կոմունիստական վոգով դեպի աշխատանքը և դեպի հանրային գույքը և աշխատավորության լայն զանգվածներին մեջ վերջնականապես և լիավորության լայն զանգվածներին այն գիտակցությունը, թե հանկատար չափով ամբացնեն այն գիտակցությունը, թե հանրային սեփականության հափշտակիչը, վատնիչը վոշ մի կերպ և վոշ մի դեպքում անպատիժ չպետք և մնա, և այդպիսով հասարակական ուժեղ պայքար ու նախաձեռնություն ապահովել դասակարգային պայքարի այդ կարևորագույն ճակատամասում:

ե. յերբ կենտրոնական ու շրջանային ամբողջ մամուլն ակտիվ սիստեմատիկ ու լայն չափով մասսաների

ուշագրութիւնը բեւոտւմ ե հանրային սեփականութեան պահպանութեան ու պաշտպանութեան հրատապ խնդիրները վրա, անողորքաբար մերկացնելով այն բոլոր հիմնարկ-ձեռնարկութիւնների ու կազմակերպութիւնների ղեկավարներին, վորոնք թերազնահատելով խորհրդային իրավակարգի անտեսական հիմքի պաշտպանութեանը նվիրված՝ ոգոստոսի 7-ի պատմական վորոշման բացառիկ քաղաքական նշանակութիւնը, իրենց խնամքին հանձնված հանրային բարիքի պահպանութեան համար ձեռք չեն առնում բոլոր անհրաժեշտ ու հնարավոր պրոֆիլակտիկ միջոցները, վորոնք հեղափոխական զգոնութեամբ ժամանակին չեն ստուգում և մաքրում իրենց ապարատն այնտեղ խցկված սոցիալապես թշնամի, խորթ, հակահասարակական ու հանցագործ տարբերից, վորոնք սխտեմատիկ ցտուգման և կոնարոլի չեն յենթարկի իրենց ամբողջ ցանցը, հանցագործութիւնների մասին անհապաղ իրազեկ չեն դարձնում հեղափոխական որինականութեան համապատասխան որդաններին.

գ. յերբ ԲԳ տեսչութեան բոլոր որդանները, սոցիալիստական սեփականութեան պահպանութեան պայքարին ավելի կազմակերպված և մասսայական բնույթ տալու նպատակով ուժեղացնեն իրենց անմիջական կապը գործարանների, գափոզների և, առհասարակ, բոլոր անտեսական-արդյունաբերական ձեռնարկութիւնների հետ, նրանց շուրջը կազմակերպեն մասսայական ակտիվ հարվածային բանվորներին, կոլտնտեսականներին, ավելի սխտեմատիկ ու բովանդակալից դարձնեն թիթև հեծելագործների աշխատանքները, խորացնեն և լայն ծավալին հիմնարկ-ձեռնարկութիւնների հետազոտութիւնները, նպատակային ուղղաբաշխութիւնները, ավելի վճռական ձևով ձեռնարկեն ապարատի, հատկապես կոոպերացիայի, կոլտնտեսականների պետաուարի ցանցի մաքրմանը դասակարգայնորեն անհարազատ, քայքայված,

սպաղասակարգայնացած տարբերից, հաճախակի լսեն ինչպես անտեսական, նույնպես և հեղափոխական որինականութեան որդանների ղեկուցումները հանրային (սոց.) սեփականութեան պահպանութեան պրոֆիլակտիկ և դատական միջոցները կենսագործման ընթացքի և արդյունքների մասին և հսկեն կուսակցական ու խորհրդային դիրեկտիվ որդանները կողմից այդ մասին արված մարտական վորոշումների լիակատար ու ժամանակին կենսագործման վրա.

ե. յերբ հեղափոխական որինականութեան որդանները, մասնավորապես արդարագատութեան բոլոր մարմինները սոցիալիստական շինարարութեան ու դասակարգային պայքարի ներկա կոնկրետ պատմաշրջանի նոր պայմանների պահանջի համաձայն հիմնական վերակառուցման յենթարկեն իրենց աշխատանքի ու ղեկավարութեան միթոզներն ու ձևերը, յերբ հիմնական կերպով ստուգվեն ու կուսակցիկտավորվեն արդարագատութեան բոլոր որդանները և ամրացվեն հեղափոխական զգոնութեամբ ղինված «աջ և ձախ» սպորտունիստական թերումները ղեմ պայքարելու հաստատակամութիւն ունեցող աշխատակիցներով, յերբ հետաքննութեան, նախաքննութեան և դատաքննութեան վորակի ու տեմպի մեջ ստաջ գա հիմնական բեկում այն ուղղութեամբ, վոր ժամանակին մերկացվի հանցագործը, քողագերծ արվի նրա սոցիալական ճիշտ գեմքը, ճշտորեն պարզվի նրա հանցագործութեան սոցիալական վտանգավորութիւնը, սոցիալիստական դուրքին հասցրած վնասի ճիշտ չափը և, վոր կարևորն է, քաղաքականապես նախաճիշտ չափը և, վոր կարևորն է, քաղաքականապես նախադատարաստված ու շեշտակի դառնա հարվածը հատկապես դասակարգային թշնամու կազմակերպված, այլև սխտեմատիկ ու վորակյալ բնույթ կրող հանցագործութիւնների նկատմամբ

Այս նպատակին հասնելու համար արդարագատու թյան մարմինները պետք է՝

1. ուժեղացնեն իրենց մասսայական-բացատրական աշխատանքները, հատկապես սոցիալիստական գույքի խոշոր, սիստեմատիկ ու կազմակերպված հափշտակություններին և ֆրասատուներին վերաբերող դատական պրոցեսների շուրջը մոբիլիզացիայի յենթարկեն աշխատավորության լայն մասանների ակտիվությունն ու ուշադրությունը և լայն չափով սպառնալից են արդարագատու թյան ստորին մասսայական ակտիվը թե բացատրական քաղաքական աշխատանքների և հասարակական ներգործության և թե մասնավորապես սիզնալիզացիա տալու ուղղությամբ.

2. ավելի սերտ կապ ստեղծեն տեղական մամուլի հետ, գործարանների, զավոդների, կոլխոզ-սովխոզների խմբագրական կոլեգիաների և բանդյուդթղթակիցների կազմակերպությունների հետ տեղական մամուլի միջոցով լայն լուսաբանեն սոցիալիստական սեփականությունն ամրացնելու և պահպանելու պայքարի հետ կապված խնդիրները և դատական պրոցեսների քաղաքական հասարակական նշանակությունը.

3. սերտ կապ պահպանեն ՄՏ կայանների և խորհրդային տնտեսությունների քաղբաժինների հետ, ընդհանուր ձակատով և միասնական կերպով պայքարեն պետական, կոլտնտեսական ու կոոպերատիվ սեփականության պահպանության համար և դատական քաղաքականության շուրջը լայն մասսայական-բացատրական և դատախարակչական աշխատանք կատարեն կոլտնտեսականների ու խորհրդային տնտեսությունների բանավորության մեջ.

4. մշտական կապ պահպանեն պետձեռնարկությունների, պետական առևտրի և խորհրդային տնտեսությունների գիտեկցիաների ու կոոպերատիվ-կոլտնտեսական կազմա-

կերպությունների վարչությունների հետ, նպատակ ունենալով նրանցից սիստեմատիկորեն ստանալու իրենց ցանցում տեղի ունեցող հափշտակությունների և վասնումների վերաբերյալ ստույգ տեղեկությունները, դրա հիման վրա ժամանակին ներգործական և կանխիչ միջոցներ ձեռք առնելու և սոցիալիստական գույքի պահպանության կարևորագույն պայքարի շուրջը բանվորական, կոլտնտեսական և աշխատավորական լայն մասաններին մոբիլիզացիայի յենթարկելու համար:

Սորհրդային իրավակարգի տնտեսական հիմքը հանդիսացող պետական, կոլտնտեսական և կոոպերատիվ սեփականության ամրացման ու պահպանության համար մղվող պայքարը միայն այն ժամանակ բավարար չափով կարող է լայն ծավալվել և խորանալ, յերբ սոցիալիստական շինարարության և դասակարգային պայքարին լծված բոլոր որգաններն ու կազմակերպությունները, յերբ բանվորական, կոլտնտեսական և աշխատավորական լայն մասանները լիովին գիտակցեն և կենսագործեն կուսակցության ու միջազգային հեղափոխության առաջնորդ ընկ. Ստալինի հետևյալ մարտական պատգամը. «հանրային սեփականության պահպանության համար մղվող պայքարն ավելի բարդ է և դժվար, քան դասակարգային բաց կռիվը: Հանրային սեփականության պահպանումը հեղափոխական զգոնության ու հերոսության գործ է: Սորհրդային իշխանության որենքներով մեր արամադրության տակ դրված բոլոր միջոցներով ու յեղանակներով հանրային սեփականության պաշտպանության համար պայքարելը կուսակցության հիմնական խնդիրներից մեկն է»:

Մրցարկի 1. Արվյուտ
Յանյա. հունվարից 14 դեկ. 1933 թ.
Յանյա բալլերից 1 փետր. 1934 թ.
Պատեր № 89. Տիրու 2000
Քարի 8/4 թ., սպար. 6 1/2 թ.
Յանյա. № 125 Գլավիս № 7759(բ)

ԿՈՌԱԿՐԱՅԻ ՏՊԱԿԱՆ ԵՐԵՎԱՆ

« Ազգային գրադարան

NL0213304

ԳԻՆԸ 1 Ռ. 20 Կ.

37.646

Ս. Բ. Ե. Գրքեր

1934 թ.

Մ. Գրքեր

ГРАНТ ГАЛИКЯН

Օտրана общественно-социалисти-
ческой собственности

Издатель ДК ИЦОИА

Еревань

1934